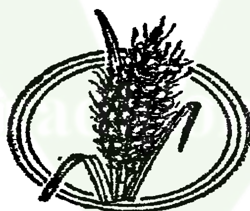
దేశీ ప్రచురణ
ప్రథమ ముద్రణ
డిశెంబరు — 1954
వెల : రూపాయిన్నర.

దేశీ ప్రెస్,
విజయవాడ-2.

సంపాదకులు :
కొండలపాటి శకుంతలాదేవి
శివరామకృష్ణ

నా మాట

'విశ్వశాంతి' తరువాత నా నాటకం ఇదే!

రాజకీయ వివాదాలతో నాటకాన్ని రక్తి కట్టించుకుంటాడన్న వాదును కాదనిపించుకోవాలని యీ నాటకం వ్రాశాను. ఏమాత్రం సఫలుణ్ణి కాగలిగానో జనం నిర్ణయించాల్సిందే.

ఇందులో కథావస్తువు కొత్తదికాదు. తెలుగు ప్రజలకి సుపరిచితమైన 'సుమతి శతకం'లోని 'దెప్పలుగ చెరువు నిండిన గప్పలు పదివేలు జేరు' అను పద్యం ఇందులోని ఇతివృత్తం. ఇలాంటి వస్తువుగల నాటకాలు తెలుగులో తదితర భాషల్లో ఎన్నో ఉండవచ్చు. అయినా యిది పూర్తిగా స్వతంత్ర రచన. వాటిని పోల్చుకుని చూడవలసిన అవసరం లేదు. ఒకవేళ అలా చూచుకున్నా, సామ్యాలున్నా స్వతంత్ర భావనను సందేహించటం అన్యాయమని మనవి.

పాటలకు రెండు స్థలాలున్నాయి. నాటకం రక్తి కట్టాలంటే పాటలు అవసరం అనుకునే ప్రదర్శకులు వాటిని సద్వినియోగం చేసుకోవచ్చు.

ఆంధ్రప్రజ యీ నాటకాన్ని ఆదరిస్తుందని ఆశిస్తా.

మీ

—ఆత్రేయ.

ఆచార్య ఆత్రేయ

ఇతర నాటకాలు:

పరివర్తన

ఈనాడు....

తిరపతి

భయం....

విశ్వశాంతి

ఎన్. జి. వో.

నాటికలు:

వరప్రసాదం

ఎవరు దొంగ?

అంత్యార్పణ

6.11-1954 తేదీన విజయవాడ శ్రీ వెలిదండ్ల హనుమంతరాయ గ్రంథాలయ హాలులో 'ఆంధ్ర ఆర్టు థియేటరు' వారిచే విజయవంతంగా ప్రదర్శింపబడి, వివిధ పత్రికలచే, ప్రముఖులచే మన్నన లందబడినది.

నాటి నటవర్గము:

శ్రీపతి	...	ఆదిశేషయ్య
నారయ్య	...	సత్యం
సాంబశివం	...	సూర్యనారాయణ
భద్రయ్య	...	హరినారాయణ
జగ్గయ్య	...	శర్మ
గోపాలం	...	చలపతిరావు
చలపతి	...	శేఖర్
డ్రైవర్	...	ప్రసాదరావు
పిల్లవాడు	...	చి॥ బాబా పుండరి
పంకజమ్మ	...	కాంచనలత
కమల	...	ఉషాబాల

పాత్రలు:

శ్రీపతి : బాగా డబ్బుగల ఆసామి
కమల : అతని కూతురు
నారయ్య : వాళ్ళింట్లో చాలా కాలంగా వుంటున్న నౌకరు
గోపాలం : శ్రీపతి స్నేహితుడు
చలపతి : కమల ప్రియుడు
జగ్గయ్య : చలపతి తండ్రి
సాంబశివం : శ్రీపతి బంధువులు
పంకజమ్మ : ,,
భద్రయ్య : ,,
పిల్లవాడు : ,,

... ఇంకా ఎవరన్నా అవసరమైతే ...

కాలం : నిన్న - నేడు
స్థలం : శ్రీపతి ఇల్లు
రంగాలు : రెండు
సమయం : ప్రథమ రంగం, ఒకనాడు రాత్రి పది గంటలు మొదలు ఒంటిగంట లోపు.
సమయం : ద్వితీయ రంగం, మరునాడు ప్రొద్దున ఆరు గంటలు మొదలు సాయంత్రం ఆరు లోపు.

కప్పలు

మొదటి రంగం

[శ్రీపతి యిల్లు. సిరిగలవాని పరదాలన్నీ కనపడతాయి ఆ హాలులో. హాలులోకి మేడ మెట్లున్నాయి. ప్రేక్షకుల కుడిచేతివైపు సింహాద్వారముంది. సింహద్వారానికి యిరువైపులా పెద్ద అద్దాల కిటికీలు నిలువునా వున్నాయి. సింహద్వారాని కెదురుగా, అంటే ప్రేక్షకుల ఎడమవైపు గోడలో రెండు ద్వారా లున్నాయి. రెంటికీ పరదా లున్నాయి. ప్రేక్షకులకు ఎదురుగావున్న గోడలో ఒక ద్వారం వుంది. దానికి రెక్కతలుపులు (సగం) వున్నాయి. ఆఫీసు గదిలావుంది చూస్తే. హాల్లో చాలా ఖరీదైన సోఫాలు, కింద తివాసీ, ఇంకా వుండతగిన సామాన్లు చాలా నాజూకైనవి వున్నాయి. గడియారం కనుపించక పోయినా వినిపిస్తే చాలు. తొమ్మిది గంటలు కొట్టింది.

తెర తీసేసరికి రాత్రి హాల్లో దీపాలు వెలుగుతున్నాయి. ఒక సోఫా మీద ఒయ్యారంగా వాలి కమల యేదో పుస్తకం చదువుకొంటూంది. దాపునే వున్న చెరువులో "కప్పల బెకబెకలు" వినబడుతున్నాయి. కమల అప్పుడప్పుడు ఆ శబ్దానికి విసుగుపడుతూ చదువుతూంది. రాను రాను ఆ "బెకబెకలు" విపరీతమై దుర్భరమైనాయి. కమల ఇక భరించ లేక లేచి పుస్తకం విసిరి కొట్టింది బల్లమీద. అప్పుడే నారయ్యా వచ్చాడు. నారయ్యా బాగా ముసలివాడు. ఒడ్డూ పొడుగూ మనిషి, పుష్టిగా వున్నాడు.]

నారయ్యా : భోజనానికి వస్తారామ్మా!

కమల : నారయ్యా, ఇలారా!

నార : ఏమమ్మా!

కమ : కూచో.

నార : (కూచున్నాడు)

కమ : నువ్వెంత కాలంగా వున్నావు నాన్న దగ్గర ?

నార : ఏమమ్మా! ఎందుకట్లా అడుగుతున్నావు ?

కమ : ఏం లేదు, చెప్పు చెప్తా!

నార : నువ్వు పుట్టకపూర్వంనుంచీ వుంటున్నానమ్మా.

కమ : అంటే దాదాపు యిరవైయేళ్ళయి వుంటుందా ?

నార : ఆఁ.

కమ : అయితే నాన్నగారి విషయాలన్నీ నీకు బాగా తెలుసు కదూ ?

నార : అన్నీ ఎట్లా తెలుస్తాయమ్మా? నాకర్లకు తెలియ తగ్గవే తెలుస్తయిగాని.

కమ : అలా కాదులే! నిన్ను నాన్నగారు కేవలం నౌకరు లాగా చూసుకోరుగా, వ్యాపారం విషయాలు కూడా నీతో మాట్లాడుతూంటారు.

నార : ఆఁ ఏదో ఆయన నమ్మకం కొద్దీ.

కమ : అదేలే. మరి ఈ యిల్లు కట్టించేప్పుడు నువ్వున్నావుగా.

నార : లేకేం ?...తులసికోట కట్టించడం విషయంలో నాన్న గారికీ నాకూ పెద్ద దెబ్బలాటైంది కూడా.

కమ : ఎందుకు ?

నార : నాన్నగారు అప్పట్లో, దేవుడూలేడు గీవుడూ లేడని వాదించేవారులేమ్మా, అందుకని.

కమ : అయితే ఇల్లు కట్టటానికి ఈ స్థలం చూసిందీ నువ్వేనా?

నార : పూర్తిగా నేను కాకున్నా నేనూ వున్నాన్లే. ఏమిటమ్మా ఎందుకు ఈ భోగట్టా అంతా.

కమ : అసలు మీ కెవ్వరికీ మతిలేదు నారయ్యా!

నార : మతిలేదా! ఏమిటమ్మా, ఇంత బతుకూ బతికి ఈనాటి కనిపించుకున్నాం.

కమ : మతుంటే మనుష్యమాత్రు లెవ్వరైనా యిక్కడ ఇల్లు కట్టుకుంటారా?

నార : అదా? ఈ యింటికేమమ్మా, బంగారంలాటి స్థలం... చుట్టూ పెద్ద తోట...అటువైపు కొండలు...ఇటు పొలాలు...నాలుగడుగులు నడిస్తే సముద్రంలాంటి చెరువు.

కమ : అదే అదే...రాత్రయితే చెవులు గింగురుపోయేట్టు కప్పలు గోల, కీచురాళ్ళ గీగీలు, పొరబాటున ఇటు తిరిగామా ఎవడి కాష్టమో కాలుతూన్న మంటలు, నక్కల కూతలు...అబ్బ...ఎంత అందమైన స్థలంలే నారయ్యా.

నార : ఏమోనమ్మా! నాన్నగారికివే చాలా నచ్చినయి. వీటికోసమనే ప్రత్యేకంగా కట్టించారీ యిల్లు.

కమ : ఏడ్చినట్టుంది. విన్నావా...ఆ కప్పలు...చెవులు చిల్లులు పడుతున్నాయి. నారయ్యా! నాన్నగారితో

చెప్పి ఆ కప్పలన్నిటినీ పట్టించి ఎక్కడన్నా దూరాన వదిలే, లేకంటే ఈ ఇంట్లో బతకడం కష్టం.

నార : కప్పలెన్నాళ్లుంటాయమ్మా, చెరువులో నీళ్లున్నన్ని నాళ్లేగా !

కమ : చెరువులో నీళ్లు తీయించేస్తే ?

నార : బాగుంది. కప్పలకోసమని నీళ్లు పాడుచేసుకుంటామా?

కమ : కప్పలన్నీ చచ్చేటట్టు నీళ్ళల్లో మందేదైనా కలిపితేసరి.

నార : నీళ్ళు పనికొస్తాయా ? కప్పలతోపాటు పశువులు, పక్షులు కూడా చావవూ ?

కమ : అవి చస్తాయని మనం చస్తున్నాం. నారయ్యా యీ కప్పలు పోయేదాకా నే నెక్కడకన్నా పోతా అంతే. (వున్నట్లుండి కెవ్వుమని కేకేసి ఎగిరిపడింది సోఫాలోంచి)

నార : (కంగారుగా) ఏమిటమ్మా ! ఏమైందీ...ఏమిటి ?

కమ : నారయ్యా, నారయ్యా...

శ్రీపతి : (మేడమెట్లు దిగివస్తూ) ఏమిటమ్మా కమలా, ఏమిటది?

కమ : కప్పలు...కప్పలు నాన్నా.

నార : ఎక్కడమ్మా, ఎక్కడ ?

కమ : అదిగో, సోఫాకిందకి వెళ్ళింది. పాడు కప్పలు, ఇంట్లోకే వస్తున్నాయి.

శ్రీపతి: (నవ్వి) ఎందుకమ్మా అంత గాభరా ! కప్పలేంచేస్తాయి?

కమ : అబ్బ ఛీ, వెధవ కప్పలు నా కసహ్యం. నాన్నా ఈ ఇల్లు వెంటనే వదిలేయాలి. ఇంట్లో కప్పలు, తోటల్లో కప్పలు, చెరువులో కప్పలు ఛీ ఛీ.

నార : కాస్త చెమ్మవుంటే చాలమ్మా కప్పలు చేగతాయి, నేల ఎండిందంటే పత్తా లేకుండా పారిపోతాయి.

కమ : మననేల ఎండనూ ఎండదు, అవి పారిపోనూ పోవు. మనం యిలా చావాల్సిందే.

శ్రీ : (నవ్వి) సాంబశివం వాళ్ళూ ఎక్కడమ్మా ?

కమ : సినిమాకెళ్ళారు నాన్నా.

శ్రీ : కార్లోనే వెళ్లారా ?

కమ : ఆc...

నార : మీరు భోంచెయ్యండయ్యా, వాళ్ళు రావడం ఆలస్య మవుతుందేమో !

శ్రీ : ఏమమ్మా !

కమ : వాళ్ళూ రానీ నాన్నా నాకేం ఆకలిగా లేదు.

శ్రీ : సరేలే నారయ్యా, వాళ్ళొచ్చిన తర్వాతే భోంచేస్తాం.

నార : సరేయ్యా (వెళ్ళాడు)

శ్రీ : ఏమిటమ్మా చదువుతున్నావు ?

కమ : చదివినట్లేవుంది నాన్నా యీ ఇంట్లో.

శ్రీ : ఏం ?

కమ : కప్పలగోల, ఇంకేముంది.

శ్రీ : సుమతి శతకం చదివావుకదూ నువ్వు ! అందులో పద్యం జ్ఞాపకముందా ?

కమ : అందుకని కప్పలతో వేగాలంటావా ?

శ్రీ : ఏదీ ఆ పద్యం చదువమ్మా విందాం !

కమ : ఏమిటి నాన్నా మరీ నువ్వు. సుమతి శతకం పద్యం చదవమంటావు పోయి పోయి.

శ్రీ : దానికేమమ్మా ! ఎప్పటికైనా పనికొచ్చే పద్యాలవి. ఏదీ ఆ పద్యం చదువు...ఊఁ...చదువు మరి.

కమ : "ఎప్పుడు సంపద కలిగిన

అప్పుడు బందుగులువత్తు రదియెట్లన్నన్

దెప్పలుగ చెరువు నిండిన

కప్పలు పదివేలు జేరు గదరా సుమతీ."

అంతేనా !

శ్రీ : అంతేనమ్మా ! అదే జీవితం, అదే పరమ సత్యం.

కమ : అయితే ఇప్పుడు మనింటికి వచ్చిన బంధువులందరూ కప్పలే నంటావా ?

శ్రీ : (నవ్వి) చలపతి కూడా.

కమ : నాన్నా !

శ్రీ : అవునమ్మా ! అదే నీకు చాలా కాలంగా చెప్పాలను కొంటున్నాను.

కమ : నాన్నా ! మీరేమన్నా అనండి. చలపతి అలాంటి వాడు కాదు నాన్నా.

శ్రీ : పిచ్చి తల్లీ ! చలపతి మనిషే నంటావా ?

కమ : మనుష్యులందరూ అంతేనంటారా ?

శ్రీ : అనటానికి సాహసించను. కానీ చాలామంది అంతే నమ్మా.

కమ : ఆ చాలామంది కాని కొద్దిమందిలో చలపతి ఒకరు కాకూడదా నాన్నా !

శ్రీ : కావచ్చు, కాకపోనూవచ్చు. కాలం నిర్ణయించాల్సిందే. కానీ చలపతి కూడా ఆ చాలామందిలో ఒకడైననాడు కాదు—ఒకడైనాడని నువ్వు గ్రహించిననాడు చాలా బాధపడతావు. అందుకని ముందుగా చెప్తున్నాను. అంతకన్నా వేరింకేమీ లేదమ్మా !

కమ : (నిశ్శబ్దంగా కూర్చుంది ఆలోచిస్తూ)

శ్రీ : ఏమమ్మా ! నొప్పించానా ?

కమ : ఏం లేదు నాన్నా !

శ్రీ : చూడు తల్లీ. నువ్వు కాక నాకింకెవరున్నారు. కొడుకైనా, కూతురైనా నువ్వే. నీ సంతోషాన్ని కాదని నేను చేసేదేముందమ్మా !

కమ : నాన్నా !

శ్రీ : బాధపడకమ్మా ! ఆడదాని జీవితం అరిటాకులాంటిది. ప్రపంచంలో డబ్బు ప్రధానమైంది. అన్నీ ఆలోచించుకొని, నీ ఆనందం ఇదని నువ్వు నిర్ణయించుకున్నరోజు, నేను దాన్ని "ఏమిటని" అడక్కుండా ఆమోదిస్తాను. ఆశీర్వదిస్తాను. అనుమానాలతో బాధపడక్కర్లేదు. సరేనా ?

కమ : (ఊరుకుంది)

[శ్రీపతి మెల్లగా మేడమెట్లవైపు వెళ్లాడు. కమల అలాగే వుంది. శ్రీపతి మళ్ళీ ఒకసారి ఆమెను చూసి ఆఫీసు రూంలోకి వెళ్లాడు. ఆలోచనలోపడ్డ కమల అలాగే కూచుంది.

కప్పల బెక బెకలు వినబడుతూనే వున్నాయి. వాకిట కారాగిన చప్పుడు. అందులోంచి దిగుతూన్న జనం సందడి కప్పల బెక బెకలను మింగేస్తూంది. మధ్య పిల్లవాడి యేడుపు. "ఆకలమ్మా ఆకలని..." "మెల్లగా దిగు బాబూ"—"నువ్వు దిగవే పిల్లవాణ్ణి నే నందిస్తాను" తదితరాలైన మాటలు. తలుపు మూసిన ధ్వని. ఈ గోల కమలను మళ్ళా కలల లోకాన్నుంచి దింపింది. ఇంతలో సాంబశివం, పంకజమ్మ, భద్రయ్య గుంపుగా లోపలికి వస్తున్నారు. పంకజమ్మ పదేళ్ళ కుర్రాణ్ణి మోసుకొస్తుంది. అందరూ ఎవరికి వాళ్లు మాట్లాడుతున్నారు. నారయ్య ఆఫీసు రూంనుంచి వచ్చాడు. అందరూ తలావక ఆసనంలో నిట్టూరుస్తూ అమిరారు. పంకజమ్మ పిల్లవాణ్ణి కిందికి దింపుతూ ....]

పంకజమ్మ : అమ్మయ్య ! తిరణాళ్ళకుపోయి వచ్చినట్లుయింది, పాడు సినిమాకు పోయిరావడం. భోంచేశారామ్మా?

కమ : లేదు.

పంక : శ్, అబ్బ ! కాస్సేపు కూలబడితేగాని ప్రాణం కుదట బడదమ్మా ! కొంచెం ఆగి భోంచేస్తాంలే. మీరు కానీండి. శ్రీపతి వున్నాడా ?

కమ : ఉన్నారు. (లోపలకు వెళ్ళింది.)

పంక : అయినా ఊరికామడ దూరంలో కట్టుకున్నాడేమమ్మా యిల్లు.

సాంబశివం : ఆమడదూరమైతే యేం, పదామడలైతే యేం ? భూమికి చాలా దూరంలోనే ఉంటుంది స్వర్గం.

భద్రయ్య : అదికాదులే, పంకజమ్మ అన్నది. మనబోటివాళ్ళు రావాలన్నా, పోవాలన్నా......

నార : అట్లాగని రాకుండా ఎవరున్నారయ్యా. రోజు తప్పినా బంధువులు తప్పరుగా మన యింటికి.

సాంబ : అంతేలే నారయ్యా! బెల్లం వున్నచోటే చీమలు చేరుతాయి. అయ్యగారు భోంచేశారా?

నార : మీ కోసం కాచుకున్నారు.

పంక : మాకోసమా? అయ్యోదేవుడా! లేవండి మరి. కాళ్ళు చేతులు కడుక్కోండి. ఈ లోగా నేను వడ్డించేస్తా.

నార : మీ రెందుకమ్మా వంటమనిషుండగా?

పంక : ఆఁ, వంటమనిషెందుకు _ ఇంత ఆడది నే నుండగా, ఫర్వా లేదులే.

పిల్లవాడు : అమ్మా ఆకలే!

పంక : పాడు సినిమా చూచాడో లేదో ఇదొక పల్లవి పట్టుకున్నాడు.

శ్రీ : (వస్తూ) ఏం పంకజమ్మా! ఎలాగుంది సినిమా?

పంక : ఏం సినిమానో, ఒక హరిశ్చంద్రనా _ సతీ సావిత్రా. దేవుడి కథా _ ఏమన్నా వుందా? రోజూ కొంపలో జరిగే భాగోతాలు చూట్టానికెందుకో ఈ సినిమాలు

సాంబ: నీబోటి అత్తలకు బుద్ధిరావటానికి!

పంక : మీలాంటి మొగుళ్ళకో?

పిల : మామా! మామా! నాకో పాటనచ్చు!

శ్రీ : ఏదీ పాడు.

పిల్ల : "అమ్మా ఆకలే, బాబూ ఆకలీ!" (పాడి అభినయించాడు.)

పంక : చాల్లే, అనుకున్నట్టి నే పాటా నువ్వూ.

భద్ర : మీరు భోంచెయ్యకపోయారా? మాకోసం కాచుకున్నారట పాపం!

శ్రీ : ఆఁ...!

పంక : ఆ అలవాటు అతనికి చిన్నప్పట్నుంచీ లేదు. బంధువులాంటే శ్రీపతికి మహాప్రీతి. ఉన్నదాంట్లో నలుగురికి పెడితేగాని అతనికి తిన్నట్లుండదు. ఒకసారి తన పదో యేట ఏమైందంటే......

సాంబ: సరేలే, వెళ్ళి వడ్డించు.

పంక : సరేలే మీరుండండి. ఆకలి, ఆకలి ఎప్పుడూ వున్నదేగా మన పాట. అచ్చం అబ్బగుణమే వచ్చింది వీడికి. పెట్టేవాళ్ళుంటే పీటంవేసు కూర్చుంటారు. మా పెద్దవాడున్నాడే, వాడిట్లా కానే కాదన్నయ్యా. పుస్తకం చేత పట్టాడంటే వేళ్ళకంటుకు పోవాల్సిందే అట్లా....

సాంబ: నువ్వు వాగడం మొదలెడితే వడ్లగింజలయిపోయినట్లు..

పంక : బాగుంది, వాగటమూ యిది, అతనింత డబ్బుపోసి, కారిచ్చి, మనల్ని సినిమాకు పంపితే, అడిగితే మనం యేం చూచామో చెప్పక్కర్లా!

పిల్ల : అమ్మా ఆకలే.

పంక : ఉండరా నీ రొద. శ్రీపతీ తెలీక అడుగుతా, ఆ సిని మాలో ఒక డబ్బుగల ఆసామిని తల పగులగొట్టి డబ్బు లాక్కెళ్ళిందిగదా ఆ యిల్లాలు......అంటే, అందరూ అట్లా చేయాలనా యేమిటి, పాడు సినిమా అని.

సాంబ: ఇఁ, అందరూ అలాంటి మహారాజు లేవుంటారా యేం?

భద్ర : ఆమాటకొస్తే మన శ్రీపతిగారున్నారు. ఆయన తలబద్దలు కొట్టమంటే మాత్రం కొడతామా మనం?

పంక : ఏడ్చినట్లుంది. శ్రీపతికి, ఆ సినిమాలో వాడికి యేం పోలిక?

పిల్ల : మావాఁ! ఆలావాటి ఆయన్నిచూచి అమ్మ యేమ న్నదో తెలుసా?

పంక : ఛీ! నువ్వు నోరుముయ్!

శ్రీ : ఏమన్నది బాబూ?

పిల్ల : అచ్చం మీా మామలాగున్నాడు అంది.

పంక : ఆఁ పోలికేంమి లే! అవును శ్రీపతీ, అచ్చం నీలాగే వున్నాడు రూపానికి. కానీ గుణమో? నీ కాళ్ళక్రింద వెయ్యిసార్లు లాగితేమాత్రం వాడికి నీగుణం వస్తుందా?

భద్ర : ఆమాటకొస్తే, శ్రీప° గారి గుణం, శ్రీపతిగారు మళ్ళీ పుట్టి, వారికే రమ్మన్నా వస్తుందా?

సాంబ: అసలందాక ఎందుకు? శ్రీపతిగార్కి మళ్ళా పుట్టుక వుంటుందా అంట?

భద్ర : ఆమాటకొస్తే శాస్త్రంలో ఏమన్నారో తెలుసా? "పునరపి జననం, పునరపి మరణం, పునరపి జననీ, జఠరేశయనం" అన్నారు.

సాంబ: అది మనబోటి మనుష్యులకయ్యా.

శ్రీ : అయితే నేను మనిషినే కాదంటావా సాంబశివం?

సాంబ: చాఛా! ఎంతమా టెంతమాట!

పంక : ఏడ్చినట్లున్నాయి మీ మాటలు మీరూ? ఎక్కడున్నం డెక్కడికి పోయారు. చావడం, పుట్టడం శుభమా అంటూ పెళ్ళి ముహూర్తం పెట్టుకుపోదామని వస్తే చావు మాట్లేమిటి?

శ్రీ : ఎవరికి పంకజం పెళ్ళి?

పంక : మా పెద్ద పిల్లవాడికే!

శ్రీ : పిల్ల దొరికిందా యేం?

పంక : బాగుంది నువ్వడగడం! పిల్ల? నా పీకలో ప్రాణా లుండగా వేరే సంబంధం చేసుకుంటానా? బంగారంటి పిల్ల మేనకోడల్ని పెట్టుకుని వేరే పిల్లని చూట్టమే? నేను బతికుండగా జరగదాపని.

శ్రీ : మేనకోడలా! ఎవరు పంకజం? (పంకజం సాంబశివాన్ని గిల్లింది)

సాంబ: ఇంకెవరున్నారు? మన కమలే!

శ్రీ : కమలా!

కమ : (వచ్చింది) నాన్నా! భోజనానికి అంతా సిద్ధంగా వుంది

శ్రీ : ఆఁ లేవండి, భోంచేద్దాం.

పంక : అదేవమ్మా కమలా! నే నొస్తూనేవున్నా. యింతలో నువ్వు అంతా ఏర్పాటు చేశావా? నువ్వు ఇంటిపని చెయ్యగలనని నాకు చూపించక్కరలేదులే! అందరి అత్తగార్లలా కాను నేను. నేను నేలపడేదాకా నిన్ను కూర్చోబెట్టి చేస్తా.

భద్ర : సరే, పదండి, పదండి.

[అందరూ వెడుతున్నారు కమల మాత్రం వెనకపడింది.]

పంక : రామ్మా కమలా, రా!

శ్రీ : రామ్మా?

కమ : నే నీ పూట భోంచెయ్యను నాన్నా.

శ్రీ : ఏం?

కమ : నాకు ఆకలిగా లేదు.

పంక : కాస్త మజ్జిగన్నం తినమ్మా, వేడిచేస్తుంది

కమ : అక్కర్లేదు.

శ్రీ : సరే పదండి.

[అందరూ వెళ్ళారు. కమలమాత్రం హాల్లోవుంది.
కాస్సేపటికి నారయ్య వచ్చాడు............]

నార : ఏమన్నూ, భోంచెయ్యలే?

కమ : ఆకలిగాలేదు నారయ్యా, వాళ్ళు భోంచేస్తున్నారా?

నార : ఆఁ ఇక దొరకదన్నట్లు తింటున్నారు.

కమ : నారయ్యా! ఏమిటది?

నార : కాకుంటే ఏమిటమ్మా! వాళ్ళూ మనుష్యులేనా? అబ్బబ్బ, ఏం పొగడ్తలు, ఏం పొగడ్తలు నాన్నగారిని ఒక్క దెబ్బన ఆకాశానికి ఎత్తేస్తున్నారు, ఒకర్ని మించి ఒకరు. అసలు వాళ్ళ మాటలు వింటూంటే నాకే ఒళ్ళు మండుకొస్తుంది. నాన్నగారెట్లా వింటున్నారో గాని, అవి పచ్చి అబద్ధాలని మనకే అనిపిస్తావుంటే ఎట్లాగమ్మా మరిని. ఏదో వచ్చారు, తిన్నారు. పోతే పోలే? ఎందుకుచెప్పు యీ తెగపొడ్తం?

కమ : ఏమో! నాన్నని చూస్తే వాళ్ళకట్లా అనిపిస్తుందేమో నారయ్యా!

నార : ఆఁ...నా బొంద అనిపిస్తావుంది. పో అమ్మా, వాళ్ళా యీళ్ళే, ఎనకజేరి ఎక్కిరిస్తారు. ఈళ్ళ సంగతి నాకు తెలీదూ?

కమ : నారయ్యా! చలపతిగార్ని ఎరుగుదువా నువ్వు?

నార : ఎరక్కేవమ్మా! రోజూ మనింటి కొస్తూంటేను! ఈ రోజు ఏడమ్మా యింకా కానరాలే!

కమ : ఇంకా రాలేదు నారయ్యా! మనింటికి రాకపూర్వం నుంచీ ఎరుగుదువా ఆయన్ని?

నార : ఆయన్నేంటి? ఆయన నాయన్ని కూడా ఎరుగుదును.

కమ : ఎట్లాంటివాళ్ళంటావ్?

నార : నాయన సంగతేమోగానీ, ఈయన శానామంచాయన. అసలు బాగా బతికిన కుటుంబం గాదమ్మా, పాపం

యిప్పుడేదో కాస్త తంటాలు పడుతున్నారటగానీ, ఏం ? ఎందుకమ్మా ?

కమ : ఏం లేదు.

నార : నాకు తెలుసులే అమ్మా ! నాన్నగారితో నేనుకూడా ఎన్నోసార్లు చెప్పాను.

కమ : ఏమని ?

నార : మిమ్మల్నిద్దర్నీ చూస్తావుంటే చిలకా గోరింకల్లా వున్నారని.

కమ : నువ్వు చెప్పావా ? ఎందుకు చెప్పావ్ ?

నార : ఏమమ్మా ?

కమ : నాన్నగారికి ఆయనంటే యిష్టంలేదు.

నార : ఇష్టంలేదా ? నీతో చెప్పారా ?

కమ : ఆఁ.

నార : నువ్వడిగావామ్మా ?

కమ : లేదు. నాన్నగారే చెప్పారు. ఎంతమంచి తలిదండ్రులైనా చివరికింతే నారయ్యా ! పిల్లల పెళ్లి విషయం వచ్చేప్పటికి మేమున్నామని ముందుకొస్తారు. పెళ్లి కేవలం ఎవరికివారు నిర్ణయించుకోవాల్సిందని మర్చిపోతారు. ఎంత చదువుకున్నవాళ్లయినా, ఎంత పెద్ద మనస్సు కలవాళ్ళయినా యింతే. అన్ని స్వాతంత్ర్యాలు యిచ్చి, అసలు విషయంలో పీక నొక్కేస్తారు. ఛీ ! ఆడదాని బతుకు అధ్వాన్నపు బతుకు. (చాలా బాధపడుతూ

అన్నది. కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం వచ్చింది. నారయ్య గుర్తించాడు. ఏమీ పాలుపోక కాసేపాలోచించి)

నార : ఎందుకమ్మా అంత బాధపడతావ్ ? నాన్నగారు ఎందుకు చెప్పారో ఏమో ! నీ సంతోషంకన్నా నాన్నగారికి కావలసిందేముందమ్మా !

కమ : ఆఁ...అందరు నాన్నలూ యిదేమాటన్నారు. కన్నకూతురు బతుకు గంగలో కలిపినవాళ్లు కూడా యిదే మాటన్నారు.

నార : పెద్దలమాట వినకుండా చెడిపోయిన బిడ్డలో ?

కమ : నా పళ్ళు నేనూడగొట్టుకుంటే పరవాలేదు నారయ్యా! ఎదటివాళ్ళు వూడగొడితేనే బాధ !

నార : పిచ్చితల్లీ , ఎవరైనా బాధ ఒకటేనమ్మా ! నిజం ఆలోచిస్తే పనికిరానిపల్లు డాక్టరు తీసేయటమే మంచిది, మనం రాయిపెట్టి కొట్టుకుంటే రభసవుతుందికదూ ?

కమ : నారయ్యా (నారయ్య వాదన తనకేమాత్రం నచ్చలేదు. లేచి వెళ్ళబోతుంది, చలపతి వచ్చాడు. సన్నగా, నాజూగ్గా వున్నాడు. సాదా పైజమా షర్టు.)

చలపతి : హల్లో కమలా !

కమ : (ఆగింది, ఒకక్షణం అతనివేపు చూసి) నేను పైకి వెళ్తున్నా !

చల : ఏం అప్పుడే నిద్ర వస్తుందా ?

కమ : తల నొప్పిగావుంది. (ఇక ప్రశ్నకు తావీకుండా సరాసరి మేడమీద కెళ్ళింది.)

చల : (కాస్త కంగారు తిన్నాడు. కాని సర్దుకున్నాడు. సరిగ్గా యీ సమయానికే లోపల్నుంచి బంధువులు విరగబడి నవ్వటం వినిపించింది. తన్ను చూసేనేమోనని బుజాలు తడువుకుని, తెప్పరిల్లి) బంధువులొచ్చారా నారయ్యా?

నార : ఆఁ... రాబందులు

చల : కమలేమిటి అలావుంది?

నార : చెప్పారుగా తల నొప్పని!

చల : ఓ!

నార : మీరుంటారా? వెళతారా?

చల : వెళ్తాను. (అంటూ కూర్చున్నాడు)

నార : (ఇతని అభిప్రాయం ఏమిటా అన్నట్టు చూచాడు. ఇంతలో 'నారయ్యా' అని శ్రీపతి కేక. 'అయ్యా' అని లోపలికెళ్లాడు)

చల : (జేబులోంచి కలంతీసి, సిగరెట్ పేకట్ అట్టముక్క చింపి ఉత్తరం రాస్తున్నాడు)

శ్రీ : (వస్తూ) నారయ్యా! అందరికీ పక్కలవీ ఏర్పాటుచెయ్

చల : (లేచి నుంచుని) నమస్తే!

శ్రీ : ఓ, చలపతా! కూర్చోవయ్యా కూర్చో!

[సాంబశివం, భద్రయ్య లోపల్నుంచి వస్తూ...]

భద్ర : డబ్బున్నంత మాత్రాన సరా సాంబశివం! అనుభవించటం చేతకావద్దూ! అందరికీ అవుతుందా?

సాంబ: అదే నేనూ చెప్పేది. అనుభవం అంటే శ్రీపతిగారిదే అనుభవం (నవ్వారు)

(శ్రీ) : రండి ' కూర్చోండి.

భద్ర : అమ్మాయ్ ఎక్కడ ?

(శ్రీ) : పడుకుందేమో !

చల : వస్తానండి.

(శ్రీ) : ఉండవయ్యా ! నీతో మాట్లాడాలి.

చల : (కూర్చున్నాడు)

సాంబ: (పై కప్పుకేసి చూస్తూ) బావగారూ ! ఈ వాసాలు ఎక్కడ్నుంచి తెప్పించారు ?

భద్ర : ఆమాటకొస్తే బర్మాలో ఒక అడవిని కొని కొట్టించారని విన్నాను. నిజమేనా ?

(శ్రీ) : (నవ్వి ఊరుకున్నాడు)

సాంబ: అసలు మా బావగారి అభిరుచులే ఒక ప్రత్యేకంగా వుంటాయి. చిన్నప్పట్నుంచీ అంతే. అన్నీ అందంగా నాజూగ్గా, ఉన్న కొద్దిపాట్లోనే అలా అమర్చుకునే వారు. అదీ కొందరి జాతకంలేవయ్యా.

భద్ర : ఆమాటకొస్తే నువ్వూ వున్నావ్ ? ఎందుకూ ? ఇనప్పెట్టెలో డబ్బు మురగాల్సిందేకాని, నీ కుక్కి నులక మంచం మార్చవుకదా !

సాంబ: సరేలే భద్రయ్యా ! పెద్దవాళ్ళతో పోటీపడి మనం నెగ్గగలమా.

(శ్రీ) : ఎందులో పెద్ద సాంబశివం ? వయసులోనా ?

భద్ర : ఆఁ ఆమాటకొస్తే మీకు వయసేమైందని ?

శ్రీ : షష్టిపూర్తికి సిద్ధంగా వున్నాను.

భద్ర : ఆఁ మీ మాటలకేం లెండి. మిమ్మల్ని చూస్తే ఎవ్వరూ అలా అనరు. నువ్వేమంటావ్ సాంబశివం ?

సాంబ: నల్భై ప్రాంతం అని చెప్పొచ్చు.

భద్ర : చాల్లేవయ్యా! ఆ మాటకొస్తే నీకు తొంభై చెప్పాలి. శ్రీపతిగారి కేమయ్యా ఇప్పటికే ముప్పయి ప్రాయం అనిపిస్తూంటేను. వారు వద్దని ఊరుకున్నారుగాని, రెండో పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకుంటే ఇప్పటికైనాసరే వెయ్యిమంది ఇస్తారు పిల్లల్ని.

శ్రీ : (నవ్వి) పోవయ్యా భద్రయ్యా ! నాకెవరిస్తారు పిల్లని.

భద్ర : అదేమిటండీ అలాగంటారు. ఆ మాటకొస్తే, మీరు అవుననండి మా అమ్మాయినిచ్చి పెళ్ళి చేస్తాను.

శ్రీ : ఆఁ మీ అమ్మాయినా !

భద్ర : ఆఁ దానికేం ? మొన్న పుష్యమాసానికి పదహారేళ్ళు వచ్చినాయ్. మీకివ్వటానికేమిటండి ? కళ్ళ కద్దుకుని ఇస్తాం.

సాంబ: భద్రయ్యా ? తొందరపడి మాట జారకు. నీ పెళ్లాం...

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే అదే నన్నిక్కడికి పంపింది.

శ్రీ : (షాక్ తిని) భద్రయ్యా ! !

[ఇంతలో లోపల్నుంచి పంకజమ్మ పళ్ళెంలో పళ్ళు, తాంబూలం పట్టుకుని వచ్చింది...]

పంక : రండి. డాబామీదకెళ్ళి కూర్చుందాం వెన్నెల అదీ ఎంతో బాగుంది.

పిల్ల : అమ్మా ! పండే.

పంక : ఇస్తానుండు. వెధవ కడుపాత్రం నువ్వూ...

పిల్ల : నువ్వు నాలుగు తిన్నావుగా అప్పుడే...

పంక : ముయ్ నోరు. రండి మరి.

శ్రీ : పదండి.

సాంబ: మీరు రారూ ?

శ్రీ : వస్తున్నా, పదండి.

పంక : ఏంవండీ ఇదికాస్త మీరు పట్టుకెళ్ళండి. శ్రీపతితో ఒక్క మాట మాట్లాడివస్తా. (పళ్లెం సాంబశివానికిచ్చింది. సాంబశివం, భద్రయ్య, పిల్లవాడు మేడమీాదకు వెళ్ళిపోయారు.)

శ్రీ : ఏమిటి పంకజమ్మా ?

పంక : ఒక్కసారిలా ఆఫీసు గదిలోకి వస్తారు !

చల : ఎందుకూ ? నేను బైటుంటాను. మీరు మాట్లాడండి.

శ్రీ : అక్కర్లేదులే చలపతీ ! ఆఫీసు గదిలో కూర్చో ! (చలపతి ఆఫీసు గదిలోకి వెళ్ళాడు) ఏమిటమ్మా అంత రహస్యం ?

పంక : ఏంలేదు నాయనా ! నారయ్యా వాళ్ళేమో సీకో చెప్పడానికి భయపడుతున్నారు. ఇంక నేనూ చూస్తూ ఊరుకుంటే ఎట్లా ? ఎప్పటి కప్పుడే చెబుదామనుకుంటూ, అయినా నువ్వేమనుకుంటావో !

శ్రీ : అనుకునేదేముందమ్మా ! చెప్పు !

పంక : అనుకున్నానసరే, నే చెప్పక తప్పుతుందా! నీకాక ఇంకెవరికి చెప్తాను. ఏంలేదు నాయనా! మనుషులందరు ఒకటేలా ఉండరు, నీకు తెలియంది కాదనుకో! ఎంత చేసినా కొందరికి నీచబుద్ధులు పోవు.

శ్రీ : అవునులే! అసలు విషయమేమిటి?

పంక : ఏముంది నాయనా! భద్రయ్య వున్నాడు చూశావా వెధవది అడిగితే నువ్వు కాదనవుకదా, సబ్బుబిళ్ళలు మొదలుకొని తుండుగుడ్డల వరకూ దొంగిలించి దాచుకోవలసిన ఖర్మమేమొచ్చింది చెప్పు?

శ్రీ : ఏదో పోనీలే పంకజమ్మా!

పంక : అంతేలే! కాకుంటే నీకు తెలిసుండనీ అని.

శ్రీ : అంతేనా?

పంక : అంతే, అయితే యింతదూరం నీతో చెప్పొచ్చానా? అతనూ యింకా యేదో పెద్దయెత్తు వేసుకుకూచున్నాడక్కడ. వాళ్ళ అమ్మాయిని యెప్పుడన్నా చూశావా నువ్వు?

శ్రీ : లేదే!

పంక : అంత మంచిది కాదంటారు. ఊళ్ళో యెన్నో మాట్లాడుకుంటారులే నాయనా, మన కెందుకొచ్చింది కాని, సంబంధం దొరక్క చస్తున్నాడు. దానికా మూడుముళ్లు పడ్డాయనిపించుకోవాలనే యిక్కడినాళ్ళుగా వుంటున్నాట్ట!

శ్రీ : అవును. నాతోకూడా చెప్పాడు.

పంక : చెప్పాడూ ? ఇంకేం, నువ్వేమన్నావ్ ?

శ్రీ : ఆలోచిస్తామన్నాను.

పంక : (ఒక్క-క్షణం ఆలోచించి) అదే నాయనా! ఆలోచించు. నీకు నేను చెప్పేదేముంది. వస్తా! (వెళుతూంది. శ్రీపతి నవ్వి అదోలా చూచాడు.)

శ్రీ : చలపతీ! (చలపతి వచ్చాడు) భోంచేశావా!

చల : అయింది.

శ్రీ : తొందరేం లేదుగదూ ?

చల : పరవాలేదు.

శ్రీ : ఆలస్యంకాదులే. ఒకటి రెండు మాటలడగాలనుకున్నా అంతే!

చల : నన్నా ?

శ్రీ : ఆఁ...ఏం లేదూ! నాకు ఎంత స్థిరచరాస్థి వుందో నీకు తెలుసా ?

చల : నాకెలా తెలుస్తుంది ?

శ్రీ : సరిగా తెలియకపోవచ్చు. కనీసం వినుంటావుగా ?

చల : విన్నాను.

శ్రీ : ఏమని!

చల : సుమారు పదిరవై లక్షలున్నాయని.

శ్రీ : పదికి యిరవైకి చాలా తేడావుంది. నేం చెప్తున్నా విను. నాకున్న ఆస్థి, యీనాడు ఏ దొంగచేతికిచ్చినా ...రవై లక్షలు చేస్తుంది. నా కెందరు పిల్లలున్నారో ...లుసా ?

చల : పిల్లలా !

శ్రీ ఆఁ.

చల : కమల ఒక్కతే అని విన్నాను ?

శ్రీ : అవును! కమల ఒక్కతే! కొడుకైనా, కూతురైనా అదే! నా తరువాత యీ ఆస్థంతా కమలకే చెందు తుంది.

చల : న్యాయమే !

శ్రీ : కమలకు పెళ్ళీడొచ్చింది.

చల : (ఏమనాలో తెలియక వూరుకున్నాడు)

శ్రీ దాన్నొక మంచివాడి చేతిలో పెట్టి, ఒక యింటిదాన్ని చెయ్యాల్సిన బాధ్యత నామీదుంది. ఏమంటావ్ ?

చల : అవును.

శ్రీ : సంబంధాలు దొరకవని కాదు. 'ఊ' అంటే కోటిమం దొస్తారు.

చల : నిజమే !

శ్రీ : కానీ, కలిగిన వాళ్ళకు ఒక్కటే చిక్కు. కావలసిన వాళ్ళూ చాలా తక్కువ మందుంటారు. నా అభి ప్రాయం అర్థమైందా ?

చల : ఆఁ

శ్రీ : విశదంగా చెప్తాను విను. డబ్బుగలవాళ్ళకు అభిమానం అనురాగం దొరకడం చాలా అరుదు. నన్ను చూస్తే నీ కేమనిపిస్తుంది ? నా వెనకాలవున్న ఇరవై లక్షల ఆస్థి కనిపిస్తుంది. నేను ఒక వ్యక్తిగా కనపడను. రూపా

యలు, అశాలు, పైసలే నా రూపం. నన్ను గౌరవించే వాళ్ళు ప్రేమించేవాళ్ళు చాలా మందున్నారు. కానీ వాళ్ళలో ఎందరు నన్నే నిజంగా గౌరవిస్తున్నారో తెలుసుకోడం కష్టం. కమల విషయంకూడా అంతే. ఈనాడు ఎవరైనా సరే కమలను ప్రేమిస్తున్నాను, పెళ్ళిచేసుకుంటాను అని ముందుకొస్తే వాడు కమలనే ప్రేమిస్తున్నాడో, కమల వెనకాలవున్న కలిమిని ప్రేమిస్తున్నాడో నిర్ణయించలేం!

చల : అందరినీ అలా సందేహిస్తే ఎలా?

శ్రీ : సందేహం కాదు. కాలాలు మారిపోయినయి. మనుషులమీద మమతలు బంధాలు తెగిపోయినయి. మనిషిలో మంచీ, చెడూ చూచి, లోపలవ్యక్తిని అభిమానించేశక్తి మనకు లేదిప్పట్లో! పరిస్థితులకు దాసులం. ద్వేషం ఒక దివ్యసందేశం అయిపోయింది. నేను డబ్బుకలవాళ్ళను వెనకేసుకు రావడంలేదు. అందరి సంగతి నాకక్కరలేదు. నేను సంపాయించాను. నాకు తెలిసియే అన్యాయము అక్రమము చేసి సంపాయించలేదు. సంపాయించాలని కంకణం కట్టుకొని చేయలేదు. అదిగా వచ్చింది. వచ్చిందాన్ని కాలదన్నుకునేంత యోగినికాను నేనప్పట్లో. కానీ యీనాడు చూచుకుంటే అంతా అసహ్యంగా వుంది. నా చుట్టూ జరుగుతున్న మోసాన్ని ఆత్మవంచనను చూస్తే నాకు జ్వరులు పాకుతున్నాయి. ఎందుకు ఎవరు, నా పక్కచేరుతున్నారో, ఎందుకు నన్ను అందలమెక్కిస్తున్నారో

తెలిసు. సంపాయించటం మహా పాపమయి పోయింది. నా డబ్బుకున్న విలువ నాకు లేకపోయింది. అంతా మోసం, అనుమానం, ఆత్మవంచన.

చల : అదంతా కేవలం మీ అనుమానమే అనుకుంటా!

శ్రీ : అనుమానమా ? (ఈపాటికి ఇద్దరూ నిలబడి వున్నారు. శ్రీపతి చలపతిని స్థిరమని సమీపించాడు. ముఖంలో ముఖం పెట్టి అడుగుతున్నాడు. సర్గ్గా ఈ సమయానికే కమల పైనుంచి వచ్చి మెట్లమీద నిల్చుంది) అయితే చెప్పు. నీ గుండెమీద చెయివేసుకుని చెప్పు. నీ అంతరాత్మను అడిగి మరీ చెప్పు. నా ముఖంచూసి చెప్పు. నువ్వు నిజంగా కమలన్ను, కేవలం కమలనే స్త్రీ వ్యక్తిని ప్రేమిస్తున్నావా! చెప్పు ?

చల : (కంగారు తిన్నాడు)

శ్రీ : ఏం ? నిన్ను నువ్వు మోసం చేసుకోవద్దు. నిజంగా ప్రేమిస్తుంటే రేపీపాటికి మీరు భార్యాభర్తలు కావచ్చు. చెప్పు ?

చల : (నోటమాట రాలేదు)

శ్రీ : పిచ్చివాడా! ప్రేమంటే నాకూ తెలుసు. నేనూ ప్రేమించాను. ప్రేమించిన వ్యక్తికోసం తల్లీ, తండ్రీ అందరినీ వదులుకున్నాను. ఇంటినుంచి వెళ్ళగొట్టారు. ఊళ్లో అందరూ వుమ్మేశారు. దేవుని ఎదుట ప్రమాణం చేసుకుని యిద్దరం దేశంమీద పడ్డాం. అడవుల్లో అంతఃపురాలు కట్టుకున్నాం. చెట్ల నీడల్లో స్వర్గాలు నిర్మించుకున్నాం. చివరికి (శ్రీ)మంతుణ్ణయ్యాను.

కలిమి లేములు మా దాంపత్య జీవితంలో కాలు పెట్ట లేదు. మా అనురాగానికి ఆనకట్టలు వేయనూ లేదు. అలా ప్రేమించగలవాళ్లు ఈకాలంలో ఉన్నారంటావా!

చల : (పలకలేదు)

శ్రీ : ఉన్నారంటావు నువ్వు! ఉంటే సంతోషమే! ఈ ఐశ్వర్యమంతా నా భార్యది. నా భార్య నాకు వదిలి పెట్టి పోయిన ఒక్కగాని ఒక్క బిడ్డది. నిజమే! కానీ ఈ ఆస్తిమీద ఆశను వదులుకుని ఆలోచించు. కమల శ్రీపతి కూతురు కాదనుకొని ప్రేమించటానికి ప్రయ త్నించు. ఆలోచించుకుని మరీ చెప్పు. నీ మనసును నీకు మనసిచ్చిన మనిషిని మోసం చెయ్యొద్దు. (వెళ్లి పోతున్నాడు. కమల మేడ మెట్లమీద కనుపించింది) ఇంకా మేల్కొన్నావా అమ్మా! చలపతి నీ కోసం వచ్చాడు. మాట్లాడిరా (వెళ్ళాడు)

కమ : (మెల్లగా మెట్లు దిగి వచ్చింది. తిన్నగా చలపతిని సమీపించి అలాగే చూచింది. చలపతి ఎందుకో తల వంచాడు) ఇదేనా నువ్వు నన్ను ప్రేమిస్తున్నది.

చల : కమలా!

కమ : గట్టిగా ఒక్కమాట చెప్పలేకపోయావేం ?

చల : ఏమని ?

కమ : ప్రేమిస్తున్నానని!

చల : చెప్పలేకకాదు కమలా! ఏమిటో నాన్నగారిని చూస్తేనే భయమేసింది. ఆయనెందుకడుగుతున్నారో, ఏమిటనుకుంటున్నారో అర్థంకాకపోయింది.

కమ : అర్థం కాకుంటే నేను చెప్తా విను. నన్ను వున్నమని షిని వున్నట్టుగానే పంపేస్తారు. కట్టుకున్న చీరతో కట్టిపెడతారు. చిల్లిగవ్వ యివ్వకుండా పెళ్ళి చేస్తారు. కమల శ్రీపతి కూతురు కాదు. ఇరవై లక్షల ఆ స్తిపరు రాలు కాదు. నడివీథుల్లో అడుక్కుతినే అనాథ. అప్పుడు నాలో అందం అగుపిస్తుందా నీకు! ప్రేమ పలచబడకుండా వుంటుందా! అని అడుతున్నారు.

చల : అది కాదు కమలా ఆయన అభిప్రాయం!

కమ : అదే అయితే...

చల : నిన్నిలా అనాథగా వదిలేస్తారా!

కమ : వదిలేస్తే ?

చల : ఈ ఆస్తంతా నీదేనని కూడా చెప్పారు ?

కమ : చెప్పారు. రేపు కాదంటారు. అంతా దాన ధర్మాలు చేసేస్తారు, నాశనం చేస్తారు. అది నీకెందుకు!

చల : అలా చెయ్యటానికి వీల్లేదు కమలా! ఆడపిల్లకు ఆస్తిలో హక్కువుంది.

కమ : అదన్నమాట నీ ధైర్యం, నీ ఆశ!

చల : కమలా! అదికాదు...

కమ : ఏదికాదు! ఇన్నాళ్ళూ నువ్వాడిందంతా నాటకం, చెప్పిందంతా అబద్దాలు, నన్ను మోసం చెయ్యా లనుకున్నావ్! ప్రేమ ప్రేమని చెవుల్లో నూరిపోశావు. నన్ను వంచించావ్.

చల : కమలా ! కానేకాదు. అన్యాయంగా అంటున్నావు అలా ఎన్నడూ అనుకోలేదు.

కమ : మరింకేమిటి ?

చల : నే న్నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను, ముమ్మాటికీ ప్రేమిస్తు నా ను.

కమ : ప్రేమ ! ఆ మాట నాన్నతో చెప్పలేకపోయావే ?

చల : నీతో చెప్తున్నాను. ఆయనతోనూ చెప్తాను.

కమ : ఇంక నీకా అవకాశం లేదు.

చల : ఉంది. ఆలోచించుకుని చెప్పమని ఆయనే అన్నారు.

కమ : ఆయన పొరపడ్డారు. ఆలోచించి చెప్పేది అనురాగం కాదు,

చల : ఆవేశంలో దుమికేదే అనురాగమంటావా ?

కమ : అవును.

చల : అయితే యిక నేను చెప్పేదేమీలేదు కమలా !

కమ : చెప్పాల్సిందికూడా ఏమీ లేదు.

చల : నువ్వు నన్నర్థం చేసుకున్నది యింతేనన్న మాట ?

కమ : ఇంకెలా అర్థం చేసుకోమంటావు ? సమయం వచ్చి నప్పుడు నిలబడి ఒక్కమాట చెప్పలేనివాడివి జీవిత మంతా ఏం నిలబడతావు ? నిన్నూ, నీ ప్రేమనూ ఎలా నమ్ముకోమంటావు (ఇంతకు కొద్ది పూర్వమే పంకజమ్మ మేడమీదినుంచి దిగినస్తూ, మెట్లమీద ఆగి యీ మాటలు వింటూంది)

చల : నమ్మకం పోయింతర్వాత ఏం చెప్పి లాభంలేదు. ఇక నీ యిష్టం కమలా! ఇన్నాళ్ల మన స్నేహానికి యీ ఒక సంఘటనతో నువ్వు విలువగట్టి విసిరిపారేస్తున్నావ్ సరే! ఆలోచించుకోవటంమీాద నమ్మకంలేని నీకు ఆలోచించుకోమని చెప్పటం అనవసరం. వస్తా!

కమ : మళ్ళా రానక్కరలేదు.

చల : రమ్మన్నప్పుడే వస్తాలే (వెళ్తున్నాడు)

కమ : చలపతీ!

చల : (ఆగాడు)

కమ : (అతన్ని సమీాపించి) ఇదిగో (వేలినివున్న ఉంగరం తీసి యిచ్చింది)

చల : (ఒక్క క్షణం అలా చూసి) కమలా! ఈ ఒక్క రాత్రికి ఉంచుకో! రేపు యివ్వాలనిపిస్తే యిద్దువుగాని లే (వెళ్లాడు)

కమ : (ఉంగరాన్ని చేతిలో వుంచుకుని యిలా తిరిగింది)

పంక : ఎవరమ్మా ఆ అబ్బాయి?

కమ : (ఉలిక్కి పడింది. పంకజమ్మను ఒక్క క్షణం చూసింది) మీారా? ఇంతసేపు ఇక్కడే వున్నారా?

పంక : దానికేముందిలేవమ్మా! వాడెవడోగాని బాగా ముఖం మీాద కొట్టి పంపించావులే! ఇట్లాంటి దగుల్బాజీ వాళ్ళకు అట్లా చేయాల్సిందేమ్మా! కాకుంటే ప్రేమట ప్రేమ. వీడి పిండాకూడు కాదూ?

కమ : ఏమండీ ! మీరాయన్నే మీ అనక్కర్లేదు. దయచేసి వెళ్ళండి.

పంక : అదికాదమ్మా ! ఆమాటకొస్తే ఇప్పుడు మా పెద్ద వాడున్నాడు. నువ్వు చూడలేదులే, వాడికి నువ్వంటే పంచప్రాణాలు. చేసుకుంటే కమలనే చేసుకోవా లంటాడు. అలాగని వాడు యీ పిచ్చివేషాలేమయినా వేస్తాడా ? పెళ్ళంటే పెద్దవాళ్ళ ద్వారా, పెద్దవాళ్లు చేయాల్సిందని వాడికి తెలుసు. పెళ్లంటే వెయ్యి విషయాలు చూడాలి. ప్రేమకేంలే, కావాలనుకుంటే వుంది, వద్దనుకుంటే లేదు, ఏమంటావు ?

కమ : నే నేమీ అనను. మీరు వెళ్తారా లేదా ?

పంక : అయ్యోతల్లీ ! ఎందుకమ్మా అంత విసిరికొడతావు. శ్రీపతికి మేమంటే చెప్పరాని అభిమానం, వద్దన్నా, నీమీదుండక తప్పుతుందామ్మా ! నువ్వు మా కోడలివి కావాలని మేము తపస్సు చేస్తున్నాం. శ్రీపతి ఎంతో ఉబలాట పడుతున్నాడు.

కమ : నిజంగానా ?

పంక : అదేమిటమ్మా అలా అడుగుతావు ? నీకు తెలియదూ ! నేను నీ అత్తయ్యను !

కమ : అత్తయ్యా ! (ఒక్కసారిగా పాతాళానికి క్రుంగిపోయి నట్లనిపించింది, తెల్లబోయింది, క్షణంలో తెప్పరిల్లి వెర్రిగా) నే నెవర్నీ చేసుకోను, నాకు పెళ్ళే అక్కర్లేదు. నే నెవర్నీ చేసుకోను. (అంటూ వెళ్ళిపోయింది)

పంక : (కాస్త కంగారుపడి చూసింది. అలా నిలబడిపోయింది)

సాంబ: (మేడమీదనుంచి) ఇక్కడున్నావా యింకా, పడు కోలా ?

పంక : (పైకి చూసి) ఆఁ పడక, పడక ఇరవై నాలుగు గంటలూ వున్న పడకే ! ఇలా రండి, కొంప మునిగిపోయింది.

సాంబ: (దిగివస్తూ) అబ్బ ! అర్ధరాత్రిలో కూడా నీకు కొంపలు మునిగిపోతుంటాయి కదా !

పంక : మునిగిపోయే కొంపలు ముహూర్తం కోసం చూస్తూం టాయేమో లేకుంటే !

సాంబ: ఇంతకూ ఏమిటది ?

పంక : కమలని గతి విన్నారా !

సాంబ: ఏమిటో !

పంక : మీరిట్లా గుడిలో లింగంలా కూచుంటే యేమీ జర గదు చెప్తున్నా ! చేయి దాటింతర్వాత నెత్తి బాదు కున్నా లాభంలేదు. ఇంత దూరం మీరు నూరిపోసి తీసుకొస్తే, వారం రోజులుగా యేంచేస్తున్నట్టు మీరు? ఇంట్లో ఏం జరుగుతుందో, ఎవరేమనుకుంటున్నారో యేమన్నా గమనిస్తున్నారా ?

సాంబ: అబ్బబ్బ ! ఏమిటో చెప్పవే !

పంక : కమల ఎవరో ఒక అబ్బాయిని ప్రేమిస్తూందండి.

సాంబ: అంతేకదా !

పంక : అంతేకదా ! ఎంత తేలిగ్గా అన్నారు.

సాంబ: ఇందులో మనకొంప మునిగిపోయిందేముందని!

పంక : మీా తెలివి! ఆ పిల్ల ఎవరినో ప్రేమిస్తూంటే, మన పిల్లవాణ్ణెట్లా చేసుకుంటుందండీ?

సాంబ: లేకుంటే మాత్రం చేసుకుంటుందని నీకు నమ్మకమేనా?

పంక : ఆ పిల్ల చేసుకునేదేమిటి? శ్రీపతిని ఒప్పిస్తే సరి!

సాంబ: ఆ పని ఇప్పుడూ చెయ్యొచ్చుగా!

పంక : అదే చెప్పడం, చేసేదేదో తొందరగా చేయండి అని. అసలు శ్రీపతితో కదిలించారా?

సాంబ: ఆఁ.

పంక : ఏమన్నాడు?

సాంబ: ఆలోచిస్తామన్నాడు.

పంక : ఆ మాత్రం అంటే చాలు. అయినా మీాకు నోరు పెగలదేమండీ! ఈ లాంటివాళ్ళ నంతా ఇంద్రుడూ చంద్రుడూ, దేవేంద్రుడూ అని పొగిడితే పనవుతుంది.

సాంబ: అంత అవసరం లేకుండా, నువ్వు కలిపేశావుగా బాదరాయణ సంబంధం!

పంక : అంతేలెండి, అన్నీ నేను చేసుకుపోతే మీారు చంక లెగరేస్తారు.

సాంబ: సరేగాని పంకజం! నీకు జ్ఞాపకముందా? ఇదే శ్రీపతిని మనం ఒకప్పుడు ఎలా తిట్టామో, ఎలా తరిమి కొట్టామో!

పంక : బాగుంది. మనం ఒక్కరేనా? ఊళ్ళో అందరూ వెలివేశారు.

సాంబ: ఈనాడు అదే శ్రీపతి సంబంధంకోసం పడిచస్తున్నాం.

పంక : సరేలెండి. గడిచినవన్నీ జ్ఞాపకం పెట్టుకుంటే గడుస్తుందా ?

సాంబ: మనం మరచినా శ్రీపతి మరుస్తాడా ?

పంక : శ్రీపతి ఎన్నడూ యిలాంటివి మనసులో పెట్టుకోడు. వాడి స్వభావమే అదికాదు.

సాంబ: పంకజం! ఇప్పుడు శ్రీపతి యిక్కడ లేడులే ఎందుకు పొగుడుతావు ?

పంక : చాల్లెండి. అసలు విషయం మరచా! భద్రయ్య ఎందుకొచ్చాడో తెలుసా మీకు ?

సాంబ: అతనికి కొడుకు లేడనుకుంటాను!

పంక : కూతురేలెండి వున్నది! ఆ కూతురుని కట్టిపెట్టాలని చూస్తున్నాడు.

సాంబ: ఎవరికి ? కమలకే ?

పంక : ఏడ్చినట్లుంది మీ తెలివి! శ్రీపతికి!

సాంబ: ఏమిటీ! శ్రీపతికా ?

పంక : ఆఁ.

సాంబ: రెండవ పెళ్ళా!

పంక : ఆఁ.

సాంబ: ఈ వయసులోనా!

పంక : వయసులో ఏముంది ? మనసులో వుందిగా నీ !

సాంబ: శ్రీపతికి పెళ్ళిచేసుకోవాలని వుందంటావా ?

పంక : మీకులేదూ, ఇచ్చేవాళ్లుంటే !

సాంబ: నేనా ? ఇంకో పది జన్మలకూడా చేసుకోను.

పంక : పోనీండి. శ్రీపతి చేసుకుంటాడు.

సాంబ: ఆయన మొదటి భార్య చాలా మంచిదన్నమాట

పంక : ఏం ?

సాంబ: భాగ్యంటే యేమిటో బాగా అనుభవమైవుంటే ఆయన మళ్లా పెళ్ళి చేసుకుంటాడా ?

పంక : ఏం ? శ్రీపతి నాన్నగారు చేసుకోలా ఇదే వయసులో!

సాంబ: ఆయన చేసుకున్నారంటే కారణంవుంది శ్రీపతి ఎవరో దారినిపోయే పిల్ల, కులం కానిదాన్ని ప్రేమించాను, పెళ్ళి చేసుకుంటాను, అని ఆయన మాట కాదంటే, ఇక దారిలేక సంతానం కోసం, సాంప్రదాయం కోసం చేసుకున్నాడు.

పంక : ఆ మాత్రం కారణం శ్రీపతికీ వుంది. శ్రీపతిలాగే ఈ పిల్ల ఎవరినో ప్రేమిస్తూందిగా ! అంతకన్నా పెద్ద కారణం శ్రీపతికి మగసంతానం లేదు. ఎంతటివాడి కైనా కొడుకు కావాలని వుంటుంది. కూతురు కొరివి పెడుతుందా ?

సాంబ: నిజమే ! నీకు తెలివుంది చూశావూ...

పంక : అందుకనే మనం భద్రయ్యకన్న ముందు భద్రపక్షా లంటాను. అసలు కమలకు సమయం చూసి చెప్పాలి.

"అమ్మా! ప్రేమ ప్రేమని పోయావంటే మీ నాన్న నీకు చిల్లిగవ్వ లేకుండా చేస్తాడు" అని వాళ్ళ తాత గారి కథంతా చెప్పాలి. ఆ పిల్లమాత్రం ఏం తెలివి తక్కువదా? ఆ మాత్రం తెలుసుకోదూ?

సాంబ: అయినా భద్రయ్య అంత చిన్నపిల్లని యిస్తాడంటావా?

పంక : అంతా డబ్బండీ! డబ్బు!

సాంబ: డబ్బుకోసం గడ్డి తింటారా?

పంక : డబ్బు లేకుండా తినడంకన్నా, తిని డబ్బు గడించటం మంచిదే లెండి.

సాంబ: ఏమిటో! ఇదంతా చూస్తుంటే నాకు మతిపోతూంది. ఏం డబ్బో! ఏం మనుష్యులో!

నార : (నారయ్య వచ్చాడు) అమ్మా! మీకు పక్కలవీ ఆ లోపలి గదిలో వేశాను.

పంక : సరేలే, నాయనా!

నార : దీపాలార్పెయ్యనా అమ్మా?

సాంబ: ఆర్పెయ్ నాయనా, ఆర్పెయ్! నీ ధర్మాన్ని నిద్ర పోతాం.

[అంటూ వెళ్లాడు. పంకజం వెంబడించింది, నారయ్య దీపాలార్పేస్తున్నాడు. ఒకటి రెండు ఆర్పాడు. ఇంతలో కమల పరుగెత్తు కొచ్చింది.]

కమ : నారయ్యా! నారయ్యా!

నార : ఏమమ్మా, యింకా నిద్రపోలే?

కమ : లేదు నారయ్యా! యిలా కూర్చో, నీ కీ సంగతి తెలుసా?

నార : ఏమిటమ్మా ?

కమ : నాన్నగారు రెండవ పెళ్ళి చేసుకుంటారట !

నార : ఏమిటమ్మా ! ఏమిటి నువ్వంటున్నది ?

కమ : అవును నారయ్యా, ఇప్పుడు వాళ్ళందరూ అనుకుం టూంటే విన్నాను.

నార : ఏమని ? నాన్నగారు రెండవపెళ్లి చేసుకుంటారనా ? వాళ్ళకు మతిపోయి ఉండాలి.

కమ : కాదు నారయ్యా ? భద్రయ్యకు కూతురు వుందట ?

నార : ఉంటే :

కమ : ఆయనికన్నదున్నది అందుకేనట !

నార : అదంతా నట్టిదమ్మా, నేను నమ్మను.

కమ : నాన్నగారు భద్రయ్యకు ఈ పదిరోజుల్లో చాలా డబ్బి చ్చారు నారయ్యా

నార : నాన్నగారు చాలామంది కిచ్చారు ! ఇస్తే ?

కమ : నారయ్యా (గొల్లుమన్నది)

నార : అమ్మా ! ఏమిటది ?

కమ : నాన్నగారు రెండవపెళ్ళి చేసుకుంటారు. నన్నెవరికో ఒకరికిచ్చి వదిలించుకోవాలని చూస్తున్నారు.

నార : పిచ్చితల్లీ ! అలా ఎన్నటికి జరగదు. నాన్నగారు నీ కెన్నడూ అన్యాయం చేయరు.

కమ : నీకు తెలియదు నారయ్యా ! నాన్నగారు నన్ను అన్యాయం చేయాలనుకున్నారు. లేకుంటే చలపతి

నెందుకలా అంటారు! ఎందుకు భద్రయ్యనింకా ఇంట్లో వుండనిస్తారు?

నార : ఏమిటమ్మా నీ పిచ్చి! అంతగా అయితే రేపు నాన్న గారినే అడిగి తెలుసుకుంటే పోదూ? ఇంతలోగా మునిగిపోయేది లేదుగా! ఈ అర్ధరాత్రిలో ఎందుకమ్మా. ఎవరన్నా విన్నా బాగుండదు. నువ్వెళ్ళి పడుకో తల్లీ! నా మాట విను.

కమ : నువ్వెళ్ళు నారయ్యా! దీపాలు నే నార్పేస్తానులే!

నార : అలాకాదు. నువ్వెళ్ళి పడుకోవాలి. చూడమ్మా, నిన్ను ఈ చేతుల్తో ఎత్తి పెంచాను. నీకు ఏ ఆపదా రాకుండా నేను చూసుకుంటాను. ఈ ముసలి తాతను నమ్మి తల్లీ! వెళ్ళి ఇవన్నీ మనసులో పెట్టుకోకుండా హాయిగా పడుకొని నిద్రపో! లే! లేమ్మా!

కమ : (లేచింది)

నార : ఊం వెళ్ళు! నా మాట వినవ్?

కమ : (వెళ్తుంది)

[నారయ్య చూస్తూ నిలబడ్డాడు. కమల మేడమీదికి వెళ్ళిందన్న నమ్మకం కుదిరిన తర్వాత అతనూ వెళ్ళాడు. దీపం ఆరిపోయింది. ఒక్క క్షణం తర్వాత మళ్ళా దీపం వెలిగింది. కమల మెట్లమీద కనుపిస్తూంది. మెల్లిగా దిగి వచ్చింది. ఎవరన్నా మేల్కొన్నా రేమోనని ఇటు అటు చూసింది. కాస్సేపు కంగారుగా పచారు చేసింది. ఒక మూలగావున్న బల్లదగ్గరకెళ్ళి ఒక కాగితం తీసుకుంది. అక్కడేవున్న కలంతో గబగబా ఏదో వ్రాసింది. ఆ కాగితం పుచ్చుకుని మేడమీదికి వెళ్ళింది. హాల్లో యిప్పుడెవ్వరూ లేరు. గడియారం 'టిక్ టిక్' మనడం మాత్రం విని

పిస్తోంది. ఒక్క నిమిషం అయిన తర్వాత గడియారం 12 గంటలు కొట్టింది. కమల మేడమీదినుంచి మెల్లిగా దిగివచ్చింది. మళ్లా హాల్లో ఇటు అటు చూసింది. ఆఫీసు రూంలోకి వెళ్లింది. మళ్లా తిరిగివచ్చింది. హాల్లోకొచ్చి అక్కడున్న సోఫానో, కుర్చీనో బర్రుమని లాగింది. కాస్సేపాగి అలికిడి వినపడుతుందేమోనని చూసింది. మళ్లా పూలకుండీ క్రిందపడేసి చూసింది. ఆ శబ్దానిక్కూడా ఎవ్వరూ లేవలేదు ఇక ధైర్యంగా వాకిలివైపు వెళ్తూంది.]

శ్రీ : (మేడమీదినుంచి శ్రీపతి కంఠం) కమలా !

[కమల మంత్రంచేత కట్టుబడినట్లు ఆగిపోయింది. శ్రీపతి దిగి వస్తున్నాడు. షాక్ నుంచి తెప్పరిల్లి మెల్లగా యిటు తిరిగింది. ఈ పాటికి శ్రీపతి దగ్గరకొచ్చేశాడు. కమల శ్రీపతిముఖం చూచింది. అతని చేతిలోవున్న వుత్తరం చూచింది. దుఃఖం ఒక్కసారిగా పొంగివచ్చింది. "నాన్నా" అంటూ శ్రీపతిమీద వాలింది. శ్రీపతి ఆమెను గుండెల్లో దాచుకున్నాడు. అతని కళ్ళవెంట నీళ్లు తిరిగాయి. ఆమెను తడుతూ "ఊరుకోమ్మా, ఊరుకో" అని ఓదారుస్తూ సోఫాలవైపు తీసుకొచ్చాడు. "కూర్చో అమ్మా!" ఆవిడను కూర్చోబెట్టి, తనూ పక్కనే కూచున్నాడు.]

కమ : నాన్నా !

శ్రీ : పిచ్చితల్లీ ! ఊరుకోమ్మా ! ఎందుకలా ఇదవుతావ్ ? ఇప్పుడేమయిందని... ఏం పర్వా లేదులే! (లేచి ద్వారం దాకా వెళ్ళి) నారయ్యా! నారయ్యా! (బిగ్గరగా పిలిచాడు "అయ్యా" అని బదులు వినిపించింది. కమల దగ్గరకొచ్చి) కళ్లు తుడుచుకోమ్మా ?

[నారయ్య వచ్చాడు.]

నార : అయ్యా !

శ్రీ : నీకు చలపతి ఇల్లు తెలుసుకదూ?

నార : తెలుసయ్యా!

శ్రీ : వెళ్లి నేను రమ్మంటున్నానని పిలుచుకురా!

కమ : నాన్నా!

శ్రీ : ఉండమ్మా! వెళ్ళిరా నారయ్యా!

నార : (వెళ్ళబోతున్నాడు)

కమ : నాన్నా! అక్కర్లేదు నాన్నా!

శ్రీ : వెళ్ళిరానీయమ్మా!

కమ : నాన్నా! వద్దు నాన్నా! నా మాట వినండి, నారయ్యా! నువ్వెళ్ళద్దు.

శ్రీ : ఏమమ్మా, చలపతంటే నా కిష్టంలేదనా?

కమ : కాదునాన్నా! అదికాదు చలపతిని యిప్పుడు పిలిపించవద్దు. నే నేదో పిచ్చిగా చేశాను. నాకు మతిపోయింది. వద్దు నాన్నా!

శ్రీ : నారయ్యా నువ్వెళ్లి పడుకో.

నార : (వెళ్లాడు)

శ్రీ : ఏమిటమ్మా! ఎందుకీ కంగారు, నాతో చెప్పవ్?

కమ : నాన్నా! (ఏడుస్తుంది)

శ్రీ : ఏడవకమ్మా! ఏడవకు. ఏమిటో చెప్పు? ఎందుకిలా తొందరపడ్డావు? నాకీ ఉత్తరం రాసిపెట్టి అర్థరాత్రి నువ్వు ఇల్లు వదిలిపోవాల్సిన ఖర్మమేమొచ్చింది? నీకేగనా... కాదనా... వా? లేదంటావా? చెప్పు తల్లి!

మీ అమ్మ పోయిన నాటినుంచి నిన్ను గుండెల్లో దాచుకుని పెంచుకున్నాను, ప్రేమించాను, నీ కోసం బ్రతికున్నాను. ఈ ముసలి నాన్నమీద నీ కెందు కమ్మా యింత కోపం వచ్చింది? చెప్పవూ?

కమ : నాన్నా! నాన్నా!

శ్రీ : నాకు కోపమూ లేదు, బాధా లేదమ్మా! నీకేమైనా బాధ కలిగించానేమోనని బాధ పడుతున్నాను. అంతే! చెప్పమ్మా? తెలియకుండా నీకేమైనా కష్టం కలిగించానా?

కమ : లేదు నాన్నా!

శ్రీ : మరేమిటి? చలపతిని కాదన్నాననా?

కమ : లేదు నాన్నా!

శ్రీ : మరింకేమిటమ్మా?

కమ : నాన్నా! ఒక్క విషయం అడుగుతాను చెప్తారా?

శ్రీ : చెప్తానమ్మా! నీకు చెప్పరాని దేముంది, అడుగు?

కమ : తాతగారు రెండవ పెళ్లి చేసుకున్నారా?

శ్రీ : అవునమ్మా! నేను మీ అమ్మను ప్రేమించానని కోపం వచ్చి నన్ను ఇంటినుంచి వెళ్లగొట్టారు. చిల్లి గవ్వ లేకుండా పొమ్మన్నారు. సంతానంకోసం మళ్లా పెళ్లి చేసుకున్నారమ్మా! ఏం? ఎందుకమ్మా ఆ విషయం?

కమ : : ఏంలేదు నాన్నా! భద్రయ్య యిక్కడెందు కుంటు న్నాడు?

శ్రీ : ఈ సత్రంలో ఎవరు ఎందుకుంటున్నారో, అసలు ఎవరు ఎవరో ఎవరికి తెలుసమ్మా?

కమ : భద్రయ్యకు మీరు చాలా డబ్బిచ్చారు కదూ ?

(శ్రీ) : ఇచ్చానమ్మా ! ఏదో బాధల్లో వున్నాడంటే కనిక రించి యిచ్చాను.

కమ : అంతేనా ?

(శ్రీ) : అంతగాక యింకేముందమ్మా ! ఏమిటమ్మా ? ఏమిటీ ప్రశ్నలు ?

కమ : నాన్నా ... (గొంతునుంచి పెగిలి రావడంలేదు. బాధ పడుతూంది. తన సందేహాన్ని ఎలా చెప్పాలో తెలీక అవస్థపడుతూంది)

(శ్రీ) : ఏమిటమ్మా ? చెప్పు ! సంకోచించకు.

కమ : నాన్నా ! నన్ను అన్యాయం చేస్తారా ?

(శ్రీ) : అమ్మా కమలా ? ఏమిటి నువ్వంటూన్నది ?

కమ : నాన్నా ! కొడుకైనా, కూతురైనా నేనే అన్నారు ! నా ఆనందానికి అడ్డురానన్నారు. ఇంతేనా ? ఇదేనా నాన్నా ?

(శ్రీ) : కమలా ! ఇప్పుడు నే నేంచేశాను? ఏంచేశానమ్మా ?

కమ : మీరు రెండవ పెళ్ళి చేసుకోబోతున్నారు.

(శ్రీ) : ఆఁ...

కమ : భద్రయ్యకు కూతురుందిట, ఆమెను చేసుకోబోతు న్నారట.

(శ్రీ) : కమలా !

కమ : అవును. అందరూ అనుకుంటున్నారు. మీరు రెండవ పెళ్ళి చేసుకోబోతారు. నన్ను పంకజమ్మ కొడుక్కి కట్టబెట్టబోతారు. తాతగారిలాగ మీరూ నాన్నా...

శ్రీ : కమలా! (ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దం. శ్రీపతి తల తిరిగి పోయింది. తల చేత్తో పట్టుకున్నాడు)

కమ : నాన్నా! నాకు మీ ఆస్తి పాస్తియేమీ అక్కరలేదు. నేను మిమ్మల్ని కోరేదేమీ లేదు, మీరు నా నాన్నగా వుండండి, అంతే! మీరు నన్ను దూరం చెయ్యకండి. నాకు చలపతి వద్దు, ప్రేమ, పెళ్ళి అక్కర్లేదు. నాకు కావలసింది మా నాన్న...మా నాన్న...

శ్రీ : అమ్మా కమలా! (ఒక్కసారి కౌగలించుకున్నాడు) అమ్మా రామ్మా! రా! పడుకుందువు రా!

కమ : చెప్పండి నాన్నా! నాకు మాట యివ్వండి.

శ్రీ : నీకు నాన్నే కావాలన్నప్పుడు; నాకు నువ్వే కావాలని ఎందుకు నమ్మవమ్మా! నాన్న మీద నమ్మకంలేదా? రా తల్లీ, పడుకుందువురా! రేపు తెల్లవారి అంతా చెప్తాను రా! (ఆమెను మెల్లగా నడిపించుకొని వెళ్తున్నాడు. వాళ్ళు మేడమెట్లు ఎక్కబోతూండగా భద్రయ్య దిగివచ్చాడు.)

భద్ర : మీరింకా పడుకోలా?

[అసహ్యంగా చూచాడు. అంతే, కమల అతనూ వెళ్ళారు. భద్రయ్య అలా చూస్తూ నుంచున్నాడు, నారయ్య వచ్చాడు. నారయ్య భద్రయ్యని చూచి దగ్గాడు.]

భద్ర : (మేడమీదికే చూస్తున్నవాడు ఉలిక్కిపడి యిటు తిరిగాడు) ఓ! నారయ్యా!

నార : అయ్యా! నేనే......

భద్ర : నారయ్యా! అయ్యగారూ వాళ్ళూ యింకా నిద్ర పోలేదేం ?

నార : వెధవ కప్పలగోల ఎక్కువై నిద్రపట్టటం లేదయ్యా వాళ్ళకి!

భద్ర : అవునవును. ఆ చెరువులో నీళ్ళయిపోతేగాని ఆ కప్పల బాధ తప్పదు.

నార : అయ్యా! చెరువులో నీళ్ళన్నీ కప్పలే తాగేస్తాయా?

భద్ర : అదేమిటి నారయ్యా! అంత చెరువునీళ్లూ అవెక్కడ తాగిచస్తాయి!

నార : కానీ కొన్ని కప్పలు తాగేస్తాయయ్యా!

భద్ర : ఆఁ నీదంతా విచిత్రంలే!

నార : కనీసం తాగేయాలని ఆశపడతాయి కదయ్యా?

భద్ర : ఆఁ అదీ వట్టిదే! వాటికేముంది పాపం. గుక్కెడు తాగి గుక్కతిరక్కుండా అరుస్తాయి.

నార : అంతేనా? తమరెప్పుడు పోతారయ్యా?

భద్ర : ఇక్కడినుంచేనా ?

నార : ఈ లోకాన్నుంచని నేనెట్టా అడుగుతానయ్యా? అడిగినా మీరెట్టా చెప్పగలరు?

భద్ర : భలే వాడివోయ్ నువ్వు. ఏం? నీకు కష్టంగావుందా?

నార : నాకేం కష్టమయ్యా పేదోడికి! మీ వల్ల యేదన్నా కష్టమొచ్చినా, మాబోటి వాళ్ళకొస్తదా మారాజులకి రావాలిగానీ!

భద్ర : మీ అయ్యగారి కేమైనా కష్టంగా వుందా?

నార : మా అయ్యగారు యిట్లాంటి కష్టాలు శానా సూశారు లేయ్యా!

భద్ర : మరింకెవరికి?

నార : మీకే!

భద్ర : మాకేం కష్టం! హాయిగా పెట్టే మహారాజు పెడుతూంటే తింటూ కూచున్నవాళ్ళకి?

నార : ఎన్నాళ్ళు తింటారు లేయ్యా! తిన్నవి అరగొద్దు, లేకుంటే అజీర్తి చేస్తది. అందుకని తొందరగా......

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే నీకు అజీర్తి చేయదూ?

నార : మాదేముందయ్యా, గంజినీళ్ళు తాగేవాళ్ళం.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే నారయ్యా! మీ అయ్యగారు ఒట్టి అమాయకుడోయ్!

నార : అందుకనే గదయ్యా, పూటకి యిన్ని యిస్తళ్లు లేస్తున్నాయి ఇట్లో!

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే నలుగురికి పెట్టడం మంచిదేననుకో! అయినా అందులోనూ కొందరున్నారు చూశావ్, సందు దొరికితే చాలు సవారి చేయడం మొదలెడతారు. పంకజమ్మ ఎవరని నీ అభిప్రాయం?

నార : ఆయన అక్కగారు కదయ్యా!

భద్ర : నా బొంద. ఆ మాటకొస్తే నేనూ ఆయన మామ గార్నే!

నార : ఉంటుందయ్యా! లేకుంటే మీ రిన్నాళ్లు వుంటారా?

భద్ర : ఆమెకన్నా ముందునుంచీ వున్నానా? ఉన్నా, ఆమె లాగా నేనేమైనా అధార్టీలు వెలగబెడుతున్నానా? అసలు రహస్య మేమిటంటె నారయ్యా, వాళ్ళ పెద్ద బ్బాబు వున్నాడు, కమలను ఎట్లాగైనా వాడికి చేసు కోవాలని విశ్వప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఎంతసేపూ వాణ్ణి చూపించకుండా నాటకం ఆడి అయ్యగారిచేత "ఔ"నని పించుకోవాలని, ఆ మాటకొస్తే అయ్య గారు వాణ్ణి చూశారంటే చచ్చినా వప్పుకోరనుకో! వాడు వొట్టి మొద్దు వెధవ! ముంకల ముతాకోరు.

నార : (ఇంతసేపు చాలా శ్రద్ధగా వూ కొడుతున్నాడు) అలా గాయ్యా?

భద్ర : ఇంతా నీతో ఎందుకు చెపుతున్నానంటే, యిది అయ్య గారితోనే చెప్తే బాగుండదు. తెలియకుండా తలవూపే స్తారేమో! నమ్మిన బంటువు నువ్వు కాస్త హెచ్చ రిస్తావని!

నార : అంతేలేయ్యా, లేకుంటే మీరెందుకు చెప్తాను!

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే యింతనాటకం ఎందుకంటావ్? ఒక్క కూతురే కదా, వున్న ఆస్తంతా వూడ్చుకు పోవచ్చని! డబ్బు నారయ్యా! డబ్బు! డబ్బుకోసం గడ్డితింటారు.

నార : అంతేలేయ్యా? ఎదవది మా బోటివాళ్ళ దగ్గరే నాటకం ఆడతారే,యికమారాజుల విషయం చెప్పాలా!

ఆ మాటకొస్తే అయ్యా! మొన్న మా యింటికి ఓ దూరపు బంధువొచ్చాడు. వారం రోజులైనా కదల్లే! తీరా యేమిటాని విచారించితే ఆయనకో పదారేళ్ళ పిల్ల వుందట, ఆ గుంటని నా కెట్లాగైనా కట్టి పెట్టాలని కూకున్నాట్ట!

భద్ర : నీకా?

నార : అదే గదయ్యా! ఆ మాట తెలిసేసరికి, నేనేం చేశానో తెలుసా? పోవయ్యా పో, పెద్దమనిషి, పదహారేళ్ళ అమ్మాయిని అరవై యేళ్లాయనకిచ్చి పెళ్లి చేస్తావా? డబ్బు కక్కుర్తికి, కన్నకూతుర్ని అమ్ముకుంటావా? ఇాతకన్న అడుక్కుతిని బతకరాదూ! ఛీ! నీదీ ఒక బతుకేనా?

(భద్రయ్య తెల్లబోయాడు. గుక్కతిప్పకుండా నారయ్య మాటలనేస్తున్నాడు. భద్రయ్యకేమీ పాలుపోక "ఆఁ, ఆఁ..." అంటున్నాడంతే!)

పో! బతికి పో! ఇంక యిట్లాంటి పనులకి రాకు. తిన్నింటికి వాసాలెందుకు, పో! పొద్దున లేచి యీ పొలిమేరల్లో కనుపించావా... (పైనుంచి 'నారయ్యా' అని శ్రీపతి కేక. నారయ్య శ్రీపతిని చూచి) ఆఁ, ఆఁ, అని కర్ర తీసుకునేసరికి అదేపోత పారిపోయాడయ్యా!

శ్రీ : (దిగివచ్చి) ఏమిటి నారయ్యా అది?

నార : ఆఁ ఏంలేదయ్యా! ఏదో నా యింటిగొడవలు.

శ్రీ : ఓ, అలాగా! నారయ్య తమాషాగా మాట్లాడు తూంటాడు కదూ!

భద్ర : ఆమాటకొస్తే, నేనూ ఆనందిస్తున్నా. నారయ్య మంచి తెలివైనవాడు. నాకు తెలీదూ!

శ్రీ : ఆఁ పడుకోరూ?

భద్ర : పడుకుంటా, మీరు?

శ్రీ : నాకు కొంచెం ఆఫీసు పనుంది.

భద్ర : ఆమాటకొస్తే, అర్ధరాత్రిదాకా యిట్లా పనిచేస్తే మీ ఆగోగ్యం యేమవుతుంది? ఆరోగ్యం మహాభాగ్యం అన్నారు. అది జాగ్రత్తగా చూచుకోవాలి. సరే నేను పడుకుంటా. (వెళ్లాడు)

శ్రీ : నారయ్యా! ఎందుకలా నోరు జారావు?

నార : మన్నించండయ్యా! కడుపులో ఏదో కలత.

శ్రీ : నారయ్యా! డబ్బును నేను సంపాయించాను. చివరికి నన్నే మింగేస్తుంది డబ్బు. చూస్తున్నావుగా!

నార : చూస్తున్నాయ్యా!

శ్రీ : నువ్వేమీ తొందర పడకు, ఏం?

నార : అయ్యా! ఒక్కమాట, కోప్పడకుంటే......

శ్రీ : ఏమిటి నారయ్యా?

నార : తమరు......?

శ్రీ : అడుగు నారయ్యా!

నార : మళ్లీ పెళ్లి చేసుకోటం......

శీ్రి : నిజమేనా అని అడుగుతావ్ ? అంతేనా ?...అది రేపు చెప్తా...నారయ్యా, రేపు నా పుట్టిన రోజు !

నార : రేపాయ్యా ?

శీ్రి : ఆఁ ఇంతవరకు ఎప్పుడూ పండగ చేసుకోలేదు. ఈ యేడు చేసుకోవాలని వుంది.

నార : దానికేమయ్యా ! చేసుకుంటే పోలా ?

శీ్రి : రేపు ఎవరి మనసూ కష్టపెట్టవద్దు. ఎవరినీ, యేమీ అనవద్దు. ఎవరికి నచ్చింది వాళ్ళు చేయనీ, చేసుకోనీ.

నార : అలాగే !

శీ్రి : రేపు తెల్లవారి ఆరు గంటలకల్లా చెరువు దగ్గరకు వెళ్ళొస్తా !

నార : అలాగేయ్యా !

శీ్రి : నారయ్యా ! నే నింతవరకు ఏమీ అన్యాయం చేయ లేదని నీకు నమ్మకమేనా ?

నార : అదేంటయ్యా, అట్లా అడుగుతారు !

శీ్రి : ఇకముందు చేయనని నీకు నమ్మకం వుందా ?

నార : (ఏం చెప్పాలో తెలీక) నన్ను పరీక్షిస్తున్నారాయ్యా?

శీ్రి : లేదు. ఇంత డబ్బు ఎలా సంపాయించానో నీకు తెలుసా ?

నార : (ఊరుకున్నాడు.)

శేషు : నీకు తెలీదు. తెలిస్తే నువ్వే సంపాయించేవాడివి. సంపాయించి నాలా బాధ పడేవాడివి. అంతే! పోనీలే, సుఖపడ్డావు. రేపు చెప్తాలే! డబ్బు! ఈ డబ్బుకోసం మానవుడు పడే పాట్లు, ఈ డబ్బు పెట్టే బాధలు...అన్నీ రేపు చెప్తాలే...వెళ్ళి పడుకో... దీపాలార్పేయ్.........

[అంటూ మేడమీదికి వెళ్ళిపోయాడు. నారయ్య దీర్ఘాలోచనలో దీపా లార్పుతున్నాడు. గడియారం 1 గంట కొట్టింది.]

[తెర జారుతుంది.]

కప్పలు

రెండవ రంగం

[గడియారం ఆరు కొట్టింది. తూర్పు తొలి రేఖలు హాలులోకి తొంగి చూస్తున్నాయి. కాలక్రమేణా హాలులో వెలుగు హెచ్చుతుంది. ఇదివరకులాగ హాలులో ప్రేక్షకులకు కనుపించే దీపాలు ఇప్పుడు వెలిగించకూడదు. ప్రక్షిప్త దీపప్రకాశమే ప్రసరించాలి.

కమల చక్కగా సింగారించుకుంది. చాలా అందంగా అగుపిస్తోంది. హుషారుగా కూడా వుంది. మేడమీదనుంచి కూనిరాగం లాగుతూ స్వర్గమని దేవకన్యలా దిగివచ్చింది. కూనిరాగం పాటగా మారినా మారవచ్చు. హాలంతా కలయచూచింది. వాకిలివైపు వెళుతూ.........]

కమ : నారయ్యా! (బదులు లేదు) ఛీ ఛీ, ఏమి నౌఖర్లు, ఇల్లింకా ఇట్లాగే విడిచిపెట్టాగు.

[సోఫాలు అవీ లాగి వేరే విధంగా ఏర్పాటు చేసింది. పూలకుండీలోని పూలు తీసేసింది. వేరే పూలకోసం వెలుపలికి వెళ్ళింది. లోపల్నుంచి పంకజమ్మ గబగబా వచ్చింది......]

పంక : శ్రీపతీ! శ్రీపతీ! (హాలులో లేడని ఆఫీసు గదిలో చూచింది. అక్కడా లేడని వాకిలివైపు వెళ్ళింది. అక్కడా లేడు.) ఏమిటోనమ్మా! ఎక్కడికి వెళ్ళాడో ఏమో! యీాయన పుట్టినరోజు పండగని చెప్పాడేకాని మనిషి ఇంట్లో వుంటేనా? తలంటిపోసుకొని కొత్త బట్టలు కట్టుకుంటే యీ పాటికి ఎంత బాగుండేది.

వేణ్ణీళ్ళేమో తెర్లిపోతున్నాయి పొయ్యిమీద. వంట లేంచేయాలో... ఎవర్నడగాలో... ఈ యింటి సంగతి నాకేమీ అర్థంకాకుండా ఉంది. ఎవడికి వాడే నాథుడై పోతే ఎట్లా ! (అని తనలోతాను మాట్లాడుకొంటూంది. ఇంతలో కమల తోటంతా తిరిగి కొత్తపూలు పట్టుకొని వచ్చింది.) ఏమమ్మా కమలా మీ నాన్నెక్కడా ? తెల్లవారకముందే వెళ్ళాట్ట. ఇంతవరకు తిరిగి రాలా ! ఎండెక్కిపోయిన తర్వాత ఏం తలంటుకుంటాడు. (కమల కుండీలో పూలుసర్ది బల్లమీద పెట్టింది.) ఏమమ్మా! వంటలవీ ఏం చేయాలో ఏమో నువ్వైనా చెప్పు. పుట్టినరోజు___అదీ లేక లేక చేసుకుంటున్న ప్పుడు నాలుగు పిండివంటలూ చేయాలా !

కమ : ఈరోజు ఎవరెవరికి ఏమేం కావాలో అన్నీ చేయండి, అంతే !

పంక : బాగుందమ్మా ! ఇంతకూ మీ నాన్నెక్కడ ?

(ఇంతలో నారయ్య వచ్చాడు.)

కమ : నారయ్యా ! నాన్నెక్కడ ?

నార : చెరువుకాడికెళ్ళారు, వస్తారమ్మా !

పంక : సరే, వాడెప్పుడొస్తాడో ఏమోగానీ, నారయ్యా ! బండీ ఏదన్నా చూడు నాయనా ! నేను బజారువెళ్ళి కావలసిన కూరా నారావట్టుకొస్తా ! అవునుగానీ, అమ్మా ! ఈరోజు అందరికీ లేకపోతే పోయింది. నువ్వూ మీ నాన్నైనా కొత్త బట్టలేసుకోండి.

కమ : నేను. మా నాన్న మాత్రం ఏం? అందరూ తగిలించు కోవచ్చు (అంటూ మేడమీదికెళ్ళింది.)

పంక : నువ్వెళ్ళ బండీ సంగతి చూడు నాయనా.

నార : ఆఁ. (వెళ్ళాడు)

సాంబ: (వచ్చాడు)

పంక : అయిందా స్నానం.

సాంబ: ఆఁ

పంక : పౌగ వేసుకున్నారా!

సాంబ: పౌగా! నా కెప్పుడూ అలవాటు లేందే?

పంక : ఏడ్చినట్లుంది. మీ దరిద్రం మీరు. తలకు స్నానంచేసిన తర్వాత పౌగ వేసుకోటానికి బంగారంవంటి పౌడిఉంటే వేసుకోరాదూ? పిల్లవాడికి వేశాను. ఉన్నప్పుడు కూడా దరిద్రమేనా? రండి వేసుకొందురు.

భద్ర : (వచ్చాడు)

పంక : భద్రయ్యగారూ! శిరస్నానం చేయలేదూ?

భద్ర : ఇంకాలా.

పంక : కానీండి మరి. అందరం అలా బజారువైపు వెళ్ళవద్దాం. తొందరగా కానీండి.

భద్ర : బజారు కెందుకు అందరూ?

పంక : బట్టలవీ పట్టుకురావద్దటండీ వెళ్ళి!

భద్ర : ఎవరికి బట్టలు?

పంక : అందరికీని ! శ్రీపతి పుట్టినరోజు చేసుకుంటూంటే ఈ చింపిరి గుడ్డలు వేసుకుంటామా మనం ?

భద్ర : మీరు తీసిస్తున్నారా అందరికీ ?

పంక : తీసిచ్చేవాళ్ళు యిస్తారు మీకెందుకు ? తొందరగా బయల్దేరండి. (సాంబశివాన్ని గిల్లి రమ్మని సైగచేసింది. సాంబశివం ఆమెను వెంబడిస్తున్నాడు, భద్రయ్య ఏమీ పాలుపోక తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు. నారయ్య వచ్చాడు)

భద్ర : నారయ్యా ! ఏమిటీ పంకజమ్మ హడావిడి ?

నార : ఏమోనయ్యా !

భద్ర : బజారు వెళ్తానంటూంది !

నార : తమరు వెళ్తున్నారు కదయ్యా ?

భద్ర : నీతో ఎవరు చెప్పారు ?

నార : డ్రైవరును కారు తయారుగావుంచు పంకజమ్మ వెళ్లాలన్నారు అంటే వాడు చెప్పాడు : తమరు ముందుగానే రిజర్వు చేశారని !

భద్ర : ఆఁ. అలా వెండి బంగారం దుకాణాలకి వెళ్ళి అయ్యగారికి మంచి భోజనం పళ్లెం తెద్దామనుకున్నాను.

నార : ఆమెగారిని కూడా తీసుకు వెళ్లండి.

భద్ర : ఇంకేమన్నా ఉందా ? కొళ్ళుబెట్టదూ ! (వెళ్ళాడు)

నార : ఈయనేదో మహా ఉద్ధరిస్తున్నట్లు ? ఎవరికి వాళ్లు ఎదటివాళ్ళ ననటంతప్ప. ఇందులో ఎవరు తిన్నారు తక్కువ ! (వెళ్తూన్నాడు తనూ)

శ్రీ : (వాకిటినుంచి వచ్చాడు ఇంతలో)నారయ్యా! ఇలా రా!

నార : (అతన్ని ఆఫీసు గదిలోకి వెంబడించాడు.)

కమ : (మేడమీదనుంచి సోఫాలకు, అందులో తలగడలకు, బల్లమీదికి, తలుపులకు, కిటికీలకి, కొత్త గలీబులు, తెరలు, రుమాళ్ళు తెచ్చి అక్కడ బల్లమీద పడేసి) నారయ్యా! నారయ్యా!

నార : (లోపల్నుంచే) వస్తున్నా నమ్మా!

కమ : ఆఫీసులో ఏం చేస్తున్నావు? నాన్నగారొచ్చారా?

నార : ఆఁ వచ్చారమ్మా!

కమ : నాన్నా! (ఆఫీసులోకి వెళ్ళబోతూంటే శ్రీపతి, నారయ్యా వచ్చారు బైటికి) నాన్నా! ఎక్కడి కెళ్లావు నాన్నా? ఈరోజంతా నేను చెప్పినట్లు వినాలి.

శ్రీ : అలాగేమ్మా!

కమ : అయితే, ముందు రా! తలకు పోసుకుందువు.

శ్రీ : తలకా?

కమ : ఆఁ పుట్టినరోజు. తప్పకుండా పోసుకోవాలి.

శ్రీ : మీ అమ్మ ఉండగా పోసుకున్నదే. మళ్లా ఎరగనమ్మా!

కమ : అయితే పద! నే చెప్తున్నా పోసుకో.

శ్రీ : సరేలే.

కమ : నారయ్యా! ఈ గలీబులు బల్లగుడ్డలు అన్నీ తీసేసి కొత్తవెయ్యాలి.

శ్రీ : ఎందుకమ్మా! ఇవన్నీ?

కమ : ఆహా ! నీ పుట్టింరోజు. నా యిష్టప్రకారం జరగాలి అంతే.

శ్రీ : (నవ్వాడు)

కమ : పో, మరి తొందరగా స్నానంచేసి రా. కొత్తబట్టలు వేసుకోవాలి.

శ్రీ : కొత్త బట్టలా ? ఎప్పుడు తెప్పించావమ్మా ?

కమ : అవన్నీ అడక్కు.

నాగ : అమ్మాయిగారు సరదాపడుతున్నారు వెళ్ళిరండయ్యా?

శ్రీ : పిచ్చితల్లి. (అంటూ వెళ్ళాడు)

కమ : (శ్రీపతితో వెళ్తూ) నారయ్యా ! ఆ కర్రెన్నీ మార్చు. నే నిప్పుడే వస్తా. (వెళ్ళింది)

[నారయ్య కమల అక్కడ పడేసిన బట్టలన్నీ తీసిచూసి, పాతవి ఊడ దీకడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. అవసరమైతే అతనికి సరదాగావుంటే ఒక పాతపాట పాడుకుంటాడు. లేదా ఊరుకుంటాడు. అది అతని యిష్టం. అతనలా ఏదో పనిచేస్తూవుండగా పంకజమ్మ లోపల్నుంచి అరుస్తూ వస్తుంది.]

పంక : ఆ పిండిరుబ్బి పాళ్ళన్నీ కొట్టిపెట్టించు. ఇంతలో నే వచ్చేస్తా. ఎంతసేపు, చిటికలో వస్తా. పిండివంటలే ప్రధానం. వాళ్ళిట్లా కబుర్లు చెప్తూ కుంటూంటే క్షణంలో అయిపోతుంది. నారయ్యా బండి సిద్దంగా ఉందా ?

నార : భద్రయ్యగారు వెళ్తారటమ్మా ?

చల : (కూచుంటూ) సరేగానీ కమలా ! నీ పుట్టిన రోజు ఈ నెలలోనా !

కమ : నా పుట్టినరోజు కాదు, మా నాన్నది.

చల : నాన్నగారిదా ! నువ్వు తెలుగులో అలా రాశావా ?

కమ : రాసిందదే. నువ్వేలా చదువుకున్నావోగాని.

చల : కొంప మునిగింది. నారయ్యా ఉన్నాడా ?

కమ : ఏం ?

చల : నాన్న నీకు పుట్టిన రోజనుకుని బజారు వెళ్తొన్నాడు ఏదైనా పట్టుకురాటానికి. తీరా చీరలు, జాకెట్లు పట్టు కొచ్చారంటే...ఉండొస్తా ! నారయ్యా (బయటి కెళ్లాడు)

[కమల నవ్వుతున్నది. ఆ కర్తవ్యపని చూస్తోంది]

చల : (తిరిగొచ్చాడు) బతికాం, తీరా ఆ సమయానికి తెలిసి తెల్లబోకుండా.

కమ : అయినా తెలుగు చదువుకోటంలో అంత వయ్యారమా?

చల : వయ్యారం కాదు, నీ మీదున్న మమకారం.

కమ : ఆఁ, తెలుస్తూనే ఉంది.

చల : నిన్నటి అనుమానాలన్నీ తీరినట్లేనా ?

కమ : ఇప్పుడెందుకులే అవన్నీ.

చల : పోనీలే.

కమ : నిన్న రాత్రి మళ్లా ఎంత నరకం అనుభవించానో తెలుసా !

చల : అక్కర్లేదని మళ్ళా అవే తిరగేస్తున్నావ్ !

కమ : కాదు. నీతో ఒక్క సంగతి చెప్పాలి. రాత్రి 12 గంటలై ఉంటుంది. ఆ అర్ధరాత్రిలో ఇల్లు వదిలి బయల్దేరాను.

చల : నువ్వా ! అర్ధరాత్రిలో ! ఎక్కడికి ?

కమ : ఏట్లోకి.

చల : కమలా !

కమ : మరి ఎక్కడికని అడుగుతావేం.

చల : నాకోసమా ?

కమ : కాదు. నాకోసమే. నన్ను నేను కాపాడుకోటానికి.

చల : అంత ఆపదేం వచ్చింది ?

కమ : డబ్బుగలవాళ్ళకు వచ్చేవి అన్నీ ఆపదలే. లేనివాళ్ళకొచ్చేవి కష్టాలు.

చల : ఇంతకూ ఏం జరిగింది ?

పంక : పంకజమ్మకు ఒక కొడుకున్నాడు.

చల : ఉంటే ?

కమ : చదువుకుంటున్నాడు. చాలా అందంగా ఉంటాడు. మాకు దూరపు బంధువు కూడా.

చల : పంకజమ్మ మీ అత్తయ్య కాదూ ?

కమ : ఇప్పటిదాకా కాదు.

చల : మరి అలా చెప్పుకు తిరుగుతూందే ?

కమ : అత్తగారు కావాలని ప్రయత్నిస్తోంది. అందుకే ముందు సంబంధం కలిపేసింది,

పంక : అయ్యో రామా! నే నప్పుడనగా చెప్పానే! ఏంచేసి స్తున్నావు? భద్రయ్యగారి కేం తొందరొచ్చింది? నేను బజారు వెళ్ళాలి. కూరా, నారా తేవాలి. వండాలి. ఎప్పుడయ్యేటట్లు? వస్తే ఆయనన్నా రమ్మను. ఎక్కడ దిగబెట్టాలో దిగబెడతా.

భద్ర : (వస్తూ) ఆ మాటకొస్తే మీరేరండి, మిమ్మల్ని నేనే దిగబెడతాను.

పంక : దిగబెడతారు సరే. కొన్నవన్నీ నా నెత్తిన వేసుకు రానా ఏమిటి?

సాంబ: సరేలేవే! ఎప్పుడూ మహా కార్లలో ఏడ్చినట్లు.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే నేను పదిచోట్లకు తిరగాల్సిన పనుంది అందుకని___

పంక : దానికేం? తిరిగేదేదో తిరిగి మళ్లా వచ్చేటప్పుడు మమ్మల్ని వేసుకు రా కూడదూ!

సాంబ: సరే. ఏలాగో ఒకలాగు సర్దుకుందాం. పదండి ముందు.

పిల్ల : అమ్మా! నాకూ ఒక లాగే.

పంక : నువ్వొకడివి, సరే రా. (సాంబ, పంక, భద్ర, పిల్లాడు అందరూ వెళ్లారు. నారయ్య నవ్వుకొని తనపనిలో పడ్డాడు. కారు కదిలిన శబ్దం, కారు వెళ్ళిపోయింది కమల వచ్చింది)

కమ : నారయ్యా! ఈ పని నేను చేస్తానుకానీ, నువ్వు తొందరగా కార్లో వెళ్ళి...

నార : కారు వెళ్ళిపోయిందమ్మా!

కమ : ఎవరు తీసుకెళ్ళారు ?

నార : బంధువులు.

కమ : ఎందుకు ?

నార : బజార్లో పనుందని...

కమ : ఛీ ! చస్తున్నాం వీళ్ళతో...సరే...సైకిలు మీాదైనా వెళ్ళు.

నార : ఎందుకమ్మా ఇంకొక కారుందిగా !

కమ : చెడిపోయిందన్నావు ?

నార : ఊర్కే చెప్పాను. బాగుందంటే అదీ బ్రతకదని.

కమ : మంచిపని చేశావు. మన టెయిలర్ దగ్గరకెళ్ళి నాన్నగారి బట్టలు కుట్టిస్తానన్నాడు. ఉండి మరీ తీసుకురా. ఏం ? ఇక్కడున్నట్టు రావాలి.

నార : అలాగేనమ్మా. (వెళ్ళాడు)

[కమల ఒక్కసారి హాలంతా ఇటు అటు చూసి, ఏం జ్ఞాపక మొచ్చిందో మేడమీాదికి వెళ్ళబోతూంది.]

చల : (వచ్చాడు) కమలా !

కమ : నా లెటరందిందా ?

చల : ఆఁ.

కమ : మీా నాన్నగారు రాలా ?

చల : వస్తారు.

కమ : నుంచున్నావేం ? కూచో.

చల : అలాగా !

కమ : నేను కోడలవుతానని కొండంత ఆశతో ఉ ది.

చల : మీ నాన్నగారు ?

కమ : కాదనటానికి కారణంలేదు.

చల : నువ్వు ?

కమ : నే నింతవరకు ఏమీ నిర్ణయించుకోలేదు.

చల : కమలా !

కమ : ఏం ?

చల : ఏంలేదు. మరి అర్ధరాత్రి వేళప్పుడు నువ్వు యిల్లు వదిలి రావటానికి కారణం ?

కమ : నీతో ఈ విషయం చెబుదామని.

చల : ఇందులో నాతో చెప్పేదేముంది ?

కమ : ఏమీలేదా ? అయితే నేనే పొరబడ్డాను. నీతో చెప్పాల్సిన అవసరం ఉందని భ్రమ పడ్డాను. పోనీలే, అంత దూరం వచ్చి అవమానపడకుండా ఆగిపోవటం మేలైంది.

చల : కమలా ! నన్ను పదే పదే అపార్థం చేసుకుంటున్నావు. నా అభిప్రాయం అదికాదు.

కమ : ఏదైతే ఏం ? నువ్వు నన్ను కాపాడుతావనుకున్నాను. ఓదారుస్తా వనుకున్నాను. ఆ ఆశతోనే అర్ధరాత్రిలో బయల్దేరా. ఇప్పుడు తెలిసింది. నీ మీద ఆశపెట్టుకోవటం నా తెలివితక్కువని.

చల : కమలా ! (ఆమె చేయి పుచ్చుకున్నాడు. ఒకక్షణం ఇద్దరూ ఒకరి కళ్లల్లోకి ఒకరు చూసుకున్నారు) నీకు నా ప్రాణమయినా యిస్తాను. నమ్మూ.

కమ : (కరిగింది) నన్నీ బాధనుంచి తప్పిస్తావా ?

చల : ఏం చేయమన్నావో చెప్పు.

కమ : నాకేమీ అర్థం కావటంలేదు. ఎవరి ఆశలు వారి కున్నాయి. అంతా డబ్బుకోసమే, వలలు వేసి కూచు న్నారు. చివరికి డబ్బుకోసం వీళ్లు ఖూనీలు చేసినా చేస్తారు.

చల : ఛీ ! ఏమిటా పిచ్చి. అంతా నువ్వు వూహించుకుంటు న్నావు అంతే.

శ్రీ : (లోపల్నుంచి) అమ్మా, కమలా !

కమ : ఆం. (కమల వెళ్లబోతూంది)

శ్రీ : (ఇంతలోనే వచ్చాడు) ఎవరు ? చలపతా ... ఏమోయ్ ఈ రోజు నా పుట్టిన రోజు.

చల : కమల చెప్పింది.

కమ : అందరినీ *Invite* చేశాను నాన్నా !

శ్రీ : మీ నాన్నగారూ వస్తున్నారా ?

చల : ఆం.

శ్రీ : కూచో వస్తా. (వెళ్తున్నాడు.)

[కమల ఒకసారి చలపతి వంకచూచి శ్రీపతిని వెంబడించి వెళ్ళింది. చలపతి కూచున్నాడు, నారయ్య వచ్చాడు.]

చల : ఏం నారయ్యా ! నాన్నగారితో చెప్పావా ?

నార : ఆయన లేరయ్యా! ఇంట్లో చెప్పొచ్చా. చిన్నమ్మగా రెక్కడయ్యా ?

చల : పై నున్నారు.

నార : అయ్యగారు ?

చల : ఇద్దరూ!

[నారయ్య వెళ్ళాడు. ఇంతలో వాకిట ఎవరో వచ్చిన చప్పుడు. ఏవేవో మాటలు. పంకజమ్మ కంఠం అందరికన్నా పెద్దగా వినిపిస్తూంది. ఒక్కక్షణంలో పంకజమ్మ, సాంబశివం, భద్రయ్య, పిల్లవాడు అందరూ లోపలి కొచ్చారు.........]

పంక : నారయ్యా! నారయ్యా! (డ్రైవరు కొన్ని సామాన్లు లోపలికి తెస్తున్నాడు, అందరి చేతుల్లో ఏవో మూట లున్నాయి. పిల్లవాడు ముఖ్యంగా కొత్త బట్టలు వేసుకున్నాడు.) అట్టా నిలబడతారేం? ఆ బండిలో ఉన్న సామానులు తలాఒకటి పట్టుకు రా కూడదూ? నువ్వలా పెట్టేసే నాయనా! మేం లోపలికి తీసుకు వెళ్తాంలే. (సాంబశివం, భద్రయ్య మూటలు పట్టు కొచ్చారు. పట్టుకెళ్తున్నారు) నారయ్యా!

నార : (ఈ పాటికి నారయ్య వచ్చాడు) అమ్మా!

పంక : ఈ సామానులన్నీ లోపలకు తీసుకెళ్ళ పెట్టు నాయనా!

నార : ఇవన్నీ మన వేనమ్మా ?

పంక : మనకే కాకుంటే యింకెవరి కనుకున్నావు? మన శ్రీపతి పుట్టినరోజు పండగంటే. అందులో లేక లేక

చేసుకుంటున్నాడు. వాడికొక్కడుంటే యింకెవరికి నాయనా ఇంత సంపాదన, ఇంత ఆస్థి.

నార : (భుజానెగరేసి మూట తీసుకున్నాడు.)

పిల్ల : అందులో నా చొక్కాలున్నాయి. తీసుకెళ్ళవద్దు.

పంక : చాల్లే! నీ కింకా చొక్కాలు కొన్నాననుకున్నావా? ఏడ్చి ప్రాణాలుతీస్తే ఆ ఒక్కటి కొన్నాం చాల్లే.

పిల్ల : లేదమ్మా! నాన్నగారి పంచలు, నా చొక్కాగుడ్డలు అన్నీ అందులోనే వున్నాయి. నువ్వు మరిచిపోయావు.

పంక : సరే. నువ్వు ముయ్యనోరు. నువ్వు తీసుకెళ్లు నాయనా!

పిల్ల : ఊఁ...ఊఁ...నా చొక్కాబట్టలు...ఊఁ (ఏడుస్తూ నారయ్యవెంబడి వెళ్లాడు. ఈ సమయంలోనే సాంబశివం భద్రయ్య చాలా సామాన్లు లోపలికి తీసుకెళ్ళిపెట్టారు)

పంక : (ఈ హడావిడిలో యింతవరకు అక్కడ కూచున్న చల పతిని చూడలేదు. ఇప్పుడే చూచింది.) ఏం నాయనా! మళ్లా వచ్చావు?

చల : (యిరిటేట్ అయి) రమ్మంటే వచ్చాను.

పంక : ఎవర్రమ్మన్నారు ?

చల : అది మీ కెందుకు ?

పంక : నేనెవర్నో తెలుసా ?

చల : తెలుసు.

పంక : ఎవరంటావు ?

చల : కమలకి కావాలనుకొంటున్న అత్తగారు.

పంక : కావాలనుకొంటూన్న ఏమిటి ? అయిన అత్తగార్నే. తెలుసా ?

చల : తెలీదు.

పంక : తెలీకుంటే ఇప్పుడైనా తెలుసుకో నాయనా ! అందు కనే అడుగుతున్నా, నిన్ను ఎవర్రమ్మన్నారని ?

చల : కమలే రమ్మన్నది.

పంక : కమలా ! కమల రమ్మన్నదా ? (ఇంతలో శ్రీపతి కమల మేడమెట్ల మీద కనుపించారు. శ్రీపతి కొత్త బట్టలు వేసుకున్నాడు)

శ్రీ : పంకజమ్మా !

పంక : (తిరిగి చూస్తూ) శ్రీపతీ! యిప్పుడే వచ్చా నాయనా! బజారునుంచి బట్టలు బగ్గీ అంతా కొనేప్పటికి ఇంత యింది. వంటెంత సేపులే. చిటికెలో చేయించేస్తా ! (శ్రీపతి కమలా వచ్చారు) అది సరేగాని శ్రీపతీ, ఏమిటీ బజారంతా ఒకటేమాట ?

శ్రీ : ఏం ? ధరలు తగ్గించమన్నారా ?

పంక : అదికాదు. మనింటికొచ్చిన మనుషులని తెలిసేసరికి డబ్బిచ్చినా ఒక్కడన్నా పుచ్చుకుంటేనా ? మన కాలంలో వెళ్లటం పొరపాటైపోయింది. వద్దని ఎంత చెప్పినా వింటేనా ? అన్నీ నీ పద్ధతిలో రాసేవాడు. నువ్వాట్లా ఆర్డరు వేసుకున్నావట. "మీదగ్గిర డబ్బు పుచ్చుకుంటే ఆయన మా తల తీసేసార" ని అంగడికి

ఒకటే గోల. ఏంచేస్తాం. ఏదో కొనుక్కొని బయట పడ్డాం.

శ్రీ : (నవ్వి) అప్పుడుమరి ఇంత లక్షాధికారి ఇంటికొచ్చి మీకు డబ్బిచ్చి కొన్నారంటే మాకెంత అవమానం!

పంక : అవమానం ఏముందిలే. అభిమానం ఉండాలిగాని, వస్తా నాయనా! వంటపని చూడాలి. (వెళ్లింది)

[డ్రైవరు వస్తాడు]

శ్రీ : ఏం డ్రైవర్! బజార్లో ఏంజరిగింది?

డ్రైవర్: వీళ్ళ సంసారానికి సంవత్సరానికి చాలినన్ని బట్టలు కొన్నారయ్యా!

కమ : మన పద్దులోనే వేశారా!

డ్రైవ: ఆఁ...అంతా మనపద్దేనమ్మా! డబ్బివ్వడానికి పోతే, వాళ్లు వద్దన్నారు అన్నదంతా పట్టిదమ్మా! వాళ్ళ చేతుల్లో కానీ లేకుండా వస్తేను!

శ్రీ : పోనీలే.

కమ : ఇంతకూ నీకేమన్నా కొనిచ్చారా?

డ్రైవ: నాకెందుకమ్మా!

శ్రీ : ఏంరా! కొనుక్కో పోయావూ?

డ్రైవ: ఆఁ. కొనుక్కోకుండానే జరుగుతుందాయ్యా? ఈ బట్టలన్నీ మీరు కుట్టిచ్చినవికావూ? ఈ రోజు కొనుక్కుంటేనే కొన్నట్టా!

శ్రీ : సరే పోనీ ! చలపతీ కూచో. సాంబశివం, భద్రయ్యా అందరూ రండి. పంకజమ్మనూ రమ్మను. చలపతీ ! నాన్నగారు రాలేదేం ?

చల : వస్తూంటారు. (సాంబశివం, భద్రయ్యా వచ్చారు)

శ్రీ : పంకజమ్మ ఏదీ ?

సాం : వంటపని అదీ చూస్తూంది.

శ్రీ : వంటపని ఉంది. చూస్తుంది గానీ, ఆమెను రమ్మను

సాం : ఏమే ! చిన్నే ! రా, శ్రీపతిగారు పిలుస్తున్నారు. తొందరగా రా !

పంక : వస్తున్నా !

సాం : వెధవది, ఆ పొయ్యి దగ్గర పడ్డదంటే దానికదే వైకుంఠం.

శ్రీ : కూచో భద్రయ్యా ! కూచో సాంబశివం ! నారయ్యా మీరూ ఇక్కడే ఉండండి.

పంక : (వచ్చింది) ఎందుకు శ్రీపతీ పిలిచావట ?

శ్రీ : నువ్వు రావమ్మా ! వంట ఆ లక్ష్మి చూసుకుంటుందిలే !

పంక : ఉండు నాయనా ! దానికా పోపు పెట్టడం కాస్త చెప్పొస్తా !

శ్రీ : పంకజమ్మా ! ఏం పర్వాలేదు. కూచో చెప్తా. కూచో పిల్లవాడెక్కడ ?

పంక : ఒరేయ్ నాయనా చిన్నాడా !

పిల్ల : వస్తున్నామ్మా ! (పరుగెత్తుకొచ్చాడు)

శ్రీ : కూచోండి, అందరూ కూచోండి. కూచోమ్మా కమలా! (అందరూ ఆసీనులయ్యారు) ఈనాడు మీరందరూ ఇక్కడ ఉండటం నాకు నిజంగా చాలా సంతోషం.

సాంబ: మాకు మరీ మరీ సంతోషం.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే సంతోషం ఏమిటి? మీరు ఎన్నడూ లేంది యీ యేడే పుట్టినరోజు పండగ చేసుకోవాలని సంకల్పించటం, సరిగ్గా సమయానికి మేమిక్కడ ఉండడం, నిజంగా మా పూర్వజన్మ పుణ్యం అనాలి. ఇది ఒక్కరోజు ముందే తెలుసుంటే మా అమ్మా యిని కూడా పిలిపించే వాణ్ణి.

పంక : (సాంబశివాన్ని గిల్లింది.)

సాంబ: ఒక్కరోజు కాదు. కొన్ని గంటలముందు తెలిసుంటే మా పెద్దబ్బాయిని తంతిమీద పిలిపించేవాణ్ణి.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే మా అమ్మాయి వుంది చూచారూ! చక్కటి శాస్త్రీయ సంగీతం పాడుతుంది. భరతనాట్యం బాగా నేర్చింది, ఒక కచేరీ పెట్టించేవాణ్ణి.

పంక : (సాంబశివాన్ని గిల్లింది.)

సాంబ: మా పెద్దబ్బాయి వున్నాడు చూచారూ! అద్భుతంగా ఆశుధారగా కవిత్వం చెప్తాడు. ఇక్కడవుంటే ఈ పాటికి మీమీద ఆశువుగా ఒక శతకం చెప్పేశేవాడు.

కమ : (ఒకవైపు నవ్వు, ఇంకొకవైపు చికాకుగా వుంది) చల పతి గారూ మీరేం చేస్తారు?

చల : ఇవన్నీ ఉంటే వీటిని చూచి ఆనందించేవాణ్ణి.

కమ : అంతేనా! ప్రేమమీద ఒక ఉపన్యాసం దంచరూ?

చల : ఆలోచించుకోకుండా ఉపన్యాసం ఇవ్వాలంటే మీరే.

కమ : ఆలోచించి ఉపన్యాసం ఇవ్వటానికి మీరా?

శ్రీ : (నవ్వి) నా పుట్టినరోజు పండగ చేసుకోవాలని నాకెందుకో రాత్రే అనిపించింది. అమ్మాయితో చెప్పాను, అలాగే నాన్నా అని అమిత ఉత్సాహపడింది అమ్మాయి. ఉత్సాహంకొద్దీ చేసుకోక తప్పిందికాదు.

పంక : అమ్మాయి రాత్రే నాకు చెప్పింది. అప్పటినుంచి నాకు నిద్రపడితేనా! ఒకటే ఆలోచన. పండగకు ఏం చేస్తామా, ఎలా చేద్దామా అని.

శ్రీ : నిజంగా పంకజమ్మ ఈనాడు మా యింట్లో ఆడదిక్కు లేని కొరత తీర్చింది. నా అదృష్టం కొద్దీ పెద్దలు మీరందరూ వున్నారు. మీరు నన్ను, మా అమ్మాయినీ, ఆశీర్వదించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

పంక : వుండండి? కాస్త ఆగండి ఆశీర్వాదమంటే అట్లా వూర్కే జరిపేయటమేనా! (వెళ్ళింది.)

భద్ర : ఇదిగో ఒక్క నిమిషంలో వస్తా. (వెళ్ళాడు)

శ్రీ : ఏం? చలపతీ! మీ నాన్నగారు రాలేదేం?

చల : వస్తుంటారనుకుంటా.

కమ : నాన్నా! నాన్నా! ఒకగమ్మత్తు చెప్పనా నేను. "నాన్న పుట్టినరోజు" అని లెటర్ రాసిపంపితే

ఈయనగారు నా పుట్టిన రోజని చదువుకున్నారట. ఇప్పుడు వాళ్ళనాన్నగారు నీకు...

చల : (చెప్పవద్దని సైగచేశాడు.)

కమ : (నవ్వింది.)

పంక : (ఇంతలో పంకజమ్మ పళ్ళెంలో అక్షతలు, ధోవతులు అన్నీ పట్టుకొచ్చి బల్లమీద పెట్టింది. భద్రయ్య ఏదో పాకెట్ పట్టుకొచ్చాడు. సాంబశివంతో) ఇక కానీండి!

సాంబ; (లేచి అక్షతలు అందుకొని, అక్షతలు అందరికీ పంచి పెడుతూ ఆశీర్వాదం పనస చదువుతున్నాడు. పనస పూర్తి అయింది. అందరూ అక్షతలు చల్లారు.) ఇక చదివింపులు కావచ్చు.

పంక : (ధోవతులు చాపు అందిచ్చింది.)

సాం : (మరో చిన్న పనస చదివి) ఏదో ఉడుతాభక్తి. చంద్రునికొక నూలు పోగన్నట్లు, మా స్వల్పాన్ని మీరు స్వర్ణంగా స్వీకరించాలి. శ్రీమాన్ శ్రీపతిగారికి వారి బావగారు సాంబశివంగారి ఆశీర్వాదం. (అంటూ ఇచ్చాడు.)

[శ్రీపతి అందుకున్నాడు]

సాం : (పంకజమ్మ చీర రవిక అందించింది) చిరంజీవి కమలా దేవికి, అంటే నా బాబోయ్యే కోడలికి. ఆమె అత్తగారు పంకజమ్మగారి ఆశీర్వాదం. (అంటూ ఇచ్చాడు. కమల విసుగ్గా పుచ్చుకుంది)

[భద్రయ్య తన పళ్లెం ఇచ్చాడు]

సాం : (చిన్న పనస చదివి) శ్రీమాన్ శ్రీపతిగారికి వారి జన్మదిన సందర్భాన వారి — (అని భద్రయ్యను చూచాడు)

భద్ర : మామగారు.

సాం : ఆఁ, వారి మామగారు శ్రీ భద్రయ్యగారి ఆశీర్వాదం.

[జగ్గయ్య వచ్చాడు]

శ్రీ : ఓ జగ్గయ్యగారా! రండి రండి.

సాం : దయచేయండి, దయచేయండి. సరిగ్గా సమయానికొచ్చారు. ఆశీర్వాదాలు యిప్పుడే అవుతున్నాయి.

జగ్గ : అరరే! ఆలస్యంగా వచ్చానన్నమాట.

[చలపతి కంగారు పడుతున్నాడు]

భద్ర : ఆమాట కొస్తే ఏం పర్వాలేదు. చదివింపులు ఇంకా పూర్తి కాలేదుగా.

జగ్గ : మరింకేం! ఇదిగో చదివించు?

చల : నాన్నా!

జగ్గ : ఏమిరా?

చల : అదికాదు నాన్నా...! అదికాదు.

జగ్గ : మీరు కానీండయ్యా! మీరు కానీండి.

సాం : (జగ్గయ్య ఇచ్చిన పాకెట్ తీసుకొని పనస చదివి) శ్రీమాన్ శ్రీపతిగారికి వారి ప్రియమిత్రులు జగ్గయ్యగారి ఆశీర్వాదం (అంటూ పొట్లాం విప్పి ఇవ్వబోయాడు. అది చీర కావటం చూసి అందరూ గొల్లు

మన్నారు. జగ్గయ్య తెల్లబోయాడు. చలపతి తల వంచాడు.

జగ్గ : ఏమిటి, ఏమిటది, ఎందుకు నవ్వుతారు ?

సాం : ఏం లేదండి. మీ స్నేహితాన్ని తెలుపుతుంది. లేకుంటే శ్రీపతిగారితో ఇంత పరాచకాలాడుతారా మీరు ?

జగ్గ : పరాచకాలా ! ఏమిటండీ ?

చల : అదికాదు నాన్నా ! యీనాడు కమల పుట్టింరోజు కాదు. శ్రీపతిగారిది.

జగ్గ : మరి నువ్వమ్మాయిదని చెప్పావే ?

చల : ఉత్తరం చదువుకోటంలో పొరపాటైపోయింది నాన్నా!

జగ్గ : ఏడ్చావ్ వెధవ, ఉత్తరం చదవటంలో అంత పయ్యార్యారమా ? ఛీ ఛీ! ఎంత అవమానం, ఎంత తలవంపులు !

శ్రీ : జగ్గయ్యగారూ కోప్పడకండి. ఇప్పుడేం మునిగిపోయిందీ ? మనలో మనకు లాంఛనాలేమిటండీ ! నాకైతే ఏం ! నా బిడ్డకైతే ఏం ? కూచోండి, కూచోండి,

[జగ్గయ్య విసుక్కుంటూ కూర్చున్నాడు. నారయ్య శ్రీపతి మెడలో ఒక పూలమాలవేసి నమస్కరించాడు.]

శ్రీ : నారయ్యా ! ఏమిటిదంతా !

[నారయ్య పల్కకుండా వెళ్ళిపోయాడు. డ్రైవరు పళ్ళు, పూలు తీసుకొచ్చి బల్లమీద పెట్టి దండంపెట్టి వెళ్ళాడు...]

శ్రీ : ఏమిటది ? మిమ్మల్నింతా ఎవరు చేయమన్నా రీపని ?

పంక : ఒకడు చేస్తే చేసేదా ఈ పని ? అభిమానం !

శ్రీ : మీ అందరి అభిమానం చూస్తే నాకు చాలా బాధగా ఉంది. నిజంగా శ్రీపతి ఎవరో, ఎలా యింతవాడయ్యాడో, తెలిస్తే, మీ రెవ్వరూ నన్నభిమానించరు.

పంక : మాకు తెలియని శ్రీపతా ఏం? శ్రీపతిని గురించి మాకు చెప్పనక్కర్లేదులే. (గిల్లింది)

సాం : (లేచి) అవకాశం దొరికింది కనుక మా శ్రీపతిగార్ని గురించి నన్ను నాలుగు ముక్కలు చెప్పనిస్తారూ !

జగ్గ : తప్పకుండా చెప్పండి.

సాంబ: మీకు తెలుసో లేదో శ్రీపతిగారిది మావూరు.

పంక : ఊరేంఖర్మ ! మా బంధువుకూడా.

సాంబ: అవునవును. శ్రీపతిగారిని ఇంత చిన్నప్పటినుంచీ నేను బాగా ఎరుగుదును. వారి నాన్నగారికి మా కుటుంబంమీద చాలా అభిమానం. నిజం చెప్పాలొస్తే మేమంతా ఒకే కుటుంబంగా వుండేవాళ్ళం.

పంక : అసలు నేను ఇంతపిల్లప్పటినుంచీ యిరవై నాలుగు గంటలూ వాళ్ళింట్లోనే ఉండేదాన్ని. మా నాన్నగారు 'ఏమే, ఎప్పుడూ అక్కడే వుంటావ్' అని కోప్పడితే శ్రీపతి నాన్నగారు అనేవారు కదా 'పంకజమ్మను మేము దత్తు తీసుకున్నాం లేవోయ్' అని. వారు నన్ను స్వంత కూతురులా చూచుకునేవారు. (సాంబశివాన్ని గిల్లింది.)

సాంబ: అవునవును. అసలు మా యిద్దరికి సంబంధం కుదిర్చి పెళ్ళి చేసినవారు కూడా ఆయనే

పంక : మీరు ఊరుకోండి. మహా తెలుసున్నట్టు మాట్లాడుతున్నారు. సంబంధం కుదిర్చింది శ్రీపతి తల్లిగారండి. నాకు తెలుసు.

సాంబ: చాల్లేవే నువ్వు. అసలు నీకప్పట్లో అవన్నీ తెలిసే వయసుకూడా కాదు. నాకు బాగా తెలుసుగా. శ్రీపతి తండ్రిగారే...

పంక : మీరు లక్ష చెప్పండి, వెయ్యి చెప్పండి, ఆనాడు నాకు నీళ్ళుపోసి జడ వేసి అంతా చేసింది ఆమె. నాకు బాగా గుర్తుంది.

సాంబ: ఏడ్చినట్లుంది. నన్ను బజారుకు తీసుకెళ్ళి బట్టలు కొనిచ్చింది ఆయనైతేను. (యిద్దరూ లేచి నిలబడి దెబ్బలాడే స్థితి కొచ్చారు.)

శ్రీ : (అడ్డుపడి) పంకజమ్మా! ఎవరైతే ఏం ఊరుకో అమ్మా! మీ రిద్దరూ మొగుడూ పెళ్లా లైనారు. యింకేం?

పంక : అందుక్కాదు. ఏది చెప్పినా ఉన్నమాట చెప్పుకోవాలి. అబద్ధాలాడితే నేను చచ్చినా ఒప్పుకోను.

శ్రీ : పోనీలేమ్మా! కూచో, కూచో.

సాంబ: ఆс. ఇంతకూ ఏం చెప్పొచ్చానంటే...అలాంటివారి కుమారులు శ్రీపతిగారు, ఈ నాడు శ్రీపతిగారు వారి నాన్నగారినే మరిపిస్తున్నారు.

భద్ర : ఆమాటకొస్తే శ్రీపతిగారు వారి నాన్నగార్ని మించి పోయారు. ఒక్కొక్కప్పుడు నా కనిపిస్తుంది శ్రీపతి గారి చేతికి ఎముకలు కావుకదా, కనీసం నరాలైనా ఉన్నాయా ? అని.

జగ్గ : మీకింకా సందేహంగా ఉందేమో ? మాకు మాత్రం శ్రీపతిగారి చేతికి నరాలు లేవన్న విషయం గట్టిగా తేలి పోయింది.

సాం : ఈలాంటి శ్రీపతిగారు మా ఊరివారు కావడం మాకు గర్వకారణం.

జగ్గ : మీ ఊరివారైనా, మా ఊరిలో నివాస మేర్పరుచు కోవడం మాకు మరీ గర్వకారణం.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే శ్రీపతిలాంటి వారికి మా ఊరు మీ ఊరు అని ఎల్లలు ఏర్పరచటం ఉంది చూచారూ అది మన చిన్న తనం. వారూ, ఈ విశాల రాజ్యానికే చెందినవారు.

జగ్గ : అందుకనే మా అబ్బాయి వాళ్ళ కాలేజీలో శ్రీపతి గారి శిలా విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించడానికి చందాలు వసూళ్లు చేస్తున్నారు, కాదబ్బాయ్ ?

చల : (వెకిలిగా నవ్వి) అవునవును.

[కమల నవ్వింది]

శ్రీ : చూడండి, మనం ఇదంతా మాట్లాడుకోటంలో సరిగా సరదా ఉండదు. ఏదో కులాసాగా కాలక్షేపం చెయ్యాలి కాని పబ్లికు మీటింగులా చెయ్యడం నా కిష్టం లేదు.

జగ్గ : అందుకనే నే నూరుకున్నా. లేకపోతే టౌన్‌హాల్లో ఈపాటికి ఒక బహిరంగసభ జరిపేవాళ్ళం.

శ్రీ : *Thanks* ! నారయ్యా, ఆఫీసు గదిలోవున్న ఆ పెట్టె పట్టుకురా !

[నారయ్య వెళ్ళాడు.]

శ్రీ : ఈ రోజంతా యిలా, చిన్ననాటి కబుర్లు చెప్పుకుంటూ గడపాలనుంది. మీ కెవ్వరికీ తొందర పన్లు లేవలు కుంటా.

జగ్గ : అబ్బే ! మా కింతకన్నా ఏం పనుందండీ ?

శ్రీ : అసలీరోజు నేను భూదానం, గోదానం అన్నీ చెయ్యాలనుకున్నాను. కానీ వ్యవధి లేకపోయింది. అన్నిటికీ స్వర్ణ దానంచేస్తే సరిపోతుందంటారు. నిజమా సాంబ శివంగారూ !

సాంబ: శాస్త్రం సమ్మతిస్తుంది.

నార : (పెట్టె తెచ్చాడు.)

శ్రీ : భద్రయ్యగారూ ! ఎంతడబ్బుంటే ఏం ? మనిషి నలుగురిలో మంచనిపించు కోవాలి. ఏ మంటారు ?

భద్ర : ఆమాటకొస్తే అంతే. మంచి మీలో మూర్తీభవించిందంటే నమ్మండి.

శ్రీ : (నవ్వి పెట్టెలోంచి డబ్బుతీసి) పుచ్చుకోండి భద్రయ్యగారూ !

భద్ర : నాకా ?

శ్రీ : ఏదో నా కానుక తీసుకోండి. సాంబశివంగారూ! ఏది శాశ్వతం? ఉన్నట్టుండి నే నిప్పుడు చచ్చిపోయా ననుకోండి.

సాంబ: అదేమిటండీ. యిందరముండీ మీమ్మల్నిలా చచ్చిపో నిస్తామా?

శ్రీ : తీసుకోండి.

సాంబ: (నవ్వి పుచ్చుకున్నాడు.)

శ్రీ : జగ్గయ్యగారూ! డబ్బులో ఏమున్నదండీ? ఇలా అందరికీ పంచిపెట్టి నే నివాళ దివాలా తీసేసనుకోండి. మీరు నన్ను గౌరవించడం మానేస్తారా?

జగ్గ : ఆఁ, మనిషంటే నెత్తవ డబ్బేనటండీ? డబ్బుదేముంది, ఈ రోజు పోతుంది రేపొస్తుంది. నా మట్టుకు మనిషంటే మనిషే.

శ్రీ : మంచి మాటన్నారు పుచ్చుకోండి? (బలవంతాన చేతిలో పెట్టేసాడు.) పంకజమ్మా! నువ్వు ఆలోచించుకోకుండా ఒక్క అబద్ధం చెప్పు. అయిదు వేలిస్తాను.

పంక : అయ్యో నాయనా! అబద్ధం అంటే ఏమిటో నేనెరగందే!

శ్రీ : (నవ్వి) నువ్వే గెల్చావమ్మా! యిదిగో అయిదు వేలు.

[కమల, చలపతి వచ్చారు.]

శ్రీ : (నిలబడి) మీరందరూ ఆశ్చర్యపోతున్నారు ఏమిటిలా, నేడు యిలా డబ్బు వెదజల్లుతున్నాడని. యిదంతా

నాటకం అని కూడా అనుకుంటారు. అసలు నాకు
ఇది నిజమైన నోట్లేనా అని సందేహం కూడా రావచ్చు.
నేనొకవేళ నోట్లు అచ్చువేస్తున్నానేమోనని మీరు
అనుమానం పడొచ్చు. అసలు విషయం ఈ డబ్బంతే
నాకసహ్యం. ఎన్నో పాపాలు చేసి సంపాయించా
ను డబ్బు. ఆ పాపాలన్నీ పరిహారం చేసుకోవాలంటే
ఈ డబ్బు పదిమందికీ పంచిపెట్టడమే మార్గమని
తోచింది. అంతేకాదు, ఈ డబ్బు నా దగ్గర ఉన్నందు
వల్ల ప్రపంచంలో ఎన్నో పాపాలు పెరుగుతున్నాయి.
ఇంత డబ్బూ నా ఒక్కడి ఇనప్పెట్టెలో మూలుగుతుం
డంటే ఎందరో పేదవాళ్లుగా ఉన్నారన్నమాట. వాళ్ళం
దరూ డబ్బులేకపోవడంవల్ల, అబద్ధాలు చెప్తారు. అభి
మానాన్ని అమ్ముకుంటారు, ఆత్మలను చంపుకునే పనులు
చేస్తారు. దొంగతనాలు; దోపిళ్ళు, ఖూనీలు, ఎన్నో
చెయ్యాల్సి వస్తుంది. అన్నిటికీ కారణం ఈ డబ్బు నా
దగ్గర ఉండటమే ఆ పాపాలన్నిటికీ బాధ్యుణ్ణి నేనే.

పంక : బాగుంది వాదన. ఎవరో పాపాలు చేస్తారని మనం
డబ్బు సంపాయించడం మానేస్తామా ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే, ధర్మార్థ కామమోక్షాలన్నారు.
మిగతా మూడిటినీ సాధించడానికి అర్థం చాలా అవ
సరం. అందుకనే బాగా సంపాయించమన్నారు.

శ్రీ : సంపాయించాలి. కానీ నాలా కాదు, నేను ఎన్నో
అన్యాయాలు, పాపాలు, అక్రమాలు చేసి సంపాయిం
చాను

[దళపతి తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు]

శ్రీ : ఎవ్వరూ తెల్లపోనక్కర్లేదు. ఒకప్పుడు నేనే ఏ అక్రమమూ చేసి సంపాయించలేదని కొందరితో చెప్పాను. మహారాజులందరూ ఇదేమాట చెప్తారు. కానీ ఒకనాడు కాకున్నా ఒకనాడు నిజం వాళ్ళ గుండెల్లో గుచ్చుతుంది.

పంక : చాల్లే నాయనా! పండగ చేసుకోవాలనుకుని ఈ పాడు మాట్లెందుకు. పాపాలు చేసేట్టు, చెబుతున్నాడు నువ్వు ఎంత చెప్పినా మే మెవ్వరం నమ్మటానికి సిద్ధంగా లేములే.

సాం : శ్రీపతిగారు పాపం చేశారంటే ఎవరు నమ్ముతారు మరి.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే వారే పాపులంటే మనం మహా పాపులం.

జగ్గ : ఆఁ. ఇదంతా ఏదో తమాషా కంటున్నారుగాని నిజమా ?

శ్రీ : నిజమే చెప్తున్నాను. మీరు నమ్మినా నమ్మకున్నా నిజం నిజమే. నా మైకా గనులు త్రవ్వుతూ వంద మంది కూలీలు చచ్చిపోయారు.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే చావుపుట్టుకలకి మనం కారకులమా ? వాళ్ళ ఖర్మ.

శ్రీ : నేనూ ఖర్మనుకునే కళ్ళుమూసుకొని వెళ్ళిపోయాను. కానీ ఈనాడు తెలుస్తోంది. నా పెట్టుబడి వాళ్ళను

పొట్ట పెట్టుకుందని. పట్నంలో యిప్పుడు బాడుగలు సంపాయిస్తున్న నాయిల్లు కడుతూ మాలాలు పడి ఇద్దరు తాపీవాళ్ళు చచ్చిపోయారు

సాంబ: అలాంటి ప్రమాదాలు సహజం.

శ్రీ : వాళ్ళు పోగానే వాళ్ళ పెళ్ళాలు, ఒకతె గుండెపగిలి, యింకొకతె మంచానపడి చనిపోయారు. ఆ రెండు సంసారాలు నా సంపాదనకు ఆహుతై పోయినయ్. కమలను కని నా భార్య పోయింది. కసుగందుకు తల్లి పాలు లేవు. పాలివ్వడానికి ఒక దాదిని ఏర్పాటు చేశాను. ఆవిడ పేదరాలు. డబ్బుకాశపడి ఒప్పుకుంది. నా బిడ్డకు పాలిచ్చి తన బిడ్డకు లేకుండా చేసుకుంది. ఆమె బిడ్డ కొద్దిరోజులకు పోయింది. ఇంతకన్నా ఘోరం ఇంకేం కావాలి. డబ్బుతో మనుష్యుల్ని కొన్నాను. చంపేశాను. నేను హంతకుణ్ణి.

కమ : నాన్నా !

పంక : శ్రీపతి !

సాంబ: ఏమిటండీ ఏమిటీ మాటలు ?

శ్రీ : చెప్పనివ్వండీ, చేసినపాపాలు చెప్పుకుంటే పోతాయంటారు. నేనొక వ్యాపారం పెట్టాను. నా వ్యాపారం బాగా పెరిగింది. అదివరకు అదే వ్యాపారం చేస్తున్న తనికి బేరం తగ్గింది. అతను దివాలా తీశాడు. అప్పులపాలయ్యాడు. ఇక బతక లేక ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. దీన్నేమంటారు ? అతన్ని ఖూనీ చేసిందెవరు ? నేనే. ఇలా ఎందర్నో చంపి సంపాయించాను. ఆ డబ్బుతో

మేడలు కట్టాను. గౌరవం కొన్నాను. పదవులు తెచ్చు కున్నాను. పెద్దమనిషిలా లోకాన్ని మోసంచేసి బతుకుతున్నాను. ఈనాడు నేను పాపిని కాకపోవచ్చు. మీ కళ్ళకు నేను పాపిగా కనపడక పోవచ్చు. కొన్నాళ్ళకైనా నా బండారం బయట పడుతుంది. నేను పాపినని నిర్ణయించే కాలం వస్తుంది. ఆనాడు నన్నందరూ అసహ్యించుకుంటారు. నా పేరూ ఊరూ లేకుండా తుడిచేస్తారు. అంతా మోసం. నేను మోసం. నా బతుకే మోసం. (శ్రీపతి కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం వచ్చాడు.)

కమ : "నాన్నా నాన్నా" (అందరూ నిర్ఘాంతపోయారు.)

[కొత్తవ్యక్తి లోపలికి వచ్చాడు.]

శ్రీ : కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకొని) నమస్కారం దయచేయండి

అతను: నేనెవరో మీకు తెలియదు. కానీ మీరు నాకు తెలుసు. మిమ్మల్ని చూడాలని చాలా రోజులుగా అనుకుంటున్నాను. పట్టుకుందామంటే దొరికేరు కారు

శ్రీ : కూర్చోండి.

అతను: (కూర్చుంటూ) ఈనాడు పుట్టినరోజు పండగని తెలిసే వచ్చాను.

శ్రీ : చాలా సంతోషం.

అతను: ఈలా పుట్టినరోజు పండగచేసుకునే అలవాటు మీ కెప్పుడూ లేదనుకుంటా.

శ్రీ : లేదండి.

అతను: ఈ యేడే ప్రత్యేకంగా చేసుకుంటున్నారు కదు !

శ్రీ : అవును.

అతను: కారణం ఏమిటి ?

జగ్గ : ఏమండీ ! మీరెవ్వరో నాకు తెలీదు కానీ క్షమించాలి. మీరు కేవలం పోలీసువాళ్ళు క్రాసు చేసేలా అడుగుతున్నారు. అదేమంత బాగా లేదు నాకు.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే నాకూ బాగోలేదు.

శ్రీ : దానిదేముంది లేండి. ఆయనకు తెలుసుకోవాలనుంది అడిగారు. కారణం ఏమీ లేదండి. ఎందుకో ఉన్నట్టుండి రాత్రే అనిపించింది.

అతను: రాత్రినుంచి మీలో ఏదో మార్పు అగుపించి ఉండాలి.

సాంబ: చూస్తే మీరు జ్యోతిష్కుడిలా గున్నారు.

అతను: నన్ను గురించి ఇప్పుడేమీ అడక్కండి. ఏమండీ నేనన్నది నిజమేనా ?

అతను: మీలో కలిగిన మార్పేమిటో చెప్పగలరా ?

శ్రీ : సరిగ్గా చెప్పలేను. కాని ఒకటి మాత్రం తెలుస్తూంది. నా చరిత్ర అందరితో ఏ దాపరికము లేకుండా చెప్పుకోవాలనిపిస్తూంది.

అత : వేరేవిధంగా అనుకోకండి. మీకు చచ్చిపోతారన్న భయం ఏమన్నా...

శ్రీ : అబ్బే అలాంటిదేమీ లేదు.

అత : పోనీ ఏదైనా ఆపద వసుందని...

శ్రీ : ఆపదా ? అలాగని కూడా చెప్పలేను.

అత : ఆ వేదనకు కారణం అదే. మీ అంతర్వాణి ఏదో ఆప దను ఎదురు చూస్తోంది.

పంక : ఏం నాయనా ! నువు చూస్తే నాకంటే చిన్నవాడివిగా వున్నావు. అందుకని చెప్తున్నా, మే మేదో హాయిగా పండగ చేసుకుంటూంటే, ఇప్పుడు ఈ ఆపదలూ, చావులు ఎందుకు చెప్పు ?

అత : వచ్చే ఆపదలు మనకోసం ఆగుతాయామ్మా ?

పంక : వచ్చినప్పుడు రానీలే నాయనా ! శ్రీపతికి ఆపదలొస్తే ఆదుకునేవాళ్లు లక్షాయాభై మందున్నారు.

అత : (నవ్వి) ఏమండీ ! మీరు జీవితంలో ఎప్పుడో ఘోర మైన పాపమో, మోసమో, అన్యాయమో చేసినట్టు మీకు లోపల అనిపిస్తూందా ?

శ్రీ : (అందరూ తెల్లబోయారు) మీ రెవరండీ. మహాను భావులుగా ఉన్నారు. మీరు రావటానికి క్షణం ముందు అదే చెప్తున్నా.

అత : ఎందుకు చెప్పవలసొచ్చింది ?

శ్రీ : చేసిన పాపం చెప్పకుంటే పోతుందేమోనని.

అత : (నవ్వి) చెప్పకుంటే ఎలా పోతుందండీ ? అనుభ వించాలి.

శ్రీ : అవును. అదీ నిజమే.

అత : అనుభవించాల్సొస్తుందని బాగా తెలుసా ?

శ్రీ : తెలుసు.

పంక : శ్రీపతీ! మమ్మల్నిఉండమంటావా? వెళ్ళమంటావా?

శ్రీ : అదికాదు పంకజమ్మా!

పంక : కాక మరింకేమిటి? ఈ పాడు పురాణాలు వినటానికేనా పండగా పండగన్నావ్?

అత : క్షమించండి. మీకెవరికీ యిష్టంలేని విషయం నేను మాట్లాడను. మీ ఆనందానికి నేను అడ్డొచ్చాను. అవును, పండగంటే హాయిగా, పాడుతూ, ఆడుతూ...

పంక : అవునమ్మా కమలా! ఒక్క పాటపాడు విందాం.

కమ : అబ్బే నాకు పాటలు రావు.

చల : అబద్ధం. పాడాల్సిందే, తప్పకుండా పాడాలి.

శ్రీ : పాడమ్మా!

అత : పాడండి. మీ పాటవింటూ కాసేపు బాధలైనా మర్చిపోతారు. మనిషికి కావల్సింది అదే. తన్ను తాను ఎలాగో మోసం చేసుకోవడం.

పంక : అదుగో నోరు తెరిస్తే మోసం మోసం అని అదే కూతొస్తుంది, ఎందుకు మీకందరికి. నువ్వు పాడమ్మా.

కమ : ఊహూఁ.

చల : నా కోసం ఒక్క పాట.

కమ : గొంతు సర్దుకుని పాడబోతూంది. (ఇంతలో...)

అత : క్షమించండి. నా కర్జంటుగా మీరో సహాయం చెయ్యాలి.

శ్రీ : ఏమిటి?

అత : వెయ్యి రూపాయల చిల్లర కావాలి.

శ్రీ : అంతేనా! పెద్ద సహాయం అన్నారు. (పెట్టె తెరచి చూసి) అరరే, ఇప్పుడే అందరికీ యిచ్చేశాను. ఆం. మీదగ్గరేమైనా ఉందేమో చూడండి. (ప్రతి ఒక్కరూ వాళ్ళ నోట్లకట్ట యింకొకరికి కనబడకుండా మరుగ్గా తీసి లెక్కపెట్టుకుంటున్నారు)

సాం : నా దగ్గర రెండువందలకుంది,

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే...నా దగ్గరా... నాలుగు వందలున్నాయిలెండి.

జగ్గ : నా దగ్గర రెండువందలకంటే ఎక్కువలేవండీ!

శ్రీ : పంకజమ్మా! నువు చూడూ.

పంక : నా దగ్గిరా...అసలు నువ్వు నాకు చిల్లరిచ్చావా? చూస్తానుండు నాయనా! (నోట్లు చూచి) ఏదో కొద్దిగా వుందిలే నాయనా.

శ్రీ : అందరిదీ కలిపితే వెయ్యి రూపాయలు కావచ్చు. యివ్వండి. (ఎవరికి వాళ్లు, వాళ్ల దగ్గిరున్న నోట్లు యిచ్చి, అతని దగ్గర్నుంచి వందరూపాయల నోట్లు పుచ్చుకున్నారు. భద్రయ్య అతనిచ్చిన నోట్లను కొంచెం పరీక్షగా చూశాడు)

అత : దొంగనోట్లు కావులెండి.

భద్ర : అబ్బే! అందుకు కాదు.

అత : ఆం అందరి డబ్బు అందిందా? సెలవు. మీకు శ్రమ కలిగించినందుకు క్షమించండి. వస్తా.

శ్రీ : వెళ్తున్నారా ?

అత : అవసరమైతే మళ్లా కలుసుకుంటాను. (వెళ్తాడు)

పంక : అబ్బా! శనిగాడెవడో ? విరగబడ్డై పోయాడు.

కమ : ఎవరు నాన్నా ! అతను ?

శ్రీ : ఎవరో నమ్మా ! ఎక్కడా చూచిన గుర్తులేదు.

జగ్గ : నాకూ ఎక్కడా తటస్థ పడలేదు.

సాంబ: ఎవరైతే నేం ! ఏమిటాయన ప్రశ్నలు ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే అవన్నీ అడగడానికి ఆయ నెవరని ?

పంక : అడిగినా, శ్రీపతి జవాబు చెప్తూ కూర్చున్నాడు చూడంశీ అది మరీ మంటయింది నాకు.

చల : అతని ప్రవర్త నే ఏదో వింతగా వుంది నాకు.

సాంబ: వింతేమిటి ? వాలకం చూస్తే ఒట్టి దగుల్బాజీ అని పిస్తున్నాడు.

పంక : పాడుముఖం వాడూ !

జగ్గ : పోలీసులాగ ప్రశ్నలూ వాడూ !

శ్రీ : బహుశా పోలీసేమో ?

చల : పోలీసు యిక్కడి కెందుకొస్తాడు.

శ్రీ : రాకూడదని ఏముంది ?

కమ : ఆయన ఏం చేసుకుపోయినట్లు ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే వెయ్యిరూపాయల చిల్లర పట్టుకు పోయాడు.

శ్రీ : అదే ఆలోచిస్తున్నా ! నోట్లు పట్టుకెళ్ళాడు ఎందుకు పట్టుకెళ్ళాడా అని. (లేచి పచారు చేస్తున్నాడు.)

సాంబ: ఆఁ ఏదో చిల్లర కావాల్సొచ్చి పట్టుకెళ్లాడు. దాని కేముంది.

శ్రీ : ఇంత పెద్ద ఊళ్ళో చిల్లర ఎక్కడా దొరక్కుండా మన దగ్గరకే రావాల్సొచ్చిందా?

జగ్గ : ఏమిటండీ మీరు? అతన్ని గురించి అంతగా ఆలోచిస్తున్నారు. ఎవడో వచ్చాడు, వాగి పోయాడు.

శ్రీ : అలా కాదులెండి ఏవీ ఆ నోట్లు యిలా యివ్వండి చూద్దాం (నోట్లుతీసి పరీక్షగా చూచి) ఊ! (మళ్లా పచారు చేస్తున్నాడు.)

జగ్గ : ఏమిటండీ? ఏమిటని?

పంక : దొంగనోట్లా ఏం? కొంపతీసి!

కమ : ఏం నాన్నా!

శ్రీ : ఏమీ లేదమ్మా! (ఆఫీసుగదిలో టెలీఫోన్ మోగింది.)

నార : అయ్యా! ఫోన్!

శ్రీ : ఆఁ (ఆఫీసు గదిలోకి వెళ్తూ) నారయ్యా యిలారా!

నార : (శ్రీపతివెంట ఆఫీసులోకి వెళ్లాడు)

పంక : ఛీ! పాడుముండా వాడు. వచ్చినవాడు ఊరుకోక ఏదోతెచ్చి పెట్టాడు.

జగ్గ : బహుశా అతనిచ్చినవి దొంగనోట్లేమో!

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే దొంగనోట్లు మనకు తెలియవూ?

జగ్గ : అది కనిపెట్టడం అంత తేలిక కాదులెండి. మనబోటి
—ళ్ళకు ఆ తేడా తెలియదు.

సాంబ: అయినా దొంగనోట్లిచ్చి వాడేం బావుకుంటాడని ?

పంక : ఏడ్చినట్లుంది మీా తెలివి. వెయ్యి రూపాయలు పోతే మట్టి కొట్టుకుని.

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే శ్రీపతిగారు ఆ మాత్రానికే అంత కలవర పడతారా ?

చల : (కమలేదో ఆలోచనలో ఉంది. మెల్లగా ఆమెపక్కన చేరి) ఏమిటి కమలా ? ఏమిటిదంతా ?

కమ : ఏమిటో ! నాన్నగారు నిన్నటి నుంచి ఒకలాగున్నారు

చల : ఎప్పుడూ యిలా ఉండేవారు కారే !

సాంబ: మాకు తెలియదూ ? ఎప్పుడూ మందహాసం వాడూ!

[(శ్రీ)పతి ఆఫీసు గదిలోంచి మెల్లగా బయటకు వస్తున్నాడు. మనిషి పూర్తిగా మారిపోయాడు. ముఖం నల్లబడిపోయింది. అంత భారీమనిషి ఏదో మోయరాని బరువుకింద కుంగిపోతున్న ట్లుండాడు. అందరూ అతని వాలకం చూసి తెల్లబోయారు. బల్లదగ్గర కొచ్చాడు. ఏదో కంపం కనిపిస్తూంది. నిలబడ లేకుండా ఉన్నాడు. అడుగుల్లో తడబాటు. కుర్చీని ఊతచేసుకొని నిలబడ్డాడు...............]

కమ : నాన్నా ! ఏం నాన్నా ! ఏమిటలా ఉన్నారు ?

శ్రీ : ఏమీా లేదమ్మా ! (పొంగివస్తున్న దుఃఖాన్ని దిగమింగు కున్నాడు) ఏమీా లేదు తల్లీ. నా పాపం పండింది.

కమ : నాన్నా !

శ్రీ : ఔనమ్మా ! నా పాపం పండింది. అమ్మా ! కమలా ! (ఇక నిలవలేక మేడమెట్ల మీాదికి వెళ్తున్నాడు)

కమ : నాన్నా ! (ఏమీ పాలుపోక ఇటూ అటూ చూసి శ్రీపతి వెంట వెళ్ళింది. అందరూ రాతి బొమ్మలా నిలబడిపోయారు. ఎవరికీ నోట మాట రాలేను. ఒక్క క్షణం తరువాత పంకజమ్మ తెప్పరిల్లి...)

పంక : ఏమిటో బాబూ ! ఇదంతా ఏదో విచిత్రంగా ఉంది !

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే అయోమయంగా ఉంది.

సాం : ఇంతకూ ఏమిటై ఉంటుందంటారు ?

జగ్గ : ఏమో ! శ్రీపతిగారికి అంత కొంప మునిగే ఆపద ఏమొస్తుందబ్బా ! ఏమీ ఊహించుకోలేకుండా ఉన్నాను.

చల : 'నా పాపం పండింద'న్నారు ఏమిటో నాన్నా ?

జగ్గ : నారయ్యా !

నార : అయ్యా !

జగ్గ : నీకేమైనా తెలుసా ?

నార : ఏమిటయ్యా ?

జగ్గ : అదే ! అయ్యగారు ఎందుకలా ఉన్నారని ?

నార : నాకూ ఏం పాలుపోలేదయ్యా ! ఆయనెప్పుడూ ఇట్లా మాట్లాడలేదు. పెద్ద పెద్ద కష్టాలొచ్చినప్పుడు కూడా నవ్వుతూ "కష్టాలెంతకాలం ఉంటాయిలే నారయ్యా" అనేవారు. నేనూ ఇరవై ఏళ్ళుగా చూస్తున్నా, ఆయన కంటతడిబెట్టు ఎరగం ! ఏమైందో ఏమో ! నిన్నటినుంచీ మనిషడోలా మారిపోయారు.

పంక : నారయ్యా ! నువు లోపలికెళ్ళావుకదా ! ఏం జరిగింది?

నార : ఏముందమ్మా ! ఫోనులో ఎవరో పిలిచారు. మాటాడారు.

సాం : అదే నువ్వక్కడ ఉన్నావుకదా, నీకేం వినపడలే ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే అతను వింటాడనా ?

చల : నిన్ను లోపలకు పిల్చారు ఎందుకు నారయ్యా ?

నా : పిల్చారేగాని ఏమీ చెప్పలేదయ్యా ! ఫోనులో మాటాడిం తర్వాత చెబుదామనుకున్నారో ఏమో ! మాట్లాడుతూండగానే మనిషి ముఖం మారిపోయింది. ముచ్చెమటలు పోసినయ్. ఒకటే కంగారు. లేవలేక పోయి నారయ్యా ! నారయ్యా ! అన్నారంతే. ఇంకేం పలకలే. బయటికొచ్చారు.

చల : నీకేం వినపడలేదంటావ్ ?

నార : ఒక్కమాట మాత్రం విన్నానయ్యా !

జగ్గ : ఆఁ ఏమిటది ?

నార : ఏదో పోలీసు, ఎరెస్టు అని యినపడ్డదయ్యా !

పంక : ఆఁ ! పోలీసే ! ! (అందరూ ఒక్కసారిగా "పోలీస్" అన్నారు. ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకున్నారు. కమల మేడమీదినుంచి దిగొస్తూంది)

నార : చిన్నమ్మగారొస్తున్నారు. (అందరూ అటు తిరిగారు. కమల చాలా కంగారుగా ఉంది. మనిషి జారిపోయింది)

పంక : ఏమమ్మా కమలా ! ఏమన్నా చెప్పాడా ?

సాం : ఏమీ ప్రమాదం లేదుకదా ?

చల : ఇంతకూ ఏం జరిగింది కమలా ?

భద్ర : ఆమాటకొస్తే నువ్వు ముందు కూర్చోవమ్మా! కూర్చో.

జగ్గ : నాన్నగారు ఎక్కడున్నారు ! ఏం చేస్తున్నారమ్మా !

కమ : గదిలో ఉన్నారు.

చల : నీతో ఏమీ చెప్పలేదా ?

కమ : ఏమీ చెప్పలేదు, నన్ను వెళ్ళమన్నారు. అంతా తరువాత చెప్తానన్నారు.

జగ్గ : ఏమైవుంటుంది చెప్మా ! !

పంక : ఏమిటో తెలిస్తే మనం ఏమైనా చెయ్యటానికి ప్రయత్నించొచ్చు. కనీసం ఏంచెయ్యాలో ఆలోచించొచ్చు.

భద్ర : ఆ మాట కొస్తే ఆలోచించేవాణ్ణా? అదేదో తెలిస్తే ఇంతదాకా ఊరుకుంటానా ?

కమ : నాకేమో భయంగా వుంది. నాన్నగారిని చూస్తే పిచ్చి పట్టినవారిలా ఉన్నారు. పక్కమీద ఊరికే దొర్లుతున్నారు. (యేడుస్తూంది)

నార : అమ్మా ! అమ్మా ! ఏడవకండమ్మా ! ఏడవకండి.

పంక : ఛీ పిచ్చిపిల్లా ! ఏమిటాభయం ? మేమిందరం ఉండగా భయమెందుకు ? ఊరుకోమ్మా ! ఊరుకో !

జగ్గ : అమ్మా ! కమలా ! నీకు తెలిసి నాన్నగారి కేమైనా బాధలున్నాయా ?

కమ : బాధలున్నట్టుగా యింతవరకు ఎప్పుడూ కనుపించను కూడా లేదు

జగ్గ : పోనీ విరోధులెవరైనా ఉన్నారా ?

సాం : అబ్బే! శ్రీపతిగారికి విరోధులేమిటండీ? ఆయన అజాత శత్రువైతేను.

చల : కమలా! కాసేపు తాపీగా ఆలోచించు. ఏమిటైనా ఉంటుందో.

కమ : ఏమో! నా కేమీ అర్థంకావటం లేదు, నన్ను దగ్గరకూడా వుండొద్దని పంపించేశారు. తలుపులు వేసుకుని వంటరిగా గదిలో వున్నారు. ఏమైపోతారో! (ఏడుస్తుంది)

నార : అమ్మా! ఊర్కోమ్మా! నే వెళ్ళి చూసొస్తా! ఊర్కోమ్మా! (మేడమీదికి వెళ్ళటానికి బయల్దేరాడు. శ్రీపతి మేడమీదనుంచి దిగివస్తున్నాడు) అమ్మా! నాన్నగారు (అందరూ అటుతిరిగి చూశారు.)

కమ : నాన్నా! (లేచి శ్రీపతివైపు వెళ్ళింది. శ్రీపతివచ్చాడు. తలంతా చిందర వందరగా వుంది. కళ్ళు ఎర్రబడి వున్నాయి. పది లంకణాలు చేసిన మనిషిలాగు అగుపిస్తాడు. అందరూ నిశ్శబ్దంగా, ఆదుర్దాగా చూస్తున్నారు.)

శ్రీ : (నిలబడి అందర్నీ ఒక్కసారి చూశాడు) మీతో చెప్పాలనుకునే వచ్చాను. ఇప్పుడు నేను మీకు చెప్పక పోయినా మీకెలాగూ తెలుస్తుంది. ఇంకో గంటలో నన్ను అరెస్టు చేసి తీసుకెళ్తారు.

కమ : నాన్నా!

అందరు: అరెస్టా?

శ్రీ : అవును. కంగారు పడకండి అది తప్పదు, చేసిన పాపం అనుభవించాలి. యింక లోకం ఏమనుకుంటుందన్న దాంతో నాకు ప్రమేయంలేదు. అయిపోయింది. లోకానికి దూరమై పోతున్నాను. లోకం ఏమను కున్నా నాకింక వినపడదు.

కమ : నాన్నా! ఏమిటి నాన్నా యిదంతా? నువ్వేంచేశావ్?

శ్రీ : చేశానమ్మా! లోకాన్ని మోసం చేశాను.

జగ్గ : శ్రీపతిగారూ! మాకేమీ అర్థం కాక అల్లాడి పోతు న్నాం. అంతా అయోమయంగా వుంది. ఏమిటో చెప్పండి?

పంక : లోకంలో ఎవ్వరూ చెయ్యనిమోసం నువ్వేం చేశావ్ నాయనా! చెప్పు.

సాంబ: మేమందరం ఉన్నాం. ఏమైనా చేయగలిగితే చేస్తాం. చెప్పండి.

భద్ర : ఆమాటకొస్తే మీ కష్టసుఖాల్లో భాగం పంచుకోలేని బంధువులం మేముండటం దేనికి?

శ్రీ : చెప్తాను. మీతో కాక యింకెవరితో చెప్పుకుంటాను. నేను చెప్పకపోయినా రేపు లోకం చెప్తుంది. నేను దొంగనోట్లు అచ్చువేశాను.

అంద : ఆఁ

శ్రీ : అవును. దొంగనోట్లు అచ్చువేసి ప్రభుత్వాన్ని ప్రజ లను మోసంచేశాను. యిన్నాళ్లు చేస్తున్నాను. ఇంకా చేద్దామను కున్నాను. కాని ఈ నాడు పట్టుబడ్డాను.

పోలీసు డిపార్టు మెంటులో నా స్నేహితుడొకడు ఇప్పుడే టెలిఫోన్ చేసి చెప్పాడు. నా మీద అరెస్టు వారెంటు తయారవుతోంది. ఇంతకుపూర్వం ఇక్కడకు వచ్చి వెళ్ళినతను పోలీసు సి. ఐ. డి.

అందరూ : పోలీసే ! !

పంక : వాడే ? వాడి మొహం మండ, వాడు నాశనంకానూ! నంగనాచిలా వచ్చి ఎంతపని చేశాడమ్మా !

శ్రీ : ఇప్పుడు మీవద్ద ఉన్న నోట్లన్నీ దొంగ నోట్లే. నాతో పాటు మీరూ పట్టుబడి బాధపడ్డం దేనికి? ఆ నోట్లన్నీ తగలేసేండి. లేదా అవతల పారేయండి. (అందరూ వాళ్ళ దగ్గరున్న నోట్లు బల్లమీద పారేశారు)

కమ : నాన్నా ! ఎందుకు చేశావ్ నాన్నా ఈ పని ?

శ్రీ : చెప్తానమ్మా ! అంతా చెప్తాను.

జగ : శ్రీపతిగారు ! దీన్ని తప్పించుకోడానికి ఏమీ మార్గం లేదా ? ఉంటే చెప్పండి ప్రయత్నిస్తాం.

శ్రీ : లేదు జగ్గయ్యగారూ ! ఒకవేళ ఉన్నా లాభంలేదు.

సాం : లాభం లేకేం బావా ! చెప్పు.

పంక : చెప్పు నాయనా ! చెప్పు. యిట్లా చేతులు వేలాడ వేసుకుంటే ఎట్లా ?

కమ : నాన్నా చెప్పండి నాన్నా !

శ్రీ : ఒక్కటే మార్గముందమ్మా ! (ఏమిటా అని అందరూ ఆదుర్దాగా చూస్తారు) నోట్లచ్చువేసే మిషను, దానికి సంబంధించిన సామాన్లు ఉన్నాయి. వాటిని ఎవరైనా

తీసుకువెళ్ళి ఒక్క రోజు దాచగలిగితే ఒక విధంగా ఈ ఆపద తప్పుతుంది. అదీ ఈ అరగంటలో జరగాలి. (అందరూ ఆలోచనలో పడ్డారు. ఒకరి మొగాలు ఒకరు చూసుకున్నారు. ఒక్క క్షణం నిశ్శబ్దం) అయినా ఎందుకు లేమ్మా! ఎవరిగ్గాని ఎందుకు నా వల్ల కష్టం. నన్నెవ్వరూ కాపాడక్కర్లేదు, ఇంత మోసం చేసి ఇన్నాళ్లూ తప్పించుకు తిరిగాను. ఇంకా తప్పించుకోవా లనుకోవడం దురాశ. నేను జైలుకు వెళ్ళడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. ఏం పర్వా లేదు. మీరెవ్వరూ బాధపడకండి. (మేడ మెట్లవైపు వెళ్తూన్నాడు. నారయ్య - అందరూ నిశ్శబ్దంగా ఉండటం చూసి.)

నార : అయ్యా? అయ్యా! అయ్యా!

శ్రీ : ఏం నారయ్యా!

నార : (శ్రీపతిని సమీపించి) నేను తీసికెళ్ళి దాస్తాను.

శ్రీ : ఉ...నువ్వెక్కడికి తీసుకెళ్తావు నారయ్యా?

నార : నా గుడిసెలో దాచుకుంటాను. అక్కడికొచ్చి ఎవరు చూస్తారయ్యా!

శ్రీ : పిచ్చివాడా! నువ్వు నా నౌకరివని అందరికీ తెలుసు. నా యింట్లోనే ఉన్న నీ గుడిసెలో వెతక్కుండా వదిలేస్తారా? నారయ్యా.

నార : పోనియ్యా! తీసుకుని ఎక్కడికయినా పారిపోతాను. ఇయ్యండయ్యా.

శ్రీ : లాభంలేదు నాగయ్యా! పోలీసులు చూచారంటే తప్ప కుండా అనుమానిస్తారు. అనుమానించారంటే నిన్ను కాల్చేసినా కాల్చేస్తారు.

నాగ : పోనియ్యండి! చస్తే చస్తాను. ఇన్నాళ్ళూ మీ ఉప్పు తిని ఈ వళ్ళు పెంచాను. మీకు పనికిరాని పేణాలు ఉండి ఏంచేసుకోనయ్యా! చెప్పండయ్యా?

శ్రీ : ఒద్దు నాగయ్యా. ఇప్పటికే నేను చాలా పాపాలు చేశాను. ఎందరో పేదల ప్రాణాలు తీశాను. ఇంకా ఇదికూడానా వద్దులే

నాగ : అయ్యా! అయ్యా! సరే ననండయ్యా! నేను బతికుంటే ప్రయోజన మేముంది. మీరు చల్లగుంటే నాలాటి పేదోళ్ళను పదిమందిని కాపాడుతారు. నాకేం పిల్లా పీసుకా? మీ కోసం కాకున్నా మా కోసం కమలమ్మకోసం ఒప్పుకోండయ్యా! కమలమ్మను బిడ్డలా ఎత్తుకు పెంచాను. ఆ తల్లి కంట తడిపెడతా వుంటే నా కడుపు తరుక్కుపోతా ఉంది. నాన్న లేని బిడ్డలాగా నేనామెను సూడలేనయ్యా! ఒప్పుకోండి! ఆ మిసనేదో నా చేతి కిచ్చేయండి. నే నెట్టాగో పోతా. (కాళ్లా వేళ్లా పడి ప్రాధేయ పడ్డాడు. తల్లడిల్లాడు)

శ్రీ : (నాగయ్యను భుజం పట్టుకు లేపి వీపుమీద తడుతూ) నీ అభిమానం నా కర్థమైంది నాగయ్యా! కానీ ఏం చేస్తాం? నా మాట విను! నువ్వు నన్నెటూ కాపాడ లేవు. నువ్వూ లేకపోతే కమ లేమైపోతుంది. కమల్నె

పరు చూసుకుంటారు. నువ్వున్నావన్న ధైర్యంతోనే నేనిప్పుడు జైలుకి వెడతాను. అది లేకుండా చేస్తావా నారయ్యా ?

నార : అయ్యా! (బోరుమని ఏడుస్తున్నాడు)

కమ : నాన్నా! గొల్లుమన్నది)

శ్రీ : (కమలను ఓదారుస్తూ) పిచ్చిదానా! ఏడుస్తావా! సుఖాల్లో సంతోషించామే! కష్టాల్లో ఏడుస్తామా?

కమ : నాన్నా! (ఏడుస్తూ నిలబడిపోయింది. శ్రీపతి మేడ మెట్లు ఎక్కి వెడుతున్నాడు. నాగయ్య కంటతడి పెట్టుకుని అలాగా చూస్తున్నాడు శ్రీపతి వైపు)

శ్రీ : నారయ్యా! ఇలారా!

[నారయ్య పరుగున వెళ్ళాడు. జగ్గయ్య, చలపతి బైటకు వెళ్ళారు.........]

పంక : (కమలను సమీపించి) ఏడవకమ్మా! ఏడవకు! ఏడ్చి ఏం చేస్తాం.

కమ : (సర్రుమని తిరిగి) ఏమీ చెయ్యలేమా! నాన్న జైలుకి పోవల్సిందేనా అంతేనా? అత్తయ్యా? ఈ ఒక్క సహాయం చేయలేరా? ఒక్కరోజు ఆ మిషను మీ దగ్గరుంచుకోండత్తయ్యా! ఇదంతా తప్పిపోతుంది.

పంక : చెయ్యగలిగితే చేయలేకేమమ్మా! ఈ ఊరా? ఇక్కడేమన్నా ఇల్లా? ఎక్కడ తీసుకెళ్ళి పెట్టుకుంటాం!

కమ : మీ ఊరికే తీసుకెళ్ళండి.

పంక : ఊరికా? ఇంత మిషను ఎట్లా మోసుకుపోతామమ్మా!

కమ : కారుందత్రియ్యా, కార్లో తీసుకెళ్ళండి.

పంక : అమ్మో ఆ తల్లీ ! ఆ పాకు కొంపను కాకు పోగలిగితే యింకేమి. సాధన కూర్చుండం కాదేని. కార్లోంచి రెండెడ్ల బండిమీది కెక్కించి, యింతా చేసేటప్పటికి ఏ పోలీసు వెధవో చూశాడంటే పని చెరుపు కావటం తప్ప యింకేముందమ్మా ! ఏమండీ మీరేమంటారు ? (గిల్లు తుంది)

సాం : ఔనౌను. అంతేకదూ. (వీళ్ళిలా మాట్లాడుతూండగా భద్రయ్య జారుకున్నాడు)

కమ : అంతేనా ? నాన్న జైలుకు పోవలసిందేనా ? (అని అక్కడున్న సోఫాలో పడి ఏడుస్తోంది. పంకజమ్మ సాంబశివాన్ని గిల్లి రమ్మని సైగచేసింది. యిద్దరూ మెల్లగా లోపలికి వెళ్ళిపోయారు. వాకిలి వైపునుంచి చలపతి వచ్చాడు. మెల్లిగా ఆమెను సమీపించి)

చల : కమలా !

కమ : (తలెత్తకుండానే) వెళ్ళండి. అందరూ వెళ్ళండి! ఎవ్వరూ నాన్నను కాపాడరు. నాన్న జైలుకి వెళ్ళవలసిందే. సమయానికి ఎవ్వరూ ఆదుకోరు. నా కింక నాన్న లేడు.

చల : కమలా !

కమ : (తలెత్తి చూసి) నువ్వా చలపతీ ! చెప్పు. నువ్వయినా కాపాడుతావా నాన్నని. ఒక్కరోజు మిమన్ను ఎక్కడి కయినా తీసుకెడతావా ? చెప్పు చలపతీ ! టైమై పోయింది చెప్పు. పోలీసువాళ్లు వచ్చేస్తారు. నాన్నను

పట్టుకెళ్ళారు. నేను దిక్కులేని దాన్నయిపోయాను. చెప్పు చలపతీ! చెప్పు!

చల : నేను తీసుకు వెళతాను కమలా!

కమ : తీసుకెళతావా! చలపతీ, (మేడమీదికి పరుగెత్తబోయింది)

చల : కమలా! కమలా! (ఆగింది) ఇలారా! ఒక్కమాట,

కమ : ఏం? (దగ్గరకొచ్చి)

చల : నేను తీసుకెళతాను కాని...

కమ : కానీ...

చల : నాన్న ఒప్పుకోటంలేదు కమలా!

కమ : ఆఁ. నాన్న ఒప్పుకోటంలేదా? (ఒక్కసారిగా మనిషి వణికి పోయింది. కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. వెర్రి ఆవేశంలో అరిచింది) వెళ్ళండి. అందరూ వెళ్ళండి మీరు అందరూ దగుల్బాజీలు. దొంగలు, మీరు మనుష్యులుకారు. మీకు మనుష్యులక్కర్లేదు. మీకు కావాల్సింది డబ్బు. వెళ్ళండి (సోఫామీద కూలింది) నేను మోసపోయాను, నేను భ్రమపడ్డాను. మీరు నావే ప్రేమంతా నిజ మనుకున్నాను. మీకు హృదయముందనుకున్నాను. నాన్నగారు చెప్పింది నిజమైంది. (తోక తొక్కిన తాచులా లేచింది) వెళ్ళు. ఇంకా ఎందుకు ఇక్కడ నిలబడ్డావ్? యింకా నీ బూటకపు మాటల్తో నన్ను మోసం చేయాలనుకుంటున్నావా! వెళ్ళు (... వెర్రిగా కేకలేసింది)

చల : కమలా !

కమ : వెళ్తావా లేదా !

[చలపతి ఇంకేం మాటాడకుండా తల వంచుకుని వెళ్ళిపోయాడు. కమల పొంగివచ్చే దుఃఖాన్ని చేతుల్తో అదుముకుని ఆఫీసు గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. భద్రయ్య ఒక చిన్న ట్రంకు, మూట చేతిలో పట్టుకుని మెల్లిగా లోపలినుంచి వచ్చాడు దొంగలా. హాల్లో ఇటు అటూ చూచాడు. బల్లమీద శ్రీపతికి చదివించిన వస్తువులింకా అలాగే ఉన్నాయి. తను చదివించిన పళ్లెం తీసి చంకలో పెట్టుకున్నాడు. పిల్లిలా అడుగులు వేసుకుంటూ జారుకున్నాడు బైటికి. ఒక్క క్షణం తర్వాత పంకజమ్మ ఒక పెద్ద మూట ఒక చంకన, ఇంకో చంకన పిల్లవాణ్ణి వేసుకుని గబ గబా వచ్చి వెనక్కి తిరిగి............]

పంక : రండీ ! తొందరగా రండి ! (ఎవ్వరైనా ఉన్నారేమో నని ఇటటు చూసింది)

పిల్ల : అమ్మా !

పంక : (వాడిని నోరుమూసి) శ్. అరవకు ! అబ్బబ్బ ! రండి తొందరగా !

సాం : వస్తున్నానే (అంటూ మోయలేని బరువు మోస్తున్నాడు. ఒక పెద్ద ట్రంకు, రెండు మూడు మూటలు. ఒక మూటలోంచి కాయకూరలు పైకి కనుపిస్తున్నాయి)

పంక : 'వస్తున్నా' అని కూచుంటే ఆ పోలీసులుకాస్తా వచ్చేస్తారు ... పదండి...

సాంబ: ఎవ్వరితో చెప్పనక్కర్లా.

పంక : ఏడ్చినట్లుంది మీ తెలివి. పదండి. (సాంబశివం ముందుగా వెనకాల పంకజమ్మ వెళ్తున్నారు. వెళ్తున్న పంకజమ్మ కంటికి బల్లమీద వున్న ధోవతుల చీర కనుపించాయి. ఆగి) ఏ మండోయ్... (ఆగాడు) ఇవి ఇక్కడే మరిచి పోయాం.

సాంబ: పోనీలేవే అవి ఆయన డబ్బుపెట్టి కొన్నవేగా !

పంక : ఇప్పుడు తీసుకెళ్తున్న వన్నీ మీ డబ్బుపోసి కొన్నా రా ఏం ?

సాంబ: అవి కాదు, వాళ్ళకోసం కొన్నాంకదా అవి.

పంక : ఏం పర్వాలేదు తీసి వుంచండి. (వాటినితీసి సాంబయ్య మీద ఉన్న మూటలో దోపింది.)

పిల్ల : అమ్మా పండే !

పంక : (బల్లమీద ఉన్న పండుతీసి ఇచ్చింది) తిను నాయనా! ఇ కెప్పటికో తిండి (బయల్దేరింది)

పిల్ల : అమ్మా ! ఊరికా ?

పంక : అవునురా బాబూ !

పిల్ల : నేను రాను ఊం నాకిక్కడే బావుంది. నేను రాను. (దిగడానికి ప్రయత్నిస్తాడు.)

పంక : (వాణ్ణిబాది నోరుమూసి) నోరు మూసుకుని రా. నువ్వు నువ్వొక తద్దినం మాకు. (పిల్లవాడు ఏడుస్తూనే ఉన్నాడు. వాళ్ళు వెళ్లారు)

[ఒక్క క్షణం తర్వాత బయటనుంచి చలపతి విసురుగా లోపలకి వచ్చాడు. అతని వెనకాలే జగ్గయ్య అతనికన్నా విసురుగా వచ్చాడు.]

జగ్గ : చలపతీ! (చలపతిని ఆపాడు.)

చల : నాన్నా! ఇదిచాలా అన్యాయం నాన్నా!

జగ్గ : ఏమిటిరా అన్యాయం నోరుమూసుకుని ఇంటికి పద.

చల : నాన్నా! అందరూ శ్రీపతిగారిని ఆకాశాని కెత్తేశారే, ఇంద్రుడు చంద్రుడు అన్నారే, ఎక్కడలేని అభిమానం వెళ్ళగక్కారే. కష్టం వచ్చినప్పు డిలా వదిలేస్తారా?

జగ్గ : సరేలేవోయ్. ఆయన కష్టాలు తీర్చబోయి మనం లేని కష్టాలు తెచ్చుకుంటామా?

చల : ఇప్పుడు మనకిందులో వచ్చేనష్టం ఏముంది నాన్నా?

జగ్గ : నీ కేం తెలుసురా? "పిల్లకాకికి ఏం తెలుసు వుండేలు దెబ్బ" అన్నారు. వెధవ వేషాలు మాని పద ముందు.

చల : నాన్నా! మీరెవ్వరూ ఏం చెయ్యనక్కర్లేదు. నేను తీసుకుంటాన్న ఆ బాధ్యత. ఆ బాధ లేవో నేను పడతాను. మీరు వెళ్ళండి,

జగ్గ : నువ్వు పడేబాధలు నీకొక్కడికైతే ఫర్వాలేదు. నీ కింకా చిన్నవాళ్ళు చెల్లెళ్లు, తమ్ముళ్లున్నారు. వాళ్ళ బాధ్యత కూడా నీ మీదుంది. ఆలోచించు. అసలిదంతా ఎందుకు? దారిని పోయేదాన్ని ఇంటికి తెచ్చుకుంటా నంటావేమిరా?

చల : నాన్నా! ఇన్నాళ్ళూ కమలను ప్రేమిస్తున్నానని కబుర్లు చెప్పాను. ఈ నాడు కమల ఇంతికష్టంలో ఉంటే వదిలి వెళ్ళమంటారా?

జగ్గ : చాల్లే. ప్రేమట ప్రేమ, కన్నతండ్రిమీద, తోబుట్టువులమీద లేని ప్రేమ కమలమీద మాత్రం పొంగుకొచ్చిందేమో; నా మాటవిని పద.

చల : నేను రాను.

జగ్గ : రావూ! (చలపతిని మెడబట్టుకు గెంటుకు పోయాడు. చలపతి తిరుగుబాటు లాభం లేకపోయింది.)

చల : నాన్నా!

జగ్గ : నోరు మూసుకుని నడు.

చల : నాన్నా!

జగ్గ : మాట్లాడావా చెంపలు వాయిస్తా. ఎవరనుకున్నావ్ నాటకాల్లో నాన్న ననుకున్నావేమో! ఆ మాటలన్నీ మనదగ్గరకావు. రాడట, ప్రేమట ప్రేమ. పదవోయ్! (అలాగే గెంటుకు వెళ్ళాడు)

పంక : (ఒక్క-క్షణం తరువాత బయట) అయ్యో నాయనా! మేమేమీ ఎరగం మాదారిన మమ్మల్ని పోనీయి నాయనా!

పిల్ల : పోలీసే!

సాంబ: చూడండి ఇనస్పెక్టరుగారూ!

ఇన : ఊఁ చూసేదీ గీసేదీ పనిలేదు. పదండి. లోపలికి పదండి.

భద్ర : ఆమాటకొస్తే పదండి, ఏం చేసాం.

[పంకజమ్మ, సాంబశివం, భద్రయ్య, పిల్లవాడు మాటా ముల్లెతో సహా లోపలికొచ్చారు. వాళ్ళ వెనకాలే పోలీస్ ఆఫీసర్ వచ్చాడు. ఎవ్వరూ మాటలు దింపకుండా చేతుల్లోనే పట్టుకున్నారు......]

పంక : అయ్యో! అయ్యో! బుద్ధిలేకుండా వచ్చామమ్మా నీడింటికి. ఇట్లా పోలీసాళ్ళకి పట్టిస్తాడనుకుంటే చచ్చినా వచ్చేవాళ్లముకాము. అయినా ఇదేమన్యాయం. వాడు దొంగనోట్లు వేసుకుంటే మేమేం చేశామని. పోలీసు వాళ్ళ బుద్ధి మండిపోను.

ఇనస్పెక్టర్ : ఏయ్ షటప్!

పంక : అంటే ఏమిటి నాయనా! ఇంకేం చెయ్యమంటావ్?

సాం : షటప్పే? షటప్పు!

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే ఏముండీ, మే మెవ్వరికీ అప్పలేం.

ఇన : ఏయ్! అదికాదు, నోరుమూసుకోండి.

పంక : ఆఁ. నోరు మూసుకోవాలా? ఎందుకు మూసుకోవాలని? మేమేం చేశామని? ఏదో చుట్టపు చూపుగా చూసిపోదామనొస్తే ఇదేం ఖర్మ మొచ్చిందిరా తండ్రీ.

ఇన : ఏయ్! వూరుకుంటారా లేదా? మర్యాదగా మూటలన్నీ కింద పెట్టండి.

పంక : పెడతాంగానీ నాయనా...!

ఇన : పెట్టుముందు.

పంక : (మూట్లన్నీ కింద దింపేసి) నాయనా! నడిచి పోనే వాళ్ళం గనుక అడ్డుపడి ఆదమాయిస్తున్నావ్ గానీ, కార్లో తుర్రుమని పోయారే, జగ్గయ్యా, ఆయన

కొడుకు చలపతీసి ? వాళ్ళేం చేయగలిగావని ? ఇదేనా న్యాయం ? మొత్తటివాళ్ళయితే మొత్తబుద్ధేస్తుందన్నారు.

ఇన : పూర్కే వాగకండి. అడిగిందానికి జవాబు చెప్పండి. శ్రీపతిగారికీ మీకూ ఏం సంబంధం ?

పంక : అయ్యో నాయనా ! వాడితో సంబంధం కూడానా ? మా పిల్లవాడికి కడుపులో బల్ల వచ్చిందంటే డాక్టరుకి చూపించుకుందామని పట్నం వచ్చాం. "మన వూరి వాడు శ్రీపతి, వాడింట్లో దిగుదామ"ని ఈయనే ఉబలాట పడ్డాడు. చెప్తే విన్నారా ? వద్దో అని అప్పుడే నెత్తిన బాదుకున్నా నేను ? లంకంత సత్రం రామసామి సత్రం ఉంది. అక్కడ దిగితే ఈ అగచాట్లేమీ లేకపోయేవా ? అనుభవించండి. ఇప్పుడంతా అనుభవించండి. నాకేం ?

ఇన : అయితే, మీకూ శ్రీపతిగార్కి ఏమీ సంబంధం లేదంటారా ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే నాకసలు సంబంధం లేదండి. వాళ్ళది వూరైనా ఒకటే, నాకదీ లేదు.

ఇన : శ్రీపతిగార్ని గురించి మీ కేమైనా తెలుసా ?

పంక : (రహస్యంగా) తెలియకేం నాయనా ! బోలెడంత తెలుసు.

ఇన : మీకు తెలిసిందేమిటో చెప్పండి.

పంక : ఒక్కటా, రెండా, నాయనా చెప్పటానికి. 'చిన్నప్పుడు వాడుట్టి అల్లరి వెధవ. (గిల్లింది)

సాంబ: అసలువాడు ఇంత చిన్నప్పుడే, అంటే ఏ ఐదారేళ్లో వుంటాయి. నే నిద్రపోతూంటే నా బొడ్డులోంచి రూపాయి దొంగిలించుకు పోయాడు.

పంక : ఒక దొంగతనమేనా! వాడి అబద్ధాలు మండి. అసలు వాడేం చేశాడో తెలుసా నాయనా! ఈ కమల తల్లి వుండే దాన్ని లేవదీసు కొచ్చాడు.

పంక : అయితే పెళ్ళి చేసుకుంది కాదంటావా?

ఇన : అయ్యో! వాడిముఖానికి పెళ్ళి పెటాకులు కూడానా!

భద్ర : ఆమాటకొస్తే మా అమ్మాయిని, పదహారేళ్ళ పిల్లను రెండవ పెళ్ళి చేసుకోవాలని నన్ను ఇక్కడికి పిలిపించి బుట్టలో వేసుకోడానికి ఎంతో ప్రయత్నం చేశాడు, నేనేనా వప్పుకునేవాడిని, నాకు తెలియదూ!

పంక : అసలు వాణ్ణి మా కులంలోనుంచి వెలివేశారు. వాడితో సంబంధం ఎవరూ చేసుకోరు. నాడి కూతుకు కమలకి మొగుడుకోసం వెతికి చస్తున్నాడు. (గిల్లింది)

సాంబ: అవునవును. అందుకనే మా పెద్దబ్బాయి కెట్లాగైనా అంటగట్టాలని మమ్మల్నిక్కడికి పిలిపించాడు.

పంక : అవును గానీ నాయనా? మీదే కులం?

ఇన : బ్రాహ్మలం.

పంక : అదే తెలుస్తూంది. ఆ ముఖవర్చస్సు అదీ! ఎంత ఇంగ్లీషు గుడ్డ లేసుకున్నా బ్రాహ్మణ కళ వుట్టి పడుతుంది నాయనా? ఏం గోత్రమో!

ఇన : ఆత్రేయస గోత్రం.

పంక : అయితే ఇంకేం ! మా వియ్యంకుల గోత్రమే. కూర్చో నాయనా కూర్చో.

ఇన : ఏయ్ ! కూర్చునేది గీర్చునేది ఏం లేదు.

పంక : "చూడు నాయనా ! నీకంటె పెద్దదాన్ని" ఏయ్. అని మాత్రం అనకు. నువ్వేం చెయ్యమన్నా చేస్తా.

ఇన : ముందు మూటలన్నీ విప్పండి. (ఎవరూ విప్పకుండా అలాగే నిలబడిపోతారు) నిలబడతారేం ! కానీండి. (ఎవరు మూటలు వాళ్లు విప్పుతారు) ఇవన్నీ ఎక్కడ కొన్నారు ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే యింకెక్కడ కొంటాం, బజార్లోనే !

ఇన : వీట్లో ఏవీ మీరు తీసుకుపోటానికి వీల్లేదు.

పంక : అయ్యో నాయనా ! అంతంత సొమ్ముపోసి కొన్నాం. అంతా ఈ శ్రీపతి ముఖాన్ని తగలేసుకోవలసిందేనా ?

ఇన : ఎవరి సొమ్ముపెట్టి కొన్నారు ?

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే ఎవరి సొమ్ము ! మా సొమ్మే.

ఇన : మాకంతా తెలుసు ఇది శ్రీపతిగారి పద్దులో కొన్నవి. ఇక్కణ్నుంచి చీపురుపుల్ల కదలడానికి వీల్లేదు.

పంక : అయ్యో ! అయ్యో ! ఇదుగో నాయనా ! ఈ చీర మా అత్తగారింటివాళ్ళు సత్యన్నారాయణ వ్రతానికి కిచ్చారు. ఇది మాత్రం తీసుకుపోనీ నాయనా ! (అని కమల కిచ్చిన చీర చూపిస్తూంది)

పిల్ల : లేదమ్మా ! అది యిక్కడ కొట్లో కొన్నదే; నువ్వు మర్చిపోయావు.

పంక : ఛీ ! నోరుముయ్ !

భద్ర : ఆ మాటకొస్తే యిలా చూడండి. మా అమ్మాయి భోజనానికి వెండి పళ్ళెం కావాలని ఒకటే పోరు పెట్టింది. మొన్ననే కొన్నా. మీరనుగ్రహిస్తే మా అమ్మాయి ఆశ తీరుతుంది.

పంక : ఏమండీ, ఈ ధోవతులు మొన్న 'రాజు' గారింట్లో పౌరోహిత్యానికిచ్చినవి కదూ (గిల్లుతుంది)

సాం : ఔనౌను. అవే !

ఇన : ఏవైనాసరే ! తీస్కెళ్ళటానికి వీల్లేదు !

పంక : (గోలగా) అయ్యో ! అయ్యో ! ఇదేం అన్యాయమమ్మా ! ఇదేం అక్రమమమ్మా ! ఒరేయ్ శ్రీపతీ ! నువ్వయినా వచ్చి చెప్పరా ! వాడి దగ్గర్నుంచి చిల్లిగవ్వయినా తీసుకుని ఎరగం. మా కెందుకొచ్చింది నాయనా ! మా కున్నదేదో ఉంది. కష్టపడి సంపాయించుకున్నది కూడా దక్కని కాలం అయిపోయింది. ఒరేయ్ నాగయ్యా ! శ్రీపతీ ! (అని కేకలు వేసింది. కమల ఆఫీసు గదిలోంచి వచ్చింది. పోలీసు ఆఫీసర్ను చూచి)

కమ : పోలీస్...! నారయ్యా... (మేడమీదికి పరుగెత్తబోయింది. శ్రీపతి ఎదురుగా వస్తున్నాడు. చూసింది... నాన్నా—అంటూ కేకేసి పరుగెత్తిపోయి అతన్ని కౌగిలించుకుంది)

ఇన : నమస్కారం శ్రీపతిగారూ !

శ్రీ : నమస్కారం. నేను సిద్ధంగా ఉన్నాను.

కమ : నాన్నా! నాన్నా! (కమల శ్రీపతి దిగి వస్తున్నారు)

ఇన : ఊం, మీరంతా బైటుండండి. (సాంబశివంవాళ్లు వాళ్ల మూటలు తీసుకో బోతారు) ఏయ్! మూట్లక్కడ పెట్టి కదలండి. (వాళ్ళనంతా తోలుకుని బైటకు వెళ్ళాడు)

కమ : నాన్నా! నాన్నా! చెప్పు నాన్నా! ఎందుకు చేశావీ పని?

శ్రీ : అంతా నీ కోసమేనమ్మా!

కమ : (పిడుగుపాటు తిన్నదానిలా) ఆఁ...నా కోసమా? నా కోసం చేశావా? నాన్నా...ఏమిటి నాన్నా? నా కోసం ఎందుకు చేశారు నాన్నా?

శ్రీ : ఔనమ్మా! నీ కోసమే. తలిదండ్రులు దాచిపెట్టేది పిల్లలకోసం కాకపోతే యింకెవరికి? నువ్వు సుఖంగా గౌరవంగా బతకడానికి యింతా చేశానమ్మా! నేను పోయింతర్వాత నా కమల కష్టపడకూడదని చేశాను. మీ అమ్మ పేదరాలు. పేదరాలు కావడంవల్ల ఆమెను సంఘం నీచంగా చూసింది. ఆమెను పెళ్ళి చేసుకోడానికి మా నాన్న ఒప్పుకోలేదు. పేదవాళ్ళను ప్రేమేమిటని నన్ను పిచ్చివాణ్ణి చేసి నవ్విందీ లోకం. చివరికి ఆమెను లేవదీసుకు వెళ్ళానన్న అపవాదుకి గురి కావాల్సొచ్చింది. నువ్వూ అలాంటి బాధలు పడటం నా కిష్టంలేదు. అందుకనే చేశానమ్మా!

కమ : నాన్నా ! నేను కష్టపడకూడదని చేశారా ? ఎందుకు నాన్నా ఈ ఐశ్వర్యం ? అడుక్కుతిని బతికేవాళ్ల మే. ఎందుకు నాన్నా యిలా చేశారు. ఇప్పుడు నాన్న లేకుండా నన్నెలా బతకమంటారు ?

శ్రీ : పిచ్చితల్లీ ! నాన్నా, అమ్మా ఎవ్వరూ అవసరం లేదమ్మా ! ఈ ప్రపంచంలో కావాల్సింది డబ్బు. డబ్బుంటే మనుష్యులొస్తారు, మనసులిస్తారు, గౌర విస్తారు. డబ్బు లేకపోవడం అంటే ఏమిటో నేను బాగా ఎరుగుదునమ్మా ! పస్తులున్న రోజుల్లో ఈ బంధువులెవరూ పట్టెడన్నం పెట్టిన పాపాన పోలేదు తల్లీ! అనుభవించాను. అనుభవించి తెలుసుకున్నాను. అన్యాయమూ అక్రమమూ చేసి డబ్బు సంపాయించా లని నిశ్చయించుకున్నాను. ఈ ప్రపంచంమీద పగ సాధించాలనుకున్నాను. నా పెళ్లాం బిడ్డలు హాయిగా బతకాలని, ఆ నాడు కాలదన్నిన వాళ్ళంతా మన కాళ్ళమీదొచ్చి పడాలని కసితో చేశాను. బయట పడకుండా బతికిపోయుంటే నేనూ మంచివాణ్ణే. మీరూ సుఖపడేవాళ్లు. దైవం సహించలేకపోయాడు. బైట పడ్డాం తల్లీ! మంచో చెడో చేశాను, ఈనాడు నన్నం దరూ మోసగాడని ఎత్తిపొడుస్తారు. కానీ నువ్వయినా మీ నాన్న యిదంతా తనకోసం చేసుకోలేదని నీ సుఖంకోసం చేశాడని నమ్మితే చాలు.

కమ : నాన్నా ! (అని ఏడుస్తుంది. ఇనస్పెక్టరు వచ్చాడు)

ఇన : శ్రీపతిగారూ, క్షమించాలి. డ్యూటీ, సైమైంది. (అని బేడీలు వేయడానికి వస్తున్నాడు. శ్రీపతి చేతులు అందింవాడు. కమల ఆ చేతులు పుచ్చుకొని)

కమ : నాన్నా! నన్నూ తీసుకెళ్ళు నాన్నా! నన్నూ తీసుకెళ్లు. ఇనస్పెక్టరుగారూ! నాన్న లేకుండా నేనుండలేను! నాకు నాన్న కావాలి. మా నాన్న కావాలి. (ఏడుస్తుంది. చలపతి గబగబా పరుగెత్తుకొచ్చాడు లోపలికి.)

చల : కమలా! కమలా! ఆమిష నెక్కడుందో చెప్పు. నేను తీసుకు వెళ్తాను. (ఇనస్పెక్టరు ఉండడం ఇప్పుడు గమనించాడు. తెల్లబోయి నిలబడ్డాడు.)

కమ : (తిరిగిచూచి) తీసుకువెళ్తావా? ఇంకేం తీసుకెళ్తావ్! నాప్రాణాలున్నాయ్. తీసుకువెళ్ళు మళ్ళా ఏ ముఖం పెట్టుకొచ్చావ్? ఇంక నువ్వెవర్నీ కాపాడనక్కర్లేదు వెళ్లు. (అని చలపతి వేపు నడుస్తుంది. శ్రీపతి ఇనస్పెక్టరు విరగబడి నవ్వారు. కమలా, చలపతీ నిర్ఘాంతపోయిచూచారు. వాళ్ళింకా నవ్వుతున్నారు. చలపతికి కమలకి ఏమీ అర్థంకాలేదు.) నాన్నా ఏమిటిదంతా?

శ్రీ : నాటకమమ్మా!

కమ : నాటకమా? ఏమిటీ నాటకం?

శ్రీ : ఎవ్వరూ రాయని నాటకమమ్మా! (కమలకు ఇంకా ఏమీ అర్థంకాలేదు. ఇనస్పెక్టరువైపు చూచింది ఈయనెవరూ? అన్నట్టుగా)

ఇన : నేనామ్మా! నేనింతవరకూ మీ కెవరికీ పరిచయంలేదు. నాటకం రాసే అనుభవం వున్న కవి అయితే నన్నెప్పుడో ఇంట్రడ్యూస్ చేసుండేవాడు. కానీ ఈ నాటకం నేనూ మీ నాన్నగారు కలిసి రాసుకున్నాం. చెరువుగట్టుమీద రిహార్సల్సు వేసుకున్నాం. అందు కని నా కర్మకాలి నన్ను నేను పరిచయం చేసుకోవాల్సి వచ్చింది. నేను మీ నాన్నాగారి స్నేహితుణ్ణి. గోపాలం అంటారు. ఇంతకూ ఎలాగుందంటావ్ నాటకం?

శ్రీ : ఏమమ్మా! ఫస్టుప్రైజు యివ్వాల్సి నట్టే వుందికదూ?

గోపా: ఆఁ. అసలు ప్రైజులు కోసమూ మనం నాటకం ఆడింది.

కమ : ఏమిటి నాన్నా! ఎందుకింత నాటకం ఆడేరు?

గోపా: బాగుందమ్మా! ఇంతనాటకంచూసి ఎందుకనేది అర్థం కాలేదంటే నాటకం ఫేల్యూర్ అన్నమాట.

కమ : అయితే దొంగనోట్లు అచ్చుచేసిందంతా అబద్ధమేనా!

పంక : (లోపలికివస్తూ) అబద్ధమని నే నప్పుడే అనుకున్నా నమ్మా! ఇదంతా నాటకం అని నా కప్పుడే అని పించింది. ఒరేయ్! శ్రీపతీ! ఉత్తినే ఎంత ఏడిపించా వురా అందర్నీ!

గోపా: ఏయ్! ఎవరిది నాటకం? పదండి స్టేషనుకి.

భద్ర : ఆమాటకొస్తే ఏ స్టేషనుకి? రైలుస్టేషనుకా?

సాం॰: ఏ స్టేషనుకి లేదుకానీ, బావగారూ పదండి. భోంచేద్దాం పదండి.

గోపా: కాస్త ఆగండి వడ్డిస్తాను, నారయ్యా! ఆ కమ్చీ యిలా తీసుకో.

సాం : ఆఁ...

పంక : ఆఁ...

భద్ర : ఆఁ...

నార : (కమ్చీ యిచ్చాడు.)

గోపా: పదండి. మర్యాదగా పదండి. లేకుంటే వీపులు విమానం మోత మోగుతాయి.

పంక : మోగుతాయేం? అసలు నువ్వెవరూ ఈ యింట్లో ఎప్పుడో నాటకాల్లో వేషాలు వేసేవాడివి. ఇక్కడొచ్చి అదమాయిస్తున్నావ్?

గోపా: ఏయ్! షటప్! కాలికి బుద్ధిచెప్పండి. ఇంకా పాలిమేరల్లో కనుపించారా చంపేస్తాను. (కమ్చీ తీసుకుని బాదడానికొస్తాడు. పరుగెత్తబోతూ మూటలు తీసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తారు. కమల శ్రీపతి నవ్వుతుంటారు. గోపాలం ఒకటి రెండు దెబ్బలు కొడతాడు. పంకజమ్మకి ఒక దెబ్బ తగుల్తుంది.)

పంక : కొడతావట్రా. నీచేతులు పడిపోనూ? నువ్వు నాశనమైపోను. నవ్వుతున్నారా! నవ్వండి. నాశనమైపోతారు, నవ్వండి. (అందరూ వెళ్లారు. చలపతి మాత్రం ఉన్నాడు.)

కమ : (చలపతిని చూపుతూ) ఆయన్నిమాత్రం వదిలేశారేం?

గోపా: ఆయన సంగతి నీకు వదిలేశాం.

శ్రీ : కమలా యిలారా! ఒక్కమాట. (చెవిలో ఏదో చెప్తాడు) రాండి యినస్పెక్టరుగారూ! మనం వెళదాం (అని శ్రీపతి గోపాలం అఫీసు రూంలోకి వెళతారు.)

నార : అమ్మా! కమలమ్మా!

కమ : ఏం నారయ్యా!

నార : చలపతి వాళ్ళ నాన్న లాంటాయనకాదు. ఏదో చూసి పోనీండి. (లోపలకు వెళ్ళాడు)

కమ : ఏం నిలబడ్డారు ?

[చలపతి మాట్లాడకుండా వెళ్ళి కూర్చుంటాడు]

కమ : అదేమిటి ? మిమ్మల్ని కూచోమని నేను చెప్పలేదు.

చల : వెళ్ళమన్నారని నాకు తెలుసు. కానీ ఎక్కడికి వెళ్ళడమా అని ఆలోచిస్తున్నా !

కమ : ఎక్కడికో ఎందుకు ? మీ ఇంటికే వెళ్ళండి.

చల : మా ఇంట్లో నాకు చోటులేదు.

కమ : ఏం ? చాలా పెద్ద యిల్లే !

చల : చిత్తం. మా నాన్నతో దెబ్బలాడాను. ఇక ఇంటికి వెళ్ళడానికి వీల్లేదు.

కమ : ఓ. అలాగయితే ఇక్కడే ఉండండి.

చల : ఉండొచ్చు. కానీ...

కమ : కానీ...

చల : ఇక్కడ ఒకటే కప్పలగోల.

కమ : అన్ని కప్పలూ పోయినాయి. ఇంక ఒక్క కప్పేగా వుంది.

చల : నన్నూ కప్పే అంటావా కమలా ?

కమ : ఊఁ...ఊఁరేకే తమాషాగాఅంటే !

శ్రీ : (శ్రీపతి గోపాలం వచ్చారు) ఏమమ్మా కమలా ! ఈ రెండు రోజులూ నీకు కప్పల గోల వినిపించిందా ?

కమ : అసలు కప్పల గోల్లో అదెక్కడ వినిపించింది నాన్నా !

నార : భోజనానికి రండయ్యా !

కమ : ఎన్ని విస్తళ్లు వేశావ్ ?

నార : నాకు తెలియదమ్మా ! నాలు గేశాలే. (అందరూ లోపలకు వెళ్ళారు.)

[తెర జారుతుంది.]